

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας
Διεύθυνση: Μεγάλου Αλεξάνδρου 1, 263 34 ΠΑΤΡΑ
Τηλ.: 2610 369217, Φαξ: 2610 396184,

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
EDUCATION MANAGEMENT

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διοίκησης Εκπαίδευσης / Education Management»

Διπλωματική Εργασία

«Νομοθετικό πλαίσιο Ειδικής Αγωγής και εκπαίδευσης στην Ελλάδα
από τον ν.1143/1981 έως τον ν.4589/2019

Legislative framework of Special education in Greece from
1143/1981 law to 4589/2019 law»

«Αλέξανδρος Χρούτας»

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ Νίκη Γεωργιάδου,	
Α' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής Δρ. Ιωάννης Μητρόπουλος,	Β' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Παναγιώτης Γατομάτης,

Πάτρα, Οκτώβριος 2020

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2020

Η παρούσα Εργασία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Εργασίας καθώς και το όνομα του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε.

Σβήνοντας ένα κομμάτι από το παρελθόν είναι σαν να σβήνεις και ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον (Γιώργος Σεφέρης). Η φράση αυτή του σπουδαίου Έλληνα ποιητή αναδεικνύει όσο ποτέ τη σημασία του παρελθόντος ως εφαλτήριο για ένα καλύτερο μέλλον.

Η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση στην Ελλάδα έχει περάσει από αναρίθμητα κύματα προκειμένου να τοποθετηθεί με αξιώσεις στον χώρο της δημόσιας εκπαίδευσης. Η παρούσα εργασία ρίχνει αυτή τη ματιά στο παρελθόν και ανατρέχει στο πρώτο, πλήρη νόμο για την Ειδική Αγωγή. Από τα αποκλίνοντα παιδιά, φτάνει το Σχολείο για όλους μέσα από έναν πλούσιο όγκο νομοθετικών παρεμβάσεων με το πέρασμα των χρόνων. Ο κάθε εκπαιδευτικός, γονέας και εν γένει εμπλεκόμενος πρέπει να κατέχει μια ολιστική εικόνα αυτών και αυτό αποτελεί την επιθυμία του γράφοντος.

Ωστόσο, το παραπάνω δεν θα ήταν εφικτό χωρίς την υποστήριξη της επιβλέπουσας κ. Γεωργιάδου και την επιστημονική καθοδήγησή της. Συνάμα, μη αμελητέα ήταν και η προσφορά των συνεπιβλεπόντων καθηγητών κ. Μητρόπουλου και κ. Γατομάτη κατά τη διάρκεια των διπλωματικών μου σπουδών. Οι γονείς, οι συγγενείς και οι φίλοι έβαλαν το προσωπικό τους λιθαράκι σε αυτή την προσπάθεια.

Κλείνοντας, ξεχωριστή μνεία πρέπει να γίνει στη σύζυγό μου, Χαλκή Αλεξάνδρα, η οποία βρισκόταν δίπλα μου στις κρίσιμες στιγμές για να μοιραστεί τα προσωπικά μου άγχη και αγωνίες. Τα ατελείωτα ξενύχτια μελέτης ίσως να μην είχαν ευοδώσει καρπούς δίχως το γλυκό της χαμόγελο και την πεποίθησή της ότι θα τα καταφέρω ακόμα και όταν αυτό φάνταζε ακατόρθωτο.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	6
Abstract.....	7
Πίνακας Συνοτομογραφιών.....	8
Εισαγωγή.....	10
Κεφάλαιο 1.....	14
Ιστορική αναδρομή της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	14
1.1 Πρώτη περίοδος.....	14
1.2 Δεύτερη περίοδος.....	16
1.3 Τρίτη περίοδος.....	17
Κεφάλαιο 2.....	19
Νομοθετικό Πλαίσιο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.....	19
1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	19
2 Νομοθετικό πλαίσιο.....	21
2.1 Ο νόμος 1143 του 1981 για τα αποκλίνοντα άτομα.....	21
2.2 Η δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σύμφωνα με τον νόμο 1566 του 1985.....	22
2.3 Ο νόμος 2817 του 2000 και οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.....	22
2.4 Η πολιτεία και η ειδική αγωγή και εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με τον ν.3699 του 2008.....	24
3 Αξιολογικές παρατηρήσεις.....	27
Κεφάλαιο 3.....	31
Οργανωτικές και υποστηρικτικές δομές Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.....	31
1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	31
2 Οργάνωση της Ειδικής Αγωγής σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο.....	36
2.1. Ν.1143/1981.....	36
2.2. Ν.1566/1985.....	36
2.3. Ν.2817/2000.....	38
2.4. Ν.3699/2008.....	40
2.5. Ν.4115/2013.....	41
2.6. Ν.4368/2016.....	42
2.7. Ν.4547/2018.....	42
3 Αξιολογικές παρατηρήσεις.....	44
Κεφάλαιο 4.....	50
Στελέχωση οργανικών και λειτουργικών θέσεων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.....	50
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	50

2.	Συστήματα πρόσβασης σε οργανικές και λειτουργικές θέσεις Ε.Α.Ε.	52
2.1.	Εποχή πριν την εμπλοκή του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού στη στελέχωση των θέσεων Ειδικής Αγωγής	52
2.1.1.	N. 1143/1981	52
2.1.1.1.	Γενικά προσόντα διορισμού	52
2.1.1.2.	Σύστημα επιλογής προσωπικού για θέσεις ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	53
2.1.1.3.	Τυπικά προσόντα διορισμού και επιμόρφωση – ειδίκευση προσωπικού Ειδικής Αγωγής	54
2.1.2.	N. 1566/1985	55
2.1.2.1.	Γενικά προσόντα διορισμού	55
2.1.2.2.	Σύστημα επιλογής προσωπικού για θέσεις ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	56
2.1.2.3.	Τυπικά προσόντα διορισμού και επιμόρφωση – ειδίκευση προσωπικού Ειδικής Αγωγής	57
2.2.	Νομοθετικές παρεμβάσεις στην Ειδική Αγωγή επί εποχής των γραπτών διαγωνισμών του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού	58
2.2.1.	N.2190/1994 - Σύσταση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού	58
2.2.2.	N.2525/1997 - Μετάβαση από τους πίνακες διοριστέων σε πίνακες επιτυχόντων στον γραπτό διαγωνισμό.....	59
2.2.2.1.	Κάλυψη οργανικών αναγκών έως το 2002.....	59
2.2.2.2.	Κάλυψη λειτουργικών αναγκών έως το 2002	60
2.2.3.	Ο ν.2725/1999 και η ρύθμιση των 16 μηνών	61
2.2.4.	Ο ν.2817/2000 και η σύσταση νέων κλάδων στην Ειδική Αγωγή	61
2.2.4.1.	Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής	62
2.2.4.2.	Ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό	63
2.2.4.3.	Μετεκπαίδευση – επιμόρφωση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής καθώς και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.....	64
2.2.5.	Ο ν.2834/2000 και η αναδιάρθρωση του ν.2725/1997.....	65
2.2.6.	Η προσθήκη των αποφοίτων Ειδικής Αγωγής του τμήματος Μακεδονίας σύμφωνα με τον ν.2916/2001	66
2.2.7.	Το ΦΕΚ 766/Β/18.06.2001 και η δημιουργία του πίνακα Α' και Β' για τα κενά Σ.Μ.Α.Ε.	67
2.2.8.	N.3027/2002	67
2.2.9.	Ο ν.3149/2003 και η ωρομίσθια υπαλληλική σχέση σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.....	69
2.2.10.	Ο ν.3194/2003 και η κατά προτεραιότητα τοποθετήσεις σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε, Κ.Δ.Α.Υ., Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. και Τμήματα Ένταξης.....	69
2.2.11.	N.3255/2004	70
2.2.12.	ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005	71

2.2.12.1.	Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής	71
2.2.12.2.	Ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό	72
2.2.13.	Ν.3391/2005 και Ν.3454/2006 - ρυθμίσεις για τους πίνακες αναπληρωτών εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής	73
2.2.14.	Ν.3699/2008	74
2.2.14.1.	Σύστημα επιλογής προσωπικού για την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων για εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	74
2.2.14.2.	Σύστημα επιλογής προσωπικού για την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων για Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.	76
2.2.14.3.	Μετεκπαίδευση – επιμόρφωση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής καθώς και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού	77
2.3.	Εποχή από τον τελευταίο γραπτό διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. μέχρι τον ν.4589/2019.....	78
2.3.1.	Ν. 3848/2010	78
2.3.2.	Αποφάσεις 82529/Γ6/12.07.2010 και 81086/Γ6/18.07.2011 - Προσκλήσεις υποψηφίων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης διδακτικού ετών 2010 – 2011 και 2011 - 2012..	81
2.3.3.	Απόφαση 71103 / Γ6/18.06.2010 - Πρόσκληση υποψηφίων για πρόσληψη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και ΔΕ1 Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) για Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και ΚΕ.Δ.Δ.Υ. 2010 – 2011	84
2.3.4.	Ν.3966/2011	84
2.3.5.	ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014, ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014 και ΦΕΚ1239/Β/10.04.2017.....	85
2.3.6.	Ν.4589/2019	88
3.	Αξιολογικές παρατηρήσεις.....	93
	Συζήτηση	98
1.	Περιορισμοί της έρευνας.....	98
2.	Συμπεράσματα	100
	Βιβλιογραφία.....	104
	Ελληνόγλωσση.....	104
	Ξενόγλωσση	110
	Νομοθεσία	110
	Νόμοι	110
	Διατάγματα.....	113
	ΦΕΚ και λοιπά έγγραφα.....	114
	Προκηρύξεις ΑΣΕΠ.....	119
	Ιστοσελίδες.....	121
	Παράρτημα	122

Περίληψη

Εισαγωγή: Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών με τίτλο: «Διοίκηση Εκπαίδευσης» του πανεπιστημίου Πατρών. Ερευνάται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τον χώρο της Ειδικής Αγωγής από τον ν. 1143/1981 έως τον ν.4589/2019. Η σχετική νομοθεσία αντιμετωπίζεται υπό την εξελικτική σκοπιά του σκοπού και των στόχων που θέτει ο νομοθέτης στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Παράλληλα, σημειώνονται οι υποστηρικτικές δομές καθώς και τα συστήματα επιλογής προσωπικού που τις στελεχώνουν.

Σκοπός: Η παραγωγή ενός χρηστικού εγχειριδίου με τα σημαντικότερα νομοθετήματα στην Ε.Α.Ε. τα τελευταία χρόνια. Η συγκριτική τους ανασκόπηση καθώς και η αντιπαραβολή με σχετική βιβλιογραφία, δύναται να παρέχει στον αναγνώστη βαθύτερη κατανόηση στις αλλαγές που σημειωνόταν με το πέρασμα των ετών.

Υλικό και Μέθοδος: Αναφορικά με το υλικό, αποτελείται κυρίως από πρωτογενή δεδομένα (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, κανονιστικές πράξεις διοίκησης, λοιπά έγγραφα του Υπουργείου Παιδείας καθώς και δικαστικές αποφάσεις) ενώ δευτερογενή, με σχετική βιβλιογραφία, εντοπίζονται στις αξιολογικές παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα. Επιλέγεται η ιστορική μέθοδος έρευνας όπου μέσω της συστηματικής διαδικασίας διερεύνησης υλικού του παρελθόντος, επιχειρείται προσπάθεια κατανόησης του παρόντος. Με τη βιβλιογραφική αναζήτηση, τον διαχωρισμό, την ταξινόμηση του υλικού και την επαγωγική μέθοδο, αναπτύσσεται η βάση για την αντιπαραβολή των αποτελεσμάτων της μελέτης με αυτά αντίστοιχων ερευνών.

Συμπεράσματα: Κατά την περίοδο που ερευνάται, παρατηρείται η πρόνοια του νομοθέτη να παρέχει ευκαιρίες στα παιδιά με ειδικές και εκπαιδευτικές ανάγκες να ενταχθούν στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα. Για τον λόγο αυτό, πληθαίνουν οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες, όπως είναι τα Κ.Ε.Σ.Υ., που θα ελαφρύνουν τον φόρτο και θα μετριάσουν τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα του Υπουργείου Παιδείας. Προς αυτή την κατεύθυνση, τα συστήματα επιλογής του προσωπικού, εκ των οποίων στελεχώνονται οι θέσεις είτε οργανικά είτε λειτουργικά, απαιτούν έναν όλο και πιο αυξημένων τυπικών προσόντων εκπαιδευτικό, καθώς φτάνει η σημερινή εποχή. Ωστόσο, η έλλειψη σταθερού νομοθετικού πλαισίου στην Ε.Α.Ε. σε συνδυασμό με την αδιοριστία ετών των εργαζομένων, καταλήγουν να θέτουν ανυπέρβλητα προσκόμματα στην πρακτική εφαρμογή των ρυθμίσεων.

Λέξεις – κλειδιά: νομοθετικό πλαίσιο, Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση, συστήματα πρόσβασης εκπαιδευτικών, Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, ειδικό βοηθητικό προσωπικό

Abstract

Introduction: This paper has been carried out for the postgraduate titled: “Educational Management” held by University of Patras. The common legislative program concerning Special Education is being thoroughly read up from Law 1143/1981 to Law 4589/2019. This legislative program is being examined into the scope of the aims and goals that the lawmaker has set in Greece’s Special Education. Furthermore, the appropriate infrastructures are being noted duly as well as the access systems for the coaching and faculty staff.

Aim: The production of a useful manual including the most important laws of Special Education as of late years. Their review combined with the relevant bibliography could give the reader a better comprehension of the changes that have been held through years.

Material and Method: Concerning the context, the paper is being composed by primordial data (laws; presidential ordinances; administrative acts and further documentation by Greek Ministry of Education; legal decisions); as well as secondary sources and relevant bibliography, which are placed to the conclusion of each chapter. The historical research method is chosen where through the systematic process of material exploration of the past, an attempt is made to understand the present. During the bibliographical research, the separation, the data assortment and inductive method’s results, a foundation is developed which is necessary to be compared with other researches.

Conclusion: During the period that is being investigated, we can see legislator’s foresight over kids with Special Needs to include them to common educational system. Thus, decentralized child support services are trying to lighten the burden off the shoulders of an accumulating authorities, Ministry of education. Towards this direction, the access systems, which provide the regular or short – term jobs, require a more qualified educator, as the present period is reached. However, the lack of a constant legislative framework in Special Education plus the fact that the jobs offered were mostly short-termed, result in creating serious obstacles while applying the legislation.

Key words: legislative framework, Special education, access systems for educators, special education staff, special needs Assistant

Πίνακας Συντομογραφιών

Α.Ε.Ι.:	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Α.Μ.Ε.Α.:	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες
Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε.:	Ανώτερο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.:	Ανώτερο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Α.Σ.Ε.Π.:	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
Β.Δ.:	Βασιλικό Διάταγμα
Γ.Σ.Ε.Ε.:	Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
Δ.Ε.:	Δημοτική Εκπαίδευση
Δ.Ε.Π.:	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό
Δ.Ο.Ε.:	Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος
Ε.Α.Ε.:	Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση
Ε.Β.Π.:	Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό
Ε.Δ.Ε.Α.:	Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης
Ε.Δ.Ε.Α.Υ.:	Επιτροπή Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης
Ε.Ε.Α.:	Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες
Ε.Ε.Δ.Α.:	Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Ε.Ε.Π.:	Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.:	Ειδικό Εργαστήριο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
Ε.Ν.Γ.:	Ελληνική Νοηματική Γλώσσα
ΙΠ.Δ.:	ΙατροΠαιδαγωγικά Κέντρο
Κ.Δ.Α.Υ.:	Κέντρο Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης
ΚΕ.Δ.Δ.Υ.:	Κέντρο Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης
Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.ΜΕ.Α.:	Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες
Κ.Ε.Μ.Ε.:	Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως
ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.:	Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης
Κ.Ε.Σ.Υ.:	Κέντρο Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης
Κ.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.:	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού
Μ.Δ.Δ.Ε.:	Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης

Μ.Ε.: Μέση Εκπαίδευση

Ο.Α.Ε.Δ.: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

Ο.Λ.Μ.Ε.: Οργανισμός Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

Π.Ε.Κ.: Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο

ΠΕ.Κ.Ε.Σ.: Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού

Π.Ι.: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Π.Υ.Σ.Δ.Ε.: Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Π.Υ.Σ.Δ.Ι.Π.: Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Διοικητικού Προσωπικού

Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.: Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Π.Υ.Σ.Π.Ε.: Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Σ.Δ.Ε.Υ.: Σχολικό Δίκτυο Εκπαιδευτικής Υποστήριξης

Σ.Ε.Α.: Συμβούλιο Ειδικής Αγωγής

Σ.Μ.Ε.Α.Ε.: Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

Σ.τ.Ε.: Συμβούλιο της Επικρατείας

Τ.Ε.: Τμήματα Ένταξης

Τ.Ε.Ι.: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Υ.Σ.Ε.Ε.Π.: Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

Εισαγωγή

Υπό το φως των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών, που υφίστανται οι χώρες, στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομικής αστάθειας, τα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα προσπαθούν να αναδομηθούν προκειμένου να μπορούν να υποστηρίξουν όλα τα παιδιά που διαμένουν εντός της κοινότητας (Mamas, 2013). Ήδη από το 1960 και τη Σύμβαση ενάντια στις Διακρίσεις στην Εκπαίδευση, απαγορεύεται ο περιορισμός οποιουδήποτε προσώπου ή ομάδας προσώπων σε μια μορφή εκπαίδευσης με κατώτερες προδιαγραφές. Υπό την έννοια αυτή, καταβάλλεται προσπάθεια ώστε τα σχολεία να γίνουν πιο «συμπεριληπτικά», με ευκολία προσβασιμότητας για όλους σε όλες τις βαθμίδες. Το έδαφος για την εισαγωγή της έννοιας της συμπερίληψης φαίνεται να έχει προετοιμαστεί και το 1994 με τη διακήρυξη της Σαλαμάνκα, τονίζεται η ανάγκη αναδιαμόρφωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων, προκειμένου να μπορούν να φιλοξενούν παιδιά, με οποιαδήποτε χαρακτηριστικά ή ανάγκες (UNESCO, 1994).

Η νομοθεσία στην Ελλάδα σχετικά με την Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα ξεκίνησε να διαμορφώνεται την περίοδο της μεταπολίτευσης μέχρι και τα πιο πρόσφατα χρόνια. Οι πρώτες θέσεις του νομοθέτη περιλάμβαναν την αναγνώριση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και της παροχής ίσων ευκαιριών στα άτομα με αναπηρία με βασική την πρόθεση της σχολικής ενσωμάτωσης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Ζώνιου-Σιδέρη, 2008). Σήμερα η νομοθεσία μετά από αλληπάλληλες αλλαγές και εισαγωγές έχει διαμορφωθεί με γνώμονα την προαγωγή της συμπερίληψης, της επαγγελματικής κατάρτισης, της παροχής ίσων ευκαιριών ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ρόλο των οργανωτικών και υποστηρικτικών δομών που μπορούν να επιδράσουν θετικά και ολιστικά στο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία σημαντική αύξηση του όγκου της βιβλιογραφίας η οποία εστιάζει στην έγκαιρη διάγνωση και τη μετέπειτα αντιμετώπιση των διαφορετικών εκπαιδευτικών αναγκών για τους μαθητές που εντάσσονται στο φάσμα της Ε.Α.Ε. Ωστόσο, είναι ελάχιστες οι αναφορές οι οποίες αφενός επισημαίνουν την εξέλιξη του όρου και των σκοπών της Ειδικής Αγωγής και αφετέρου των δημόσιων δομών που δημιουργήθηκαν για την εκπαιδευτική υποστήριξη των μαθητών που ακολούθησε τη στενή αποϊδρυματοποίησή τους στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Επιπλέον, δεν έχουν διερευνηθεί σε μεγάλο βαθμό τα συστήματα τα οποία παρέχουν πρόσβαση στους υποψήφιους εκπαιδευτικούς για να εργαστούν σε δομές Ειδικής Αγωγής, από την πρώτη προσπάθεια του νομοθέτη με τον ν.1143/1981.

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη δημιουργία ενός επιστημονικού συγγράμματος με πληθώρα δεδομένων και, συνεπακόλουθα, πληροφοριών για συγκεκριμένες θεματικές που σχετίζονται με την Ειδική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Έχοντας ως αφετηρία την πρώτη, επίσημη, νομοθετική ρύθμιση για την Ειδική Αγωγή το 1981, γίνεται προσπάθεια να απαντήσει στα ερευνητικά ερωτήματα:

- Πώς εξελίσσεται ο όρος «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» στα αυτοτελή νομοσχέδια Ε.Α.Ε. και ποιους στόχους εξυπηρετεί;
- Ποιες είναι οι υποστηρικτικές δομές της στις δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο;
- Ποια είναι τα συστήματα πρόσβασης των εκπαιδευτικών, ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού σε οργανικές και λειτουργικές θέσεις Ε.Α.Ε.;

Για να μπορέσουν να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα, γίνεται χρήση μεθοδολογιών που είναι γνωστές ως ποιοτική έρευνα. Σε αυτού του είδους τις έρευνες, μελετάται ένα κεντρικό φαινόμενο και οι ερευνητές ασχολούνται με μια διαδικασία έρευνας που συνεχώς εξελίσσεται (Creswell, 2015). Οι Παπαναστασίου και Παπαναστασίου (2005), αναφέρουν ως βασικά γνωρίσματα των ποιοτικών ερευνών ότι:

χρησιμοποιείται το πραγματικό περιβάλλον για συλλογή δεδομένων...μελετώνται δεδομένα σε μορφή κειμένου... εστιάζεται το ενδιαφέρον στις διαδικασίες... χρησιμοποιείται η επαγωγική ανάλυση στην ανάπτυξη της ολικής εικόνας... επιδιώκει να φέρει στην επιφάνεια τι σκέφτονται και γιατί σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο οι συμμετέχοντες (σελ. 243).

Ο Wollcott (όπως αναφέρεται στο Ίσαρη & Πουρκός, 2015), διακρίνει τρεις βασικές ομάδες τεχνικών που χρησιμοποιούνται κατά βάση στην εκπαιδευτική έρευνα. Η πρώτη εστιάζει στην παρατήρηση όπως είναι η συμμετοχική και η μη συμμετοχική, η δεύτερη στη λήψη συνεντεύξεων όπως στην ερευνητική δημοσιογραφία και στις βιογραφικές προσεγγίσεις ενώ η τρίτη στις έρευνες αρχείου όπως συμβαίνει με την ανάλυση περιεχομένου, την ιστορική έρευνα και τη λογοτεχνική κριτική.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι αυτή της ιστορικής έρευνας. Εδράζεται στην αναδρομική εξέταση κάποιων εκπαιδευτικών φαινομένων έτσι ώστε να συμβάλλει στην κατανόηση της σημερινής τους κατάστασης (Verma & Mallick, 2004). Όπως υπογραμμίζουν και οι Παπαναστασίου και Παπαναστασίου (2005), στην ιστορική έρευνα και με τη μελέτη του παρελθόντος, ο ερευνητής ελπίζει να κατανοήσει τόσο το παρελθόν όσο και το παρόν, καθώς τα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση στηρίζονται και στα γεγονότα του παρελθόντος. Μετά τον καθορισμό του προβλήματος, η συλλογή των δεδομένων είναι πρωταρχικής σημασίας για τον ερευνητή ιστορικής έρευνας. Τα επίσημα

έγγραφα, όπως είναι η εκπαιδευτική νομοθεσία, οι κανονιστικές πράξεις και οι δικαστικές αποφάσεις αποτελούν πρωτογενείς πηγές δεδομένων της παρούσης μελέτης ενώ θα γίνει χρήση δευτερογενών πηγών, όπως είναι μελέτες της Ο.Λ.Μ.Ε. και εκπαιδευτικών άρθρων προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα των πρωτογενών (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005).

Στη συνέχεια, η οργάνωση των δεδομένων έγινε σε αρχεία φακέλων. Εδώ είναι αναγκαίο να επισημανθεί ότι η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων έγινε με το «χέρι» (hand analysis of qualitative research) καθώς τα δεδομένα διαβάστηκαν, κρατήθηκαν σημειώσεις και χωρίστηκαν σε μέρη (Creswell, 2015). Η κωδικοποίηση περιλάμβανε την επισήμανση συγκεκριμένων λέξεων κλειδιών (όπως είναι για παράδειγμα η λέξη Ειδική Αγωγή) από αποσπάσματα της σχετικής νομοθεσίας και την ταξινόμησή τους σε κάρτες με ξεχωριστό χρώμα ανάλογα με την γενική κατηγορία. Οι κώδικες – κατηγορίες προκύπτουν μέσα από τα κείμενα καθώς η ποιοτική προσέγγιση είναι επαγωγική και δεν επιβλήθηκαν εκ των προτέρων από τον ερευνητή (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Η ερμηνεία των δεδομένων, στις αξιολογικές παρατηρήσεις κάθε κεφαλαίου, αποτελεί σύνθεση των συλλεγισών πληροφοριών ενώ αποφεύγεται η χρήση προσωπικών πεποιθήσεων (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005). Τέλος, κατά στο κεφάλαιο των συμπερασμάτων, μέσω της αφηγηματικής συζήτησης (Creswell, 2015), συνοψίζονται λεπτομερώς τα ευρήματα ενώ διατυπώνονται οι πιθανοί περιορισμοί της μελέτης καθώς και προτάσεις για αντίστοιχες, μελλοντικές έρευνες.

Αναλυτικότερα, η παρούσα εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο, σημειώνεται μια σύντομη ανασκόπηση των φορέων που στήριξαν την Ε.Α.Ε. στην Ελλάδα μέχρι το ν.1143/1981. Η αναφορά κρίνεται απαραίτητη ώστε να γίνει αντιληπτό ότι μέχρι εκείνο σημείο η υποστήριξη της Ε.Α.Ε. αποτελούσε, κατά βάση, ιδιωτική πρωτοβουλία ενώ η απουσία οποιουδήποτε νομοθετικού πλαισίου προκάλεσε αντιδράσεις από κινήματα των αναπήρων διεκδικώντας τα δικαιώματά τους. Το δεύτερο κεφάλαιο εντοπίζει τα κύρια νομοθετήματα στον χώρο της Ε.Α.Ε. και λαμβάνοντας το κοινωνικό μήνυμα των ατόμων με αναπηρία, θίγει την εξέλιξη του σκοπού και των στόχων κατά την παροχή δημόσιας ειδικής εκπαίδευσης μέχρι τον ν.3699/2008.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσης καταγράφονται οι δομές που υποστηρίζουν την Ε.Α.Ε. τόσο σε περιφερειακό όσο και σε κεντρικό επίπεδο ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στο τέταρτο κεφάλαιο για τα συστήματα πρόσβασης σε οργανικές και λειτουργικές θέσεις, το οποίο χωρίζεται σε τρεις βασικές εποχές. Η πρώτη περιλαμβάνει τα συστήματα επιλογής προσωπικού για τις θέσεις Ε.Α.Ε. μέχρι την ίδρυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού. Στη δεύτερη σημειώνονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις με τις οποίες, υπό την

εποπτεία του Α.Σ.Ε.Π. (και με τις αντίστοιχες προκηρύξεις του), καλύπτονται οι οργανικές και λειτουργικές ανάγκες του προσωπικού Ειδικής Αγωγής. Η τρίτη εποχή τοποθετεί την αφετηρία της στην αρχή μιας οικονομικής κρίσης στον ελλαδικό χώρο, η οποία εκδηλώνεται στη Γενική και Ειδική Αγωγή με τον ν.3848/2010, ο οποίος αν και προέβλεπε γραπτό διαγωνισμό, κατ' ουσίαν δεν εφαρμόστηκε, παρά μόνο οι μεταβατικές του διατάξεις. Το Α.Σ.Ε.Π. απεμπλέκεται για μερικά χρόνια, λόγω του παγώματος διορισμών στην εκπαίδευση αλλά ο ρόλος του, ύστερα και από τις αποφάσεις του Σ.τ.Ε., ενεργοποιείται ξανά με την ψήφιση του ν.4589/2019.

Κεφάλαιο 1

Ιστορική αναδρομή της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Η πρόνοια για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία δεν έχει μακράιωνη παράδοση αλλά η εξέλιξή της σημειώθηκε με αργά βήματα και με υπέρμετρη εμπλοκή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας κατά τα πρώτα χρόνια (Στασινός, 2013). Μετά την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, διαπιστώθηκε ότι οι νομοθετικές παρεμβάσεις του ελληνικού κράτους για την εκπαίδευση των ανάπηρων ανθρώπων δύνανται να διαιρεθούν χρονολογικά σε τρεις περιόδους. Η πρώτη περίοδος έχει ξεκινήσει κατά το 1906 και διαρκεί μέχρι το 1950, περίοδο κατά την οποία ξεκινά τη λειτουργία του ο «Φάρος τυφλών». Η δεύτερη περίοδος αρχίζει τα μέσα περίπου του 1950 και ολοκληρώνεται κατά τα έτη 1972 – 1973. Η Τρίτη περίοδος και τελευταία περίοδος έχει την αφετηρία της στα χρόνια της μεταπολίτευσης και έχει ισχύ μέχρι και σήμερα (Φουντά, 2010: Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2000).

Εξάλλου και από την κοινωνική σκοπιά, η ιστορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες έχει μεταβληθεί εξελικτικά. Ειδικότερα, το πρώτο στάδιο περιλάμβανε την κακομεταχείριση, την περιθωριοποίηση και την απόρριψη των ανθρώπων με αναπηρία, ενώ στη συνέχεια υπήρξε η ανάγκη ξεχωριστής εκπαίδευσης, περίθαλψης και της προστασίας τους. Τέλος, ύστερα από πολλά χρόνια διεκδικήσεων και προσπαθειών είναι δυνατό στις μέρες μας να κάνουμε λόγο για ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην εκπαίδευση, μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και της συνεκπαίδευσής τους. (Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2000). Η κοινωνική αυτή θεώρηση συνάδει άρρηκτα με τις περιόδους διαίρεσης της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

1.1 Πρώτη περίοδος

Αρχίζει στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στα χρόνια αυτά, η εκπαίδευση των ατόμων που έχριζαν ειδικής εκπαίδευσης συντελούνταν κυρίως ιδιωτικά, ενώ παράλληλα διάχυτος ήταν ο ιδρυματισμός και ο προνοιακός της χαρακτήρας (Σούλης, όπως αναφέρεται στο Φουντά, 2020). Η πρώτη Υπουργική Απόφαση (4178/18-3-1895) συντάχθηκε «Περί χορηγήσεως εις Δανιήλ Σουρμελήν αδείας συστάσεως εν Αθήναις παρθεναγωγείου κωφαλάλων». Την ίδια χρονιά, εκδόθηκε το Βασιλικό Διάταγμα της 12^{ης} Οκτωβρίου 1895 «Περί εγκρίσεως ρήτρας της από 23 Ιουλίου 1889 ιδιογράφου διαθήκης του πρώην βουλευτή Ιονίων Νήσων Αντωνίου Παλατιανού ποτέ Κωνσταντίνου» (Βόμβα, 2012: Ζαγκότας, 2010).

Προς την κατεύθυνση αυτή, το 1906 συντελέστηκε η ίδρυση της Φιλανθρωπικής Εταιρείας «Οίκος Τυφλών» στην Αθήνα. Βασική επιδίωξη του «Οίκου Τυφλών», ήταν η περίθαλψη αλλά και η παροχή εκπαίδευσης σε παιδιά τυφλά, ηλικίας 7 έως 18 ετών (Πολυχρονοπούλου,

όπως αναφέρεται στο Φουντά, 2020). Ένα χρόνο αργότερα, το 1907 ιδρύθηκε το φιλανθρωπικό ίδρυμα «Οίκος Κωφαλάων Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου», η λειτουργία του οποίου εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 17-5-1907. Ο «Οίκος Κωφαλάων Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου» συστάθηκε με την υπ. αριθ. 16186\26-4-1907 πράξη του συμβολαιογράφου Αθηνών Αλ. Γ.Μπουρνιά (βασιλικό διάταγμα της 17-5-1907), η οποία τροποποιήθηκε με τη συμπληρωματική πράξη υπ. αριθ. 8595\22-10-1910 του συμβολαιογράφου Αθηνών Ι. Γ. Οικονομοπούλου (νομοθετικό διάταγμα της 22-1-1926). Η τροποποίηση εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 29-11-1910 (Βόμβα, 2012).

Η επόμενη νομοθεσία πραγματοποιήθηκε το 1929 με τον ν.4397/1929, (άρθρο 11, παρ. 1). Σύμφωνα με αυτόν, ύστερα από γνωμοδότηση του Εποπτικού και πρόταση του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, το κράτος δύναται να ιδρύει σχολεία για τους «πνευματικώς ανωμάλους παίδας». Σύμφωνα με την Βόμβα (2012), «*οι διατάξεις του νόμου έμειναν ανεφάρμοστες*» (σελ. 11). Λίγα χρόνια αργότερα, με βάση το διάταγμα της 8-3-1932 «Περί ιδρύσεως Εθνικού Οίκου Κωφαλάων», εγκαινιάστηκε το φιλανθρωπικό ίδρυμα για κωφάλαλα άτομα, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πρόνοιας και Αντιλήψεως, αλλά και η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων (Στασινός, 2013). Στην πορεία, μέσα από τον Αναγκαστικό Νόμο 726/4-6-1937 τα φιλανθρωπικά ιδρύματα «Εθνικός Οίκος Κωφαλάων» & «Οίκος Κωφαλάων Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου» συγχωνεύτηκαν σε ένα ίδρυμα με την ονομασία «Εθνικόν ίδρυμα Προστασίας Κωφαλάων – Οίκος Αθηνών Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου» (Βόμβα, 2012). Αργότερα, το 1937 εγκαινιάστηκε η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Παιδών (ΕΛΕΠΑΑΠ), ύστερα από ιδιωτική πρωτοβουλία (Ζώνιου – Σιδέρη, 1998).

Η δημιουργία των παραπάνω ιδρυμάτων οδήγησε την κρατική δομή να νομοθετήσει σχετικά. Ως αποτέλεσμα, η πρώτη θεσμοθέτηση της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο 453/26-1-1937 (Σούλης, 2013). Στον νόμο αυτό αποφασίστηκε η ίδρυση του πρώτου ειδικού σχολείου στην Ελλάδα με έδρα του την Αθήνα, η λειτουργία του οποίου θα καθοριζόταν με βασιλικό διάταγμα. Το σχολείο αυτό ονομαζόταν «Ειδικόν Σχολείον Ανωμάτων και Καθυστερημένων Παιδιών» και, παράλληλα, με το άρθρο 1 δινόταν η δυνατότητα να υπάρχουν και ειδικές τάξεις στα σχολεία που ήδη λειτουργούσαν.

Ο νόμος 453 συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με τον 1049/22-1-1938, κατά τον οποίο το σχολείο μετονομάστηκε σε «Πρότυπο Ειδικό Σχολείο» (άρθρ. 1), ενώ η διευθύντριά του Ρόζα Ιωάννου - Ιμβριώτη το ονόμασε «Πρότυπο Ειδικό Σχολείο Αθηνών» (Στασινός, όπως αναφέρεται στο Βόμβα, 2012). Το σχολείο αυτό απευθυνόταν κυρίως σε μαθητές με νοητική υστέρηση. Αυτό είχε σήμαινε ότι μαθητές «*κωφοί, κωφάλαλοι, τυφλοί, επιληπτικοί ή με*

κάποια μεταδοτική ασθένεια, έχαναν το δικαίωμα φοίτησης» (Φουντά, 2020, σελ. 22). Πέρα από την ονομασία της σχολικής μονάδας, ορίστηκαν και τα τυπικά προσόντα του διευθυντή και του προσωπικού του σχολείου, ενώ ταυτόχρονα υπήρξε μέριμνα για την ίδρυση και άλλων ειδικών σχολείων και ειδικών τάξεων, αλλά και η δυνατότητα μετεκπαίδευσης του διδακτικού προσωπικού (άρθρα 2 και 8). Επιπρόσθετα, με το βασιλικό διάταγμα της 15-4-1939, με βάση το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή ο νόμος 1049, ρυθμίστηκαν ζητήματα λειτουργίας του σχολείου και καθορίστηκε η δομή του και το Αναλυτικό και Ωρολόγιο Πρόγραμμα του (Ζαγκότας, 2010).

Στα τέλη της πρώτης περιόδου γίνεται αντιληπτή μια προσπάθεια κατά την οποία το Κράτος αλλά και οι ιδιώτες δείχνουν αυξημένο ενδιαφέρον για τα άτομα με ψυχικές διαταραχές και νοητική αναπηρία (Σούλης, όπως αναφέρεται στο Φουντά, 2020). Με την υπ. αριθμ. 1635/1947 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών ιδρύθηκε ο «Φάρος Τυφλών», ο οποίος ήταν και αυτός αποτέλεσμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Από το 1950 εποπτευόταν από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και εισηγήθηκε μια σειρά μέτρων για την προστασία και την αποκατάσταση των τυφλών (Στασινός, όπως αναφέρεται στο Βόμβα, 2012).

1.2 Δεύτερη περίοδος

Όπως προαναφέρθηκε, η ίδρυση του «Φάρου Τυφλών» οδήγησε σε μια ανάγκη για λήψη μέτρων σχετικά με την εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη των τυφλών ατόμων. Πιο συγκεκριμένα, τα μέτρα αυτά οδήγησαν στην ψήφιση του νόμου 1904/28-7-1951 «Περί προστασίας και αποκαταστάσεως των τυφλών», και του νόμου 2765/27-2-1954 «Περί διευκολύνσεως δια την πώλησιν προϊόντων των εργαζόμενων τυφλών». Παράλληλα, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ιδρύεται με την Υ. Α. υπ. αριθ. 47584/6-5-195419 η Σχολή Τυφλών Βορείου Ελλάδος «Ο Ήλιος», στη Θεσσαλονίκη, η οποία λειτουργούσε από το 1948 (Στασινός, όπως αναφέρεται στο Βόμβα, 2012).

Το 1951 με τον νόμο 905/51 καθορίστηκαν τόσο θέματα επιδοματικού περιεχομένου, όσο και θέματα σχετικά με την εκπαίδευση τυφλών ατόμων (Ζώνιου – Σιδέρη, 2000). Από την άλλη μεριά, μέσα από το νομοθετικό διάταγμα 3635/16-11-1956, αναγνωριζόταν ως ισότιμο με τα σχολεία της Γενικής Εκπαίδευσης το «Πρότυπο Ειδικό Εκπαιδευτήριο Κωφών και Βαρηκόων», στο οποίο λειτουργούσαν Νηπιαγωγείο και Δημοτικό. Στο πλαίσιο αυτό, οι τίτλοι αποφοίτησης αναγνωρίστηκαν ως ισότιμοι με τους τίτλους των σχολείων της Γενικής Εκπαίδευσης (Ζαγκότας, 2010).

Μια προσπάθεια για αναγνώριση και αποδοχή των ατόμων με αναπηρία συντελέστηκε κατά τη δεύτερη περίοδο της Ειδικής Εκπαίδευσης, μέσα από την ίδρυση του Τομέα Ψυχικής

Υγιεινής (1956), του Κέντρου Θεραπευτικής Παιδαγωγικής «Στουπάθειον» (1962), του «Σικιριαριδείου Ιδρύματος Απροσαρμοστων Παίδων» (1971), ενώ παράλληλα ιδρύθηκαν 38 ανάλογα δημόσια Δημοτικά Σχολεία ανά την Ελλάδα (1972-1973) (Ζαγκότας, 2010). Παρόλα αυτά, καθίσταται ευκρινές το γεγονός ότι ακόμα δεν είναι σαφής καμία προσπάθεια ένταξης των μαθητών αυτών στο σχολικό σύνολο (Σούλης, όπως αναφέρεται στο Φουντά, 2020). Όπως τονίζει και ο Χρηστάκης (2011), μέχρι τη δεκαετία του 1960 επικρατεί η αντίληψη της χωριστής εκπαίδευσης.

Το 1958 ξεκινά τη λειτουργία του το Ψυχολογικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος, του οποίου οι διεργασίες για την ίδρυσή του είχαν ξεκινήσει την προηγούμενη διετία. Ταυτόχρονα, το 1960 έγινε αποδεκτή η αίτηση λειτουργίας Σχολείου Ειδικής Αγωγής, ενώ ο κανονισμός λειτουργίας του Ιδρύματος εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα 493/28-6-1964. Την ίδια χρονιά λειτούργησε και το Ίδρυμα Προστασίας Απροσαρμοστων Παίδων «Η Θεοτόκος», το οποίο είχε συσταθεί από το 1954 με το βασιλικό διάταγμα της 20-8-1954. Ειδικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο άρχισε επίσης να λειτουργεί και στις εγκαταστάσεις του ΠΙΚΠΑ Βούλας με βάση το βασιλικό διάταγμα της 8-2-1955. Λίγα χρόνια αργότερα, με το Β. Δ. 564/14-8-1961, ιδρύθηκε το Εθνικό Ίδρυμα Αποκαταστάσεως Ανάπηρων, που είχε ως στόχο του τη «φυσική, κοινωνική ή επαγγελματική αναπροσαρμογή ατόμων με παντοειδείς αναπηρίες από του 15^{ου} έτους της ηλικίας» (Βόμβα, 2012).

Το 1965 με τον νόμο 4466/21-4-1965 αναγνωριζόταν η ισοτιμία του Γυμνασίου που ίδρυσε το Πρότυπο Εκπαιδευτήριο με τα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης και υποχρεωνόταν το Γυμνάσιο να έχει πρόγραμμα αντίστοιχο με αυτά και δινόταν η δυνατότητα να ιδρυθεί και το αντίστοιχο Λύκειο. Επίσης με την παράγραφο 2, του άρθρου 14, του βασιλικού διατάγματος 4589/10-11-1966, δινόταν η δυνατότητα στο προσωπικό του Πρότυπου Εκπαιδευτηρίου να αναγνωρίσει ως συντάξιμα τα χρόνια υπηρεσίας του στο Εκπαιδευτήριο, ενώ με το βασιλικό διάταγμα 784/21-11-1969 επικυρώθηκε ο εσωτερικός κανονισμός του (Βόμβα, 2012). Την ίδια χρονιά, συντελέστηκε και η ίδρυση του «Γραφείου Ειδικής Αγωγής» στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αν και η ύπαρξη ξεχωριστού Γραφείου Ειδικής Αγωγής είναι ιστορικής σημασίας, στην πράξη δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, καθώς ήταν υποστελεχωμένο και με μειωμένο παραγόμενο έργο (Φουντά, 2020).

1.3 Τρίτη περίοδος

Κατά την Τρίτη και τελευταία περίοδο φαίνεται να υπάρχει η διάθεση για συμπερίληψη και συνεκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ήδη από το 1975 συντελέστηκε μια καίρια νομοθετική παρέμβαση από το ελληνικό κράτος μέσα από το πρώτο

μεταδικτατορικό Σύνταγμα του 1975. Σύμφωνα με αυτό, αναγνωρίζεται για πρώτη φορά σε ένα επίσημο και σημαντικό νομικό κείμενο το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση μέσα από το Άρθρο 16, παράγραφος 4 και το Άρθρο 21) (Ζώνιου – Σιδέρη, 1998).

Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, πραγματοποιήθηκε και η ίδρυση του «Κέντρου Εκπαιδύσεως και Αποκαταστάσεως Τυφλών (ΚΕΑΤ) με το Π.Δ.265/6-4-1979, στη θέση του «Οίκου Τυφλών». Πρόκειται για μια πολύ σημαντική κατάκτηση των τυφλών, η οποία πραγματοποιήθηκε ύστερα από αγώνα αρκετών ημερών. Κύριο μέλημά τους ήταν η ανάδειξη των δυσκολιών της εκπαίδευσής τους, καθώς επίσης και η ανάγκη να είναι τα κύρια πρόσωπα κατά τη διαδικασία την εκπαίδευσής τους (Βόμβα, 2012).

Ως αποτέλεσμα, έλαβαν χώρα σειρά νομοθετικών μέτρων, τα οποία είχαν ως τελικό αποτέλεσμα τη σύνταξη και ψήφιση του Νόμου 1143/1981. Ειδικότερα μέσα από τα μέτρα αυτά, συντελέστηκε η διετής μετεκπαίδευση των δασκάλων στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, αντί της μονοετούς που ίσχυε μέχρι πρότινος (Νόμος 227/21-11-75). Παράλληλα, το Τμήμα Ειδικής Αγωγής, το οποίο είχε ξεκινήσει τη λειτουργία του με την Υπουργική Απόφαση Φ.906.3/4087558/9-8-1975, μεταβλήθηκε σε Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής με το Προεδρικό Διάταγμα 147/11-31976. Στη συνέχεια, μέσα από τον Νόμο 309/1976 δημιουργήθηκε ο θεσμός του ειδικού επιθεωρητή, ενώ στη συνέχεια συγκροτήθηκε η πρώτη «Επιτροπή Μελέτης και Προγραμματισμού της Ειδικής Αγωγής», με πρόεδρο τον Κ. Καλαντζή, η οποία διαμόρφωσε το πρώτο νομοσχέδιο του 1143 (Κυπριωτάκης, 2000).

Όπως αναφέρθηκε, το 1981 θεσμοθετήθηκε ο Νόμος 1143/1981, ΦΕΚ 80/ τ.Α/ 31-3-1981, «Περι Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως, Απασχόλησης και Κοινωνικής Μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού και άλλων διατάξεων». Πρόκειται για τον πρώτο νόμο που μερίμνησε για την κοινωνική και επαγγελματική εισαγωγή των ατόμων με αναπηρία στην ελληνική κοινωνία (Τζουριάδου, 1995). Περαιτέρω ανάλυση ακολουθεί στο επόμενο κεφάλαιο όπου εξετάζεται και η ορολογία ως προς τους σκοπούς και τους στόχους των νόμων που συνθέτουν την Ε.Α.Ε. εκείνη την περίοδο.

Κεφάλαιο 2

Νομοθετικό Πλαίσιο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Σε αυτό το κεφάλαιο, παρατίθεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει θέματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι της Ε.Α.Ε., η οριοθέτηση των ατόμων που χαρακτηρίζονται ως να έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς και οι σχολικές μονάδες στις οποίες φοιτούν, είναι τα υπό μελέτη ζητήματα.

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, είναι ανάγκη να υπογραμμιστεί ότι από το 1981 έως τη σημερινή εποχή, έχουν ψηφιστεί τέσσερις νόμοι - σταθμοί για θέματα Ε.Α.Ε. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει ο Κυπριωτάκης (2000), μετά από μακρόχρονη κυοφορία και σε καθυστέρηση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, λαμβάνει Φ.Ε.Κ. ο ν.1143/1981, ο πρώτος ολοκληρωμένος νόμος με τίτλο: «Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων». Τέσσερα χρόνια αργότερα, με τον ν.1566/1985, γίνεται ουσιαστικότερο βήμα για την ένταξη των ΑμεΑ (Ζαγκότας, 2010). Ο νόμος με τίτλο «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της Γενικής εκπαίδευσης και θεσμοθετείται για πρώτη φορά η ενταξιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Ακολούθησαν δεκαπέντε χρόνια αναμονής και μετά από ελάχιστο δημόσιο διάλογο και προβολή (Κοκκινάκη & Κοκκινάκη, 2016), ψηφίστηκε ο ν.2817/2000 με τίτλο: «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις». Ο ν.3699/2008 είναι ο ισχύοντας νόμος της Ε.Α.Ε. και φέρει τον τίτλο: «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες». Σύμφωνα με τους Παπάνη, Γιαβρίμη και Βίκη (2011), οι δύο τελευταίοι νόμοι έφεραν σημαντική βελτίωση σε θέματα των ατόμων με αναπηρία και τοποθέτησαν την κοινωνικοποίησή τους στον κεντρικό άξονα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι στο άνωθεν χρονικό διάστημα και μέχρι την σημερινή εποχή, ψηφίστηκαν υπουργικές αποφάσεις, προεδρικά διατάγματα και νομοθετικές ρυθμίσεις που τροποποιούσαν ορισμένα βασικά άρθρα των παραπάνω ή αποτελούσαν προπομπό εννοιολογικής μεταβολής. Ωστόσο, η αντιπαραβολή αυτών με τους

| Χρούτας Α. (2020)

ν.1143/1981, ν.1566/1985, ν.2817/2000 και 3699/2008 θα υλοποιηθεί στις αξιολογικές παρατηρήσεις του παρόντος κεφαλαίου.

2 Νομοθετικό πλαίσιο

2.1 Ο νόμος 1143 του 1981 για τα αποκλίνοντα άτομα

Ανατρέχοντας στο πρώτο άρθρο του ν.1143/1981 σημειώνεται ότι ο σκοπός της ειδικής αγωγής είναι (σελ. 787): «η παροχή ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εις αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού άτομα». Η ορολογία αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού, όπως επισημαίνεται στο δεύτερο άρθρο, περιλαμβάνει τα άτομα, λόγω οργανικών, ψυχικών ή κοινωνικών αιτιών, δεν δύνανται να παρακολουθήσουν τα προγράμματα γενικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης και είναι εφικτή η επαγγελματική αποκατάσταση καθώς και η κοινωνική τους ένταξη. Η παροχή της Ε.Α.Ε., σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 3, λαμβάνει χώρα τόσο από τα δημόσια σχολεία όσο και από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια σε:

Εις ειδικά νηπιαγωγεία και εις αυτοτελή ειδικά σχολεία... ειδικά παραλλήλους τάξεις, τμήματα ή ομάδας, λειτουργούσας εντός κανονικών σχολείων... ομάδας λειτουργούσας εντός νευροψυχιατρικών, ετέρων νοσοκομείων... κατ' οίκον ειδική αγωγή... ειδικάς επαγγελματικές σχολάς... σχολάς μαθητείας... προστατευόμενα εργαστήρια... οποιονδήποτε χώρον και χρόνος εκτός της οικογενείας και ανεξαρτήτως φορέως, ήτοι σωματεία... θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων... θεραπευτικά καταστήματα ανηλίκων (σελ. 788).

Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, προσδιορίζεται ότι η προσωνομία, ο τίτλος, η εσωτερική διάρθρωση, οι εγγραφές καθώς και άλλα θέματα λειτουργίας των παραπάνω εκπαιδευτικών μονάδων ρυθμίζονται με Προεδρικό Διάταγμα ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ωστόσο, στην πέμπτη παράγραφο είναι διατυπωμένη η πρόταση ότι εφόσον εκπαιδευτικές μονάδες λειτουργούν εντός ιδρυμάτων, τελούντων υπό την εποπτεία διαφορετικών Υπουργείων, κατά την έκδοση του ανώτερου Π.Δ. συμπράττει και ο αντίστοιχος υπουργός.

Στόχος της Ε.Α.Ε., είναι η ένταξη των παραπάνω ατόμων στην κοινωνική ζωή και την επαγγελματική δραστηριότητα. Στο σημείο αυτό, υπογραμμίζεται ότι η δυνατότητα εργασίας ακολουθεί τις διατάξεις του ν.963/1979 όπου τα αποκλίνοντα άτομα αναφέρονται ως προστατευόμενα, είναι ηλικίας 15 έως 65 ετών και διαθέτουν περιορισμένες δυνατότητες λόγω χρόνιας σωματικής ή πνευματικής πάθησης. Από αυτά, συμπληρώνεται στο άρθρο 8 του 1143/1981, ότι ανάλογα με τις ικανότητές τους δύνανται να τοποθετηθούν σε συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Για προστατευόμενα με σοβαρή αναπηρία, μη δυνάμενα να ασκήσουν υπό τις συνήθεις συνθήκες δραστηριότητα στην αγορά εργασίας, συνιστώνται ειδικά ιδρύματα και εργαστήρια απασχολήσεως (παρ. 1, άρθρο 13 του ν.963/1979).

2.2 Η δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σύμφωνα με τον νόμο 1566 του 1985

Στον ν. 1566/1985, έχει αντικατασταθεί ο όρος «αποκλίνοντα άτομα» σε «άτομα με ειδικές ανάγκες». Ο σκοπός της Ε.Α.Ε. δεν διαφέρει από τον προηγούμενο καθώς περιλαμβάνει την παροχή ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, σχετικά με τους στόχους, στην παράγραφο 1 του άρθρου 32 του ίδιου νόμου, η ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην επαγγελματική δραστηριότητα συμπληρώνεται με την (σελ. 43): «την ολόπλευρη και αποτελεσματική ανάπτυξη και αξιοποίηση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων τους ... αλληλοαποδοχή τους με το κοινωνικό σύνολο». Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 32, η ειδική αγωγή και επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται και σε κανονικά σχολεία (υποπερίπτωση α) εκτός από τις ειδικές σχολικές μονάδες, ειδικές επαγγελματικές σχολές (υποπεριπτώσεις β έως ε) και όποιον άλλο χώρο εκτός της οικογένειας, ιδίως σε θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων ή θεραπευτήρια καταστήματα ανηλίκων, όπου τα νήπια, τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν για οποιονδήποτε λόγο ειδικές συνθήκες διαβίωσης (υποπερίπτωση στ).

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες ορίζονται τοιουτοτρόπως ως αυτά που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν προγράμματα γενικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης και εν αντιστοιχία με τον σκοπό να καταστεί εφικτή η αλληλοαποδοχή τους με το σύνολο της κοινωνικής ζωής. Δεν γίνεται αναφορά στα ανήλικα παιδιά που παρουσίασαν κοινωνική μειονεξία λόγω της κράτησής τους κατ' εφαρμογή του άρθρου 123 του ποινικού κώδικα, όπως προβλεπόταν με τον ν.1143/1981. Κλείνοντας, στην έκτη παράγραφο τονίζεται ξανά ότι θέματα που σχετίζονται με την υποστήριξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες όπως αναφέρονται στις υποπεριπτώσεις α έως ιγ (προσωνομία, τίτλος, ειδικών σχολείων, εγγραφές κ.ο.κ.) καθορίζονται με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 32). Στο ίδιο άρθρο, είναι ακόμα ενεργή η διάταξη όπου (σελ. 44): «εφόσον οι μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης λειτουργούν σε ιδρύματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων υπουργείων, στην έκδοση του προεδρικού διατάγματος συμπράττει και ο συναρμόδιος υπουργός».

2.3 Ο νόμος 2817 του 2000 και οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Με την πάροδο δεκαπέντε ετών, ακολουθεί ο νόμος 2817 με τίτλο: «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις». Στο πρώτο άρθρο του, προστίθεται η λέξη εκπαιδευτικές εξειδικεύοντας τον όρο ειδικές ανάγκες ενώ στον ορισμό των ατόμων συμπεριλαμβάνονται όσα έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης. Τα αίτια (οργανικά, ψυχικά ή

κοινωνικά) αντικαθίστανται από τις ιδιαιτερότητες οι οποίες δύνανται να είναι και συναισθηματικές. Στη δεύτερη παράγραφο, απουσιάζουν οι καταγραφές σε επιληπτικούς, χανσενικούς και όσων λόγω ασθενειών νοσηλεύονται σε ιδρύματα (όπως στους δύο προηγούμενους νόμους) αλλά χαρακτηριστικά αναφέρεται για όσους:

έχουν σοβαρά νευρολογικά ή ορθολογικά ελαττώματα ή προβλήματα υγείας ... ειδικές δυσκολίες στη μάθηση, όπως δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία ... έχουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες και ... παρουσιάζουν αυτισμό και άλλες διαταραχές ανάπτυξης (σελ. 1.565).

Αναφορικά με τον σκοπό της Ε.Α.Ε. διατηρείται η παροχή της ειδικής εκπαίδευσης αν και στους στόχους, σύμφωνα με την έκτη παράγραφο, προστίθεται η ανάπτυξη της προσωπικότητας αυτών των μαθητών. Επιπλέον, η ολόπλευρη ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους (του ν.1566/1985), συμβαίνει προκειμένου να καταστεί δυνατή η επανένταξή τους στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα ενώ παραμένει η (σελ. 1565): «συμμετοχή στην παραγωγική διαδικασία... αλληλοαποδοχή στο κοινωνικό σύνολο».

Μία σημαντική προσθήκη του ν.2817/2000 είναι, στο πρώτο άρθρο, ο θεσμός της παράλληλης στήριξης στη συνήθη σχολική τάξη ο οποίος υπηρετεί ήδη σε κέντρο διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης (περ. α, παρ. 11). Μόνο εφόσον καθίσταται ιδιαίτερος δύσκολη η φοίτηση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα σχολεία του κοινού εκπαιδευτικού συστήματος, η Ε.Α.Ε. παρέχεται σε αυτοτελή σχολεία ειδικής αγωγής, τμήματα ως παραρτήματα άλλων σχολείων σε νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης ή ιδρύματα χρονίως πασχόντων ατόμων και στο σπίτι αλλά σε εξαιρετικές περιπτώσεις (παρ. 12). Οι ειδικές τάξεις των κανονικών σχολείων των προηγούμενων νόμων, μετονομάζονται σε Τμήματα Ένταξης που λειτουργούν μέσα στα σχολεία της γενικής και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (παρ. 11).

Αποκλειστικός φορέας παροχής Ε.Α.Ε. είναι μόνο το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθώς έχει εξαλειφθεί διάταξη του ν.1566/1985 που απαιτούσε και τη σύμπραξη άλλων Υπουργείων παρά μόνο αυτό του Οικονομικών όταν ρυθμίζονται θέματα διοικητικής και οργανωτικής φύσης σχολείων ειδικής αγωγής (παρ. 21). Τέλος, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ρυθμίζονται θέματα φοίτησης μαθητών σε όλους τους τύπους σχολείων ειδικής αγωγής (παρ. 20) ενώ Προεδρικό Διάταγμα καθορίζει, με τον προαναφερόμενο τρόπο, θέματα που αναφέρονται στις εξετάσεις και την αξιολόγηση των παιδιών με Ε.Ε.Α. (παρ. 22).

2.4 Η πολιτεία και η ειδική αγωγή και εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με τον ν.3699 του 2008

Αυξημένες είναι οι διαφοροποιήσεις του νόμου 3699/2008 σε σχέση με τους τρεις προηγούμενους. Από το πρώτο κιάλας άρθρο, αποδίδεται ένας λειτουργικός ορισμός για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ως (σελ. 3499): «το σύνολο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους μαθητές με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες». Όπως επισημαίνεται στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, κάθε αναφορά της νομοθεσίας στην Ειδική Αγωγή αντικαθίσταται από τον όρο Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, ο οποίος θα προτιμηθεί κιάλας κατά την εκπόνηση της μελέτης.

Επιπρόσθετα, μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες νοούνται όσοι έχουν μαθησιακές δυσκολίες όχι λόγω ιδιαιτεροτήτων (όπως στον ν.2817/2000) αλλά εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών οι οποίες επηρεάζουν τη σχολική προσαρμογή. Τα παιδιά με παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή ενδοοικογενειακής βίας συγκαταλέγονται ως να χρήζουν ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών (παρ. 2, άρθρο 3) ενώ για πρώτη φορά ανήκουν στην ίδια κατηγορία μαθητών όσοι έχουν μία ή περισσότερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα ανεπτυγμένα σε βαθμό που υπερβαίνει κατά πολύ τα προσδοκώμενα για την ηλικιακή τους ομάδα (παρ. 3). Στην τελευταία περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι υπόλοιπες διατάξεις του νόμου και η ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης υλοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κατόπιν εισήγησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Η εστίαση σχετικά με τον σκοπό είναι πλέον πολλαπλή. Σε ένα μέρος ακολουθεί την προηγούμενη νομοθεσία για παροχή δωρεάν δημόσιας ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στα άτομα με διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αλλά δίνει βαρύτητα στον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ως αναπόσπαστο κομμάτι της δωρεάν και δημόσιας παιδείας. Μάλιστα στο δεύτερο άρθρο τονίζεται ξανά η υποχρεωτικότητα της Ε.Α.Ε. ως τμήμα της ενιαίας, δημόσιας, γενικής εκπαίδευσης που παρέχεται από του Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε σχολεία Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (παρ. 1). Επιπλέον, επισημαίνεται ο ρόλος της πολιτείας προκειμένου αφενός να αναγνωρίσει την οποιαδήποτε αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ύπαρξης και αφετέρου να αποτρέψει τον υποβιβασμό των δικαιωμάτων αυτών των ατόμων κατά τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή.

Βασικός στόχος και στον παρόντα νόμο παραμένει η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στην ίδια παράγραφο του δεύτερου άρθρου, η βελτίωση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων και δεξιοτήτων τους λαμβάνει χώρα προκειμένου να καταστεί δυνατή η επανένταξή τους στο γενικό σχολείο. Συνεπακόλουθα, μέσω προγραμμάτων Ε.Α.Ε. σε όλες τις βαθμίδες και διά βίου εκπαίδευσης, να είναι δυνατή η αυτόνομη συμμετοχή στην οικογενειακή, επαγγελματική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή (παρ. 4, άρθρο 2). Στην επόμενη παράγραφο, γίνεται η πρώτη αναφορά για την ισότιμη κοινωνική εξέλιξη μέσα σε ένα σύνολο που είναι ανάγκη να παρέχει τις υποδομές, τις υπηρεσίες και τα αγαθά σύμφωνα με την αρχή του «Σχεδιασμού για όλους». Αυτή επεξηγείται ως:

η διασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία... τόσο κατά το σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και του εκπαιδευτικού υλικού όσο και κατά την επιλογή του πάσης φύσεως εξοπλισμού (συμβατικού και ηλεκτρονικού), των κτιριακών υποδομών αλλά και κατά την ανάπτυξη όλων των πολιτικών και διαδικασιών των ΣΜΕΑΕ και ΚΕΔΔΥ (σελ. 3.500).

Για τον λόγο αυτό, η φοίτηση των παιδιών με αναπηρία λαμβάνει χώρα κατά βάση στο γενικό σχολείο. Το έκτο άρθρο στην πρώτη παράγραφο υπογραμμίζει την υποστήριξή τους από τον εκπαιδευτικό της τάξης σε συνεργασία με τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. στην περίπτωση των ήπιων μαθησιακών δυσκολιών εκτός του εκπαιδευτικού της παράλληλης στήριξης (όταν επιβάλλεται από το είδος και τον βαθμό των εκπαιδευτικών αναγκών) και των ειδικά οργανωμένων Τμημάτων Ένταξης που λειτουργούν εντός της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, όπως σημειώνονταν και στον προηγούμενο νόμο. Σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο του ίδιου άρθρου, όταν καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη η παρακολούθηση του κοινού εκπαιδευτικού προγράμματος ή στα Τμήματα Ένταξης, η εκπαίδευση παρέχεται σε αυτοτελείς σχολικές μονάδες ή σε σχολεία ή τμήματα που λειτουργούν είτε ως αυτοτελή είτε ως παραρτήματα άλλων σχολείων σε νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης, ιδρύματα αγωγής ανηλίκων, ιδρύματα χρονίως πασχόντων ή Υπηρεσίες εκπαίδευσης και αποκατάστασης των Μονάδων Ψυχικής Υγείας. Η γ' περίπτωση εξειδικεύει τις προϋποθέσεις που χορηγείται διδασκαλία στο σπίτι καθώς η έγκριση γίνεται με απόφαση του περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης της αντίστοιχης βαθμίδας, κατόπιν αιτιολογημένης πρόσφατης ιατρικής γνωμάτευσης, στην οποία αναγράφεται η διάρκεια επιβεβλημένης παραμονής στο σπίτι.

Κλείνοντας, είναι ανάγκη να επισημανθεί η επανίδρυση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σε Τμήμα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (άρθρο 14). Ύστερα από εισήγησή του και με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ρυθμίζονται θέματα που σχετίζονται με τη φοίτηση σε όλους τους τύπους σχολείων Ε.Α.Ε.,

| Χρούτας Α. (2020)

Τ.Ε. και προγραμμάτων πρόιμης παρέμβασης καθώς και όσα αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. (παρ. 6, άρθρο 34).

3 Αξιολογικές παρατηρήσεις

Όπως έγινε αντιληπτό, σημαντικές είναι οι διαφοροποιήσεις που σημειώθηκαν στους τέσσερις νόμους με την πάροδο των ετών. Συγκεκριμένα, αναφορικά με τον σκοπό της Ειδικής Αγωγής, είναι ανάγκη να τονιστεί ότι στον ν.1143.1981 αν και για πρώτη φορά το Υπουργείο Παιδείας αναλαμβάνει συστηματικά την ευθύνη εκπαίδευσης παιδιών με ειδικές ανάγκες, εκείνος ευνοεί την ξεχωριστή ειδική εκπαίδευση (Λαμπροπούλου και Παντελιάδου, 2000). Τα παιδιά ορίζονται ως αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού και η φοίτησή τους λαμβάνει χώρα σε ειδικές σχολικές μονάδες και όχι εντός του πλαισίου της γενικής εκπαίδευσης. Στον ν.1566/1985, τα παιδιά απομακρύνονται από την ορολογία αποκλίνοντα και αναφέρονται για πρώτη φορά ως άτομα με ειδικές ανάγκες. Η φοίτησή τους μπορεί να συμβεί πλέον σε ειδική τάξη εντός του κανονικού σχολείου (Στασινός, 1991) και κατά την εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων οι στόχοι να επιτυγχάνονται αντί με συνδυασμό ιατρικών και κοινωνικών μέτρων (ν.1143/1981) με επιστημονικά και κοινωνικά μέτρα. Εκτός αυτού όμως, ως προς τον σκοπό της ειδικής αγωγής αναπαράγεται το εννοιολογικό περιεχόμενο του προηγούμενου νόμου. Σύμφωνα με τις Κοκκινάκη και Κοκκινάκη (2016), ο ορισμός των ατόμων παραμένει κατά βάση ιατρογενής και απλά τα αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού άτομα μετονομάστηκαν σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Στο ίδιο πνεύμα και οι Ζώνιου Σιδέρη και Ντεροπούλου – Ντέρου (2012), σημειώνουν το περιοριστικό πλαίσιο του νόμου καθώς καλείται να αποδεχθεί τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης.

Επιπλέον, σύμφωνα με τη Ζώνιου – Σιδέρη (2000), η θεσμοθέτηση της ένταξης των παιδιών στο γενικό σχολείο δεν ήταν αρκετή αφού δεν ακολούθησε άμεσα ο σχεδιασμός κάποιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα περιλάμβανε την απαραίτητη αναπροσαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων και την κατάλληλη αναδόμηση του σχολικού χώρου. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την περίοδο 1984-1989, μια σημαντική αύξηση των ειδικών τάξεων με μη οργανωμένο και συστηματικό τρόπο και τη φοίτηση σε αυτά παιδιών όχι με αναπηρία αλλά και με μαθησιακές δυσκολίες (Γκαβρέση, 2018). Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπρόσθετες ανάγκες, λαμβάνει Φ.Ε.Κ. ίδρυσης το 1993 το Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής του Βόλου¹ και το 1995 ιδρύεται η κατεύθυνση της εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας².

Υπό το παραπάνω πλαίσιο και μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα, ο ν.2817/2000 αποτελεί μια προσπάθεια προώθησης της από κοινού εκπαίδευσης των παιδιών με και χωρίς αναπηρία

¹ Βλ. ΠΔ177/28.04.1993

² Βλ. ΠΔ391/25.10.1995

(Φουντά, 2020). Η εξάλειψη της ορολογίας των οργανικών, ψυχικών ή κοινωνικών αιτιών φανερώνει την προσπάθεια μεταστροφής από την κλινική αιτιολογία των αναπηριών των μαθητών στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών τους αναγκών. Όπως υπογραμμίζει και η Πολυχρονοπούλου (2003), προωθείται η αρχή της συνεκπαίδευσης με την υποστήριξη των παιδιών με αναπηρία είτε στη γενική τάξη με τον θεσμό της παράλληλης στήριξης είτε σε τμήμα ένταξης. Το γεγονός αυτό άλλωστε επισημαίνεται και στους στόχους του ν.2817/2000 (άρθρο 1), όπου αναφέρεται και η βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών Α.Μ.Ε.Α. ώστε να επανενταχθούν στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα και όχι απλά για την ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία και την αλλοαποδοχή στο κοινωνικό σύνολο. Ενστάσεις διατυπώνονται από τον Στασινό (2013), καθώς εν τέλει η εφαρμογή του νόμου απαιτούσε την ψήφιση μεγάλου αριθμού συναφών Προεδρικών Διαταγμάτων ενώ το στοιχείο της εντατικοποίησης των σπουδών των παιδιών καθίσταται κυρίαρχο στα εκπαιδευτικά δρώμενα της χώρας.

Λίγα χρόνια αργότερα, είναι άξια επισήμανσης η έβδομη παράγραφος του άρθρου 2 του ν. 3194/2003 όπου υπογραμμίζεται ότι (σελ. 4659): «Ειδικής εκπαιδευτικής μεταχείρισης μπορεί να τύχουν τα άτομα που έχουν ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα». Αποτελεί προοικονομία της διαδικασίας της ενσωμάτωσης και των χαρισματικών παιδιών κατά την παροχή ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, γεγονός που νομοθετείται και επίσημα το 2008.

Ο ν.3699/2008 βρίσκεται ακόμα σε ισχύ μέχρι σήμερα και ιδιαίτερη αναφορά είναι ανάγκη να πραγματοποιηθεί στην εισαγωγή του όρου Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Όπως τονίζει η Βόμβα (2012), οι ειδικότεροι στόχοι του νόμου είναι αποτέλεσμα μιας προσπάθειας να αναμιχθούν οι σκοποί των ν.1566/1985 και ν.2817/2000 με τους σκοπούς του ν.1143/1981. Δίνεται βαρύτητα ξανά στον υποχρεωτικό χαρακτήρα της παροχής εκπαίδευσης των ατόμων με Ε.Ε.Α. η οποία είναι συνεχής μέχρι το 23^ο έτος της ηλικίας τους (άρθρο 8, παρ. 4). Για πρώτη φορά, σε άτομα με περισσότερες από μία νοητικές ικανότητες ή ανεπτυγμένα ταλέντα ανατίθεται η ανάπτυξη προτύπων αξιολόγησης και ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατόπιν πρόσκλησης που τους απευθύνει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 3, παρ. 3). Επιπρόσθετα, η έμφαση για την πλήρη συμμετοχή κάθε μαθητή με Ε.Ε.Α. στο γενικό σχολείο γίνεται αισθητή με την εφαρμογή των αρχών εκπαίδευσης «Σχεδιασμός για Όλους» με στόχο τη διασφάλιση της πλήρους προσβασιμότητας των μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και των εκπαιδευτικών ή/και γονέων και κηδεμόνων με αναπηρία, σε όλες τις υποδομές (άρθρο 2, παρ. 5, περ.δ). Στο ίδιο πνεύμα είναι και η υποστήριξη μόνο από τον εκπαιδευτικό της τάξης στην περίπτωση των ήπιων μαθησιακών δυσκολιών, διάταξη με πρώτη αναφορά στον ν.3699/2008.

Στο σημείο αυτό επιβάλλεται να σημειωθεί ότι οι παραπάνω στόχοι επιτυγχάνονται με την έγκαιρη ιατρική διάγνωση (άρθρο 2, παρ. 6, περ. α) καθώς και με τη διάγνωση και αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών τους στα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. και στα δημόσια Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα (περ. β). Το γεγονός αυτό αποτελεί κοινό τόπο των τεσσάρων βασικών νομοθετημάτων κατά την παροχή της Ειδικής Αγωγής και ειδικά στη διαγνωστική διαδικασία. Συγκεκριμένα, ο ν.1143/1981, στο άρθρο 7, εστιάζει στις ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες στις οποίες η διαγνωστική εξέταση διενεργείται (παρ. 2) είτε στους ιατροπαιδαγωγικούς σταθμούς (περ. α'), είτε στους σχολικούς ψυχολογικούς σταθμούς (περ. β') είτε σε κινητές διαγνωστικές μονάδες αποτελούμενες από ιατρό, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό και ειδικό παιδαγωγό (περ. γ'). Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 33 του ν.1566/1985, σημειώνεται ότι οι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι αρμόδιες για:

α) τη διαγνωστική εξέταση και τη διαπίστωση του είδους και του βαθμού της ειδικής ανάγκης των ατόμων σχολικής ηλικίας, β) την εισήγηση εγγραφής, κατάταξης και φοίτησης νηπίων, παιδιών και εφήβων με ειδικές ανάγκες σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής ή ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή σε ειδικές τάξεις ή σε κανονικά σχολεία, γ) την παροχή συμβουλών στους διδάσκοντες, τους γονείς και τα ίδια τα άτομα με τις ειδικές ανάγκες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, και δ) την ιατροδιαγνωστική εξέταση όσων φοιτούν σε κανονικά σχολεία για τη διαπίστωση των ειδικών αναγκών που τυχόν υπάρχουν και την εισήγηση για τη λήψη των επιβαλλόμενων μέτρων (σελ. 44).

Στον ν.2817/2000 ενώ υπογραμμίζεται ότι τα Κ.Δ.Α.Υ. έχουν την αρμοδιότητα για την έρευνα, τη διαπίστωση του είδους και του βαθμού των δυσκολιών των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σύνολο των παιδιών σχολικής και προσχολικής ηλικίας, ωστόσο (άρθρο 2, παρ. 3, περ. β') οι περιφερειακές υπηρεσίες Υγείας και Πρόνοιας των περιφερειών έχουν υποχρέωση να παρέχουν συνδρομή. Συνεπώς παρατηρείται ότι ενώ υλοποιείται μία προσπάθεια συγκέντρωσης των αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Παιδείας για την παροχή ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, ο ρόλος των υπηρεσιών Υγείας κατά τη διάγνωση των δυσκολιών διέπει τη σχετική νομοθεσία για τους μαθητές με αναπηρία.

Μία ακόμα εξελικτική, εννοιολογική επισήμανση σχετίζεται με τους στόχους της Ε.Α.Ε. στα τέσσερα βασικά νομοθετήματα. Στο άρθρο 1 (παρ. 1) του ν.1143/1981 σημειώνεται (σελ. 787): «...η ένταξις αυτών εις την κοινωνική ζωήν και την επαγγελματική δραστηριότητα», στο άρθρο 32 (παρ. 2) του ν.1566/1985 καταγράφεται (σελ. 43): «...η δυνατότητα ένταξής τους στην παραγωγική διαδικασία» ενώ στην έκτη παράγραφο του πρώτου άρθρου (περ. β') του ν.2817/2000 επισημαίνεται (σελ. 1565): «...ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξη ή επανένταξή τους στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα και η συμβίωσή τους με το κοινωνικό σύνολο». Όπως γίνεται αντιληπτό, στους δύο πρώτους νόμους η ένταξη, όπως ορίζεται από

τη Ζώνιου-Σιδέρη (1998) είναι η αναγνώριση κάθε ατόμου να μαθαίνει ως ολοκληρωμένο άτομο προκειμένου να συμμετέχει ισότιμα σε όλους τους τομείς της κοινωνίας μας. Βαρύτητα επομένως φαίνεται να δίνεται στο να συμμετέχει το άτομο με αναπηρία στην παραγωγική διαδικασία ενώ στον ν.2817/2000 εκλαμβάνεται ως δυνατότητα της σχολικής ενσωμάτωσης και ένταξης των παιδιών με εκπαιδευτικές δυσκολίες στις κοινές σχολικές μονάδες (Χρηστάκης, 2011) και μετέπειτα στις δραστηριότητες του κοινωνικού συνόλου. Η ίδια έννοια επαναλαμβάνεται και στον ν.3699/2008 καθώς στην πέμπτη παράγραφο του δεύτερου άρθρου (περ. β') αναφέρεται (σελ. 3500): «...βελτίωση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων και δεξιοτήτων τους, ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξη ή η επανένταξή τους στο γενικό σχολείο».

Όμως, με τον ν.3699/2008, εισάγεται για πρώτη φορά η αρχή του «Σχεδιασμού για όλους» (άρθρο 2, παρ. 5), δηλαδή της διασφάλισης της πλήρους προσβασιμότητας των μαθητών με αναπηρία σε όλες τις υποδομές (κτιριακές υποδομές, υλικοτεχνικές συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών), τις υπηρεσίες και τα αγαθά που αυτά διαθέτουν. Εδώ, προστίθεται ένας ακόμα στόχος ο οποίος δεν περιγράφεται απλά στη βάση ενός μοντέλου φοίτησης ενός παιδιού με Ε.Ε.Α. στο γενικό σχολείο αλλά ως πρακτική που απευθύνεται στο σύνολο των μαθητών και απαιτεί την εφαρμογή μιας οργανωτικής στρατηγικής στα γενικά σχολεία ώστε να ανταποκρίνονται στο φάσμα οποιασδήποτε διαφοροποίησης των παιδιών (Στασινός, 2013).

Ανακεφαλαιώνοντας, είναι άξια αναφοράς η μετατόπιση από τα από τα παιδιά αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού (ν.1143/1981) στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ν.3600/2008). Ενώ στα πρώτα νομοθετήματα, στο έργο της παροχής Ε.Α.Ε. εμπλέκονται αρκετά Υπουργεία εκτός του Παιδείας, στον ν.3699/2008 τονίζεται ότι αποκλειστικός φορέας είναι μόνο το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Βέβαια, κατά τη διαγνωστική διαδικασία, συμμετέχουν οι υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας οι οποίες εκδίδουν πιστοποιητικά ύστερα από διάγνωση μαθησιακών δυσκολιών³. Τέλος, είναι εμφανής η προσπάθεια του νομοθέτη στον ν.3699/2008 για έμφαση σε όσο το δυνατόν περισσότερη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία όχι μόνο στην παραγωγική διαδικασία αλλά προς την εξασφάλιση της ανεμπόδιστης φοίτησης στο γενικό σχολείο και της πρόσβασης σε κάθε υποδομή ή υπηρεσία. Αντίστοιχη μέριμνα αποτυπώνεται και στις οργανωτικές και υποστηρικτικές δομές της Ειδικής Αγωγής που ακολουθούν.

³ Βλ. Γ3α/Γ.Π.οικ.58496/09-08-2019

Κεφάλαιο 3

Οργανωτικές και υποστηρικτικές δομές Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στο τρίτο κεφάλαιο της μελέτης επιχειρείται μια συγκριτική ανασκόπηση των οργανωτικών και υποστηρικτικών δομών Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα από το 1981 μέχρι σήμερα. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ορισμένες παρατηρήσεις στα βασικά νομοθετήματα που αφορούν στην οργανωτική και υποστηρικτική δομή Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση με σύντομη ανάλυση των επιμέρους άρθρων που άπτονται του ζητήματος προς ανάλυση της παρούσας μελέτης. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει ειδικότερα τον τρόπο οργάνωσης της Ειδικής Αγωγής σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο με αναφορά και σε νομοθετικές αποφάσεις που οδήγησαν στις οργανωτικές αλλαγές. Κλείνοντας, ακολουθούν οι αξιολογικές επισημάνσεις που ως στόχο έχουν όχι μόνο να επισημάνουν τις επιμέρους αλλαγές αλλά και να αναλύσουν την πρόοδο που γίνεται με την πάροδο των ετών στο νομικό πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής.

1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Ο νόμος 1143/1981 Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδευσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μέριμνας των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων προετοιμαζόταν από το 1975 προκειμένου να τεθεί ένα συγκεκριμένο πλαίσιο διαχείρισης των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Παραθέτει τον ιατρικό ορισμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο άρθρο 2 στη δεύτερη παράγραφο, δηλαδή διακρίνει τα άτομα αυτά με βάση τη νόσο ή την αναπηρία που έχουν (πχ επιληπτικοί, χανσενικοί, νοητικώς υστερούντες, πάσχοντες εκ ψυχικών νόσων) ενώ υπάρχουν και ορισμένοι πιο γενικοί χαρακτηρισμοί όπως οι σχολικώς ανώριμοι.

Σε ότι αφορά το ζήτημα της οργάνωσης των σχολείων για παιδικά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ορίζεται εκ του συγκεκριμένου νόμου ότι μπορεί να παρέχεται από δημόσια σχολεία ειδικά σχεδιασμένα ή από ιδιωτικά σχολεία εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις⁴. Στην συνέχεια το άρθρο 6 παρουσιάζει και τις ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες οι οποίες αφορούν ένα σημαντικό σκέλος της οργάνωσης της ειδικής αγωγής και περιλαμβάνουν τις

⁴ Βλ. ν. 1143/1981 άρθρα 20,21 και 22

διαγνωστικές εξετάσεις για τον εντοπισμό της ειδικής ανάγκης του ατόμου (βλ. άρθρο 7 παρ. 1) αλλά και θεσπίζονται ειδικές διαγνωστικές ομάδες που αποτελούνται από ιατρούς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και ειδικούς παιδαγωγούς που έχουν σχετική πιστοποίηση από το υπουργείο παιδείας και τον εκάστοτε Επιθεωρητή Ειδικών Σχολείων.

Επιπρόσθετα, ένα ακόμα σημαντικό σκέλος που αφορά στην λειτουργία των οργανωτικών και υποστηρικτικών δομών είναι οι εμπλεκόμενοι φορείς που ορίζει ο νομοθέτης και οι επιμέρους αρμοδιότητες με τις οποίες είναι επιφορτισμένη. Το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, ο Ο.Α.Ε.Δ., το Υπουργείο Δικαιοσύνης, η υπηρεσία άσκησης αρμοδιοτήτων που συνδυάζουν ζητήματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Παιδείας και άλλων Υπουργών αλλά και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου είναι τα βασικά όργανα που ορίζεται εκ του νόμου ότι αποτελούν το βασικό οργανωτικό και εκτελεστικό ιστό της Ειδικής Αγωγής ενώ, σύμφωνα με το ενδέκατο άρθρο, θεσπίστηκε επίσης Συντονιστικό και Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ειδικής Αγωγής. Ανήκει στην ευρύτερη οργανωτική δομή του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων αλλά ασχολείται μόνο με ζητήματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής που λειτουργεί εντός του Υπουργείου. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι στο Γνωμοδοτικό αυτό Συμβούλιο συμμετέχουν και ειδικοί επιστήμονες με συγκεκριμένες ακαδημαϊκές απαιτήσεις, εργαζόμενοι Κοινωνικών Υπηρεσιών και εργαζόμενοι του Ο.Α.Ε.Δ. καθώς επίσης και άλλοι επιστήμονες που έχουν κατάρτιση πάνω σε θέματα Ειδικής Αγωγής. Τέλος, το Συντονιστικό και Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ειδικής Αγωγής είναι αρμόδιο για τον συντονισμό της δράσης όλων των φορέων της Ειδικής Αγωγής όπως αυτοί ορίστηκαν στο άρθρο 10, για την γνωμοδότηση πάνω σε θέματα που προκύπτουν από την λειτουργία των οργανωτικών δομών και βέβαια να υποδεικνύει προτεινόμενα μέτρα προκειμένου να προάγονται οι στόχοι της Ειδικής Αγωγής⁵.

Ο παραπάνω νόμος αποτελεί όπως ήδη αναφέρθηκε την πρώτη προσπάθεια νομικής οριοθέτησης της Ειδικής Αγωγής, όχι μόνο σε οργανωτικό επίπεδο αλλά και σε όλα τα επίπεδα που αφορούν στην λειτουργία των Ειδικών Σχολείων. Πρόκειται για μια νομοθετική ρύθμιση που χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό την νοοτροπία της εποχής απέναντι στα άτομα με Ειδικές Ανάγκες, που σε μεγάλο βαθμό αποκλείει από τις οργανωτικές δομές και την διαδικασία αποφάσεων άτομα που μπορούν εκ του πρακτέου να γνωμοδοτήσουν οπότε για τον λόγο αυτό έχει δεχθεί έντονη κριτική (Ζώνιου και Ντεροπούλου – Ντέρου, 2012). Βέβαια, συνθέτει την πρώτη προσπάθεια για την οργάνωση της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα

⁵ Βλ. ν.1143/1981 άρθρο 11, παρ. 5α-5γ

και χρησιμοποιείται ως πηγή άντλησης αρχών, περιεχομένων και αξιών από τους επόμενους νόμους (Καϊμαρά & Οικονόμου, 2018).

Η επόμενη προσπάθεια συντελέστηκε λίγα χρόνια αργότερα το 1985, με τον νόμο 1566 στον οποίο περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο προθέσεις για την βελτίωση του αναχρονιστικού πλαισίου του προηγούμενου νόμου, ο οποίος αφορά στην Ειδική Αγωγή. Η ενοποίηση ως προς την παροχή γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στον ίδιο νόμο, αποτελεί αφενός μια αναγνώριση των δικαιωμάτων των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αφετέρου μια προσπάθεια ένταξης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην γενική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις.

Σχεδόν 20 χρόνια μετά από την πρώτη νομοθετική ρύθμιση που αφορά στην Ειδική Αγωγή, ψηφίστηκε ο νόμος 2817/2000 «Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις». Πρόκειται για έναν νόμο που ουσιαστικά έχει αλλάξει λίγο ορισμένες θέσεις και διαδικασίες οι οποίες αφορούν στον τρόπο με τον οποίο συντελείται η Ειδική Αγωγή, η έμφαση παραμένει στη διαδικασία της ένταξης και της επαγγελματικής κατάρτισης ωστόσο όμως δεν προβλέπονται μέτρα στήριξης μαθητών και δασκάλων εντός του πλαισίου της λειτουργίας της Ειδικής Αγωγής στο τυπικό σχολείο. Σε οργανωτικό επίπεδο όμως οι εξελίξεις που συντελέστηκαν από τον νόμο ήταν αρκετές και σημαντικές για την λειτουργία των οργανωτικών και υποστηρικτικών δομών Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Αρχικά θεσπίζονται τα Κ.Δ.Α.Υ.⁶ τα οποία διαπιστώνουν την ειδική εκπαιδευτική ανάγκη των μαθητών, γεγονός αρκετά σημαντικό για την διάγνωση καθώς με τους παλαιότερους νόμους η διάγνωση περιοριζόταν σε ιατρικές εξετάσεις ενώ παράλληλα διενεργούνται σημαντικές αλλαγές που εντοπίζονται σε Περιφερειακό επίπεδο και η ίδρυση Υπηρεσιακών Συμβουλίων τα οποία ενισχύουν την οργάνωση της Ειδικής Αγωγής ως βασικές υποστηρικτικές δομές.

Σημαντική προσθήκη του ίδιου νόμου είναι η μετονομασία των ειδικών σχολικών μονάδων σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.) αλλά και των Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.), ορολογία που χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα. Ωστόσο όμως η αναφορά γίνεται κατά κύριο λόγο στην απασχόληση του προσωπικού των Εργαστηρίων. Προβλέπεται επίσης σε οργανωτικό επίπεδο ότι η φοίτηση μπορεί να παραταθεί ανάλογα με τις μαθησιακές δυσκολίες με την παράταση αυτή να αποφασίζεται από τα αρμόδια Κ.Δ.Α.Υ. που όπως θα παρατηρηθεί στη συνέχεια έχουν

⁶ Βλ. ν. 2817/2000 άρθρα 1 (παρ. 5), 2

ενεργό ρόλο ως υποστηρικτικές δομές της ειδικής αγωγής και η οργάνωσή τους αναλύεται διεξοδικά στο δεύτερο άρθρο του νόμου.

Στον ν.3699/2008 τα Κ.Δ.Α.Υ. γίνονται πλέον Κέντρα Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Δ.Υ.) σύμφωνα με το τέταρτο άρθρο και οι μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, δεν φοιτούν σε τμήματα ένταξης αλλά εντός της τάξης του γενικού σχολείου όπου ο εκπαιδευτικός βρίσκεται συνεργασία με τα κέντρα αυτά (Φουντά, 2018). Γενικότερα ο νόμος εισάγει και νέες έννοιες σε σχέση με την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση που ορίζει ότι η πολιτεία δεσμεύεται διαρκώς να «αναβαθμίζει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας». Αυτή η εναρκτήρια δέσμευση αποτελεί μια σημαντική αναγνώριση της δυναμικότητας που συνοδεύει το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Α.Ε. και είναι άξια λόγου δεδομένου ότι πρόκειται για μια νέα εισαγωγή του νομοθέτη. Ορίζονται εκ νέου οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με έναν πιο διευρυμένο και ολοκληρωμένο ορισμό που δεν περιορίζεται μόνο στις ιατρικές εκφάνσεις της αναπηρίας (Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2011). Στην παράγραφο 6 του δεύτερου άρθρου, τονίζεται επίσης η εμπλοκή στη διαδικασία της διάγνωσης, εκτός από τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. και των πιστοποιημένων από το Υπουργείο Παιδείας, Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων του Υπουργείου Υγείας⁷. Η προσθήκη αυτή επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία της διάγνωσης και νέες, υποστηρικτικές δομές φαίνεται να ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της Ε.Α.Ε.Ε. Επίσης, προβλέπει τις προϋποθέσεις φοίτησης και αποφοίτησης των μαθητών από τις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και τα Ε.Ε.Ε.Κ.

Τροποποιήσεις παρατηρούνται με τον ν.4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» όπου προβλέπεται η εναρμόνιση των αναλυτικών προγραμμάτων για την Ειδική Αγωγή σύμφωνα με τα όσα γενικά προβλέπονται από τον νόμο και συγκροτείται επίσης στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου, Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΚΥΣΕΕΠ) το οποίο αποτελείται από εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην Ειδική Αγωγή. Το συγκεκριμένο Υπηρεσιακό Συμβούλιο προϋπήρχε και στην προηγούμενη ανάλυση του νόμου ωστόσο όμως σε διοικητικό επίπεδο άλλαξαν οι προϋποθέσεις απασχόλησης για τον Διευθυντή Εκπαίδευσης ο οποίος πρέπει «κατά προτίμηση» να έχει σπουδές ή εμπειρία στην Ειδική Αγωγή (άρθρο 28, παρ. 2β).

⁷ Συστάθηκαν κατά το Α4α/Γ.Π.81866/16-01-2018 έγγραφο της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και την παρ. 21 του άρθρου 28 του Ν 4186/2013 «Τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα άλλων Υπουργείων συνιστούν αναγνωρισμένο διαγνωστικό και αξιολογικό φορέα και οι γνωματεύσεις τους ισχύουν ακόμη και όταν δεν καθίσταται εφικτή η συμμετοχή σε αυτά εκπαιδευτικού Ε.Α.Ε.»

Κλείνοντας, με τον ν.4547/2018 «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. γίνονται πλέον Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης⁸. Καθορίζονται οι αρμοδιότητες των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) τα οποία, όπως επισημαίνεται στο δέκατο άρθρο:

αποτελούνται από σχολικές μονάδες και Ε.Κ. της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης και έχουν σκοπό την ενδυνάμωση και την προώθηση της συνεργασίας, καθώς και το συντονισμό του έργου των σχολικών μονάδων και Ε.Κ., για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και την προαγωγή συνολικά της ψυχοκοινωνικής τους υγείας (σελ. 8387).

Αν και είχαν λάβει ΦΕΚ ίδρυσης από το 2013⁹, ως προς την διοικητική τους δομή και λειτουργία υπήρχε μόνο μία αναφορά στην απόφαση 17812/Γ6 του 2014, η οποία σχετιζόταν με τη νόμιμη σύσταση των ΕΔΕΑΥ και τον καθορισμό των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών και συντονιστών αυτών.

⁸ «Όπου στις διατάξεις του ν. 3699/2008 αναφέρονται τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ., από την παύση της λειτουργίας τους και την έναρξη της λειτουργίας των Κ.Ε.Σ.Υ., σύμφωνα με την παράγραφο 10 του άρθρου 20, νοούνται τα Κ.Ε.Σ.Υ» (άρθρο 51).

⁹ Βλ. ΦΕΚ Β 315/12.02.2014

2 Οργάνωση της Ειδικής Αγωγής σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο

Η νομοθεσία που διαχρονικά ακολουθεί την οργάνωση της Ειδικής Αγωγής σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο, παρατηρείται ότι έχει μεταβληθεί σημαντικά σε πολλά επίπεδα με σημαντικά σκέλη της οργάνωσης και της διοίκησης να αναδιαμορφώνονται ανά τα χρόνια.

2.1. Ν.1143/1981

Στον ν.1143/1981 το μόνιμο προσωπικό των σχολείων αποτελούνταν αποκλειστικά από εκπαιδευτικούς αλλά και νέους κλάδους που αφορούν στην Ειδική Αγωγή ενώ στο λοιπό προσωπικό εντάσσονταν οι παιδοψυχίατροι, οι ψυχολόγοι, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι διοικητικοί υπάλληλοι. Σε ότι αφορά την οργάνωση το Υπουργείο είχε την γενικότερη επίβλεψη και αρμοδιότητα ελέγχου των Ειδικών Σχολείων ενώ υπήρχαν και τα προαναφερόμενα όργανα που πρότειναν και γνωμοδοτούσαν επί ζητημάτων που αφορούσαν στην Ειδική Αγωγή. Επίσης ο νόμος προβλέπει και τέσσερις θέσεις Επιθεωρητών Ειδικών Σχολείων οι οποίοι διορίζονται ως ανεξάρτητοι επιθεωρητές αλλά ανήκουν στο μισθολογικό κλιμάκιο του δημοσίου και είναι υπεύθυνοι για την γενική επίβλεψη της λειτουργίας των Ειδικών Σχολείων (αρθρ. 22). Τέλος σε ότι αφορά τις οργανωτικές θέσεις ο νόμος ορίζει ότι συνιστώνται και δυο θέσεις συμβούλων στο ΚΕΜΕ που αξιολογούν και γνωμοδοτούν επί της ακολουθούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής (αρθρ. 27).

2.2. Ν.1566/1985

Ο νόμος 1566/1985 αναγνωρίζει την δυνατότητα ένταξης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο τυπικό σχολείο και περιλαμβάνει την Ειδική Αγωγή στο νομοσχέδιο της γενικής εκπαίδευσης της χώρας. Στο άρθρο 32 του νόμου που περιγράφεται ο σκοπός και η μορφή της ειδικής εκπαίδευσης επισημαίνεται ότι παρέχεται στα κανονικά σχολεία που είναι ενταγμένα τα άτομα με Ειδικές Ανάγκες, στις ειδικές τάξεις που λειτουργούν μέσα στα κανονικά σχολεία, σε ειδικά σχολεία και ειδικές επαγγελματικές σχολές αλλά και σε οποιονδήποτε χρόνο και χώρο εκτός της οικογένειας ενώ σε εξαιρετικές περιπτώσεις παρέχεται η ειδική αγωγή στο σπίτι. Από τον παραπάνω νόμο, καθίσταται σαφές ότι προκύπτουν σημαντικά ζητήματα αναδιοργάνωσης και συντονισμού καθώς θα πρέπει να συντελεστεί σε μεγάλο βαθμό συγχώνευση των ειδικών σχολείων με τα τυπικά και βέβαια να αυξηθεί ή να μειωθεί το προσωπικό, κατά περίπτωση και σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν ανά περιοχή και σχολείο. Αρμόδιο για την εφαρμογή και τον συντονισμό των δράσεων αυτών είναι το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων καθώς επίσης και το

Υπουργείο Οικονομικών, κυρίως για τις περιπτώσεις που θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των εργαζομένων.

Σε ότι αφορά την οργάνωση της ειδικής αγωγής σημαντικό είναι το άρθρο 34 που ουσιαστικά προσδιορίζει τους φορείς που μπορούν να συμμετέχουν στην οργάνωση και την λειτουργία των ζητημάτων που άπτονται της ειδικής αγωγής. Αν και ορίζεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου ότι ο αποκλειστικός φορέας για κάθε θέμα που αφορά στην ειδική αγωγή και την ειδική επαγγελματική εκπαίδευση είναι το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, στο άρθρο 36 επισημαίνεται ότι δεν τίγονται ειδικές διατάξεις που αναφέρονται στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Υγείας (για θέματα προφύλαξης, πρόληψης, διάγνωσης, θεραπείας), του Υπουργείου Δικαιοσύνης (για θέματα ίδρυσης οργάνωσης, λειτουργίας και εποπτείας των θεραπευτικών καταστημάτων ανηλίκων) και του Ο.Α.Ε.Δ. (για θέματα επαγγελματικής αποκατάστασης). Βέβαια, παρατηρείται ο κεντρικός χαρακτήρας της διοίκησης όπου όλες οι αποφάσεις τείνουν να λαμβάνονται από το Υπουργείο. Μάλιστα, ακόμα οι μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης που άλλοτε λειτουργούσαν υπό την αρμοδιότητα ή την εποπτεία άλλων Υπουργείων, θα υπάγονται ύστερα από την κύρωση του νόμου στην εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων¹⁰.

Επιπρόσθετα, κάθε θέμα που αφορά την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της ειδικής αγωγής αλλά και της ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ορίζεται εκ του νόμου ότι αποτελεί αρμοδιότητα του Σ.Ε.Α. το οποίο, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, ευθύνεται για τον (υποπερ. α):

σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, τον προσδιορισμό των γενικών στόχων και των κατευθύνσεων και τη διαμόρφωση γενικά της εκπαιδευτικής πολιτικής στους τομείς της ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και η υποβολή των σχετικών προτάσεων στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (σελ. 45).

Επιπλέον, είναι επιφορτισμένο με τη γνωμοδότηση και τη λήψη μέτρων πάνω σε ζητήματα που αφορούν στην ειδική αγωγή και την ειδική επαγγελματική εκπαίδευση και τέλος είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των προγραμμάτων εκπαίδευσης. Η ίδρυση του Σ.Ε.Α. αποτελεί μια από τις σημαντικότερες οργανωτικές μεταρρυθμίσεις του νέου νόμου, καθώς αντικατέστησε το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο αλλά έφερε και ριζικές αλλαγές στην οργάνωση και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων στην Ειδική Αγωγή. Στο νέο Συμβούλιο που σχεδιάστηκε υπό τον νόμο συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων, αναπήρων, επιστημονικών ενώσεων αλλά και εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σε οργανωτικό επίπεδο αυξήθηκαν οι οργανικές θέσεις στα

¹⁰ Βλ. νόμο 1566/1984 άρθρο 34 παρ. 4.

σχολεία γιατί μέσα από τον προηγούμενο νόμο -που προέβλεπε μόλις 220 οργανικές θέσεις- δεν καλύπτονταν οι ανάγκες της Ειδικής Αγωγής ενώ ο νόμος επίσης δεν προβλέπει κάποια υποχρεωτική εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς που απασχολούνται σε θέσεις της Ειδικής Αγωγής. Χαρακτηριστικό επίσης της οργανωτικής κατανομής των αρμοδιοτήτων είναι ότι ο νέος νόμος προβλέπει μόλις μια οργανική θέση για την Ειδική Αγωγή από τις συνολικά 45 θέσεις συμβούλων. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα νόμο ο οποίος σταδιακά θα αποτελέσει ένα «σκαλί» για να επέλθει αλλαγή και να μπορέσει με αποτελεσματικό τρόπο να επιτελείται η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

2.3. Ν.2817/2000

Η οργάνωση της ειδικής εκπαίδευσης με τον νόμο 2817/2000 μεταφέρεται και σε περιφερειακό επίπεδο δεδομένου ότι τα Κ.Δ.Α.Υ. λειτουργούν ανά περιφέρεια για να μπορέσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης σε αποκεντρωμένο επίπεδο (άρθρο 2, παρ. 1). Ουσιαστικά μέσα από τις υπηρεσίες που προσφέρουν στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αναλαμβάνουν ένα αρκετά μεγάλο μέρος της υποστήριξης των εκπαιδευτικών δομών της ειδικής αγωγής σε περιφερειακό και όχι κεντρικό επίπεδο, όπως οριζόταν από τους προηγούμενους δυο νόμους. Επιπλέον, στην τρίτη παράγραφο, τα Κ.Δ.Α.Υ. φαίνεται να αναλαμβάνουν και αρμοδιότητες που άλλοτε δεν θα υπήρχαν καν στο σχεδιασμό της Ειδικής Αγωγής όπως για παράδειγμα η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και ενημέρωσης στο διδακτικό προσωπικό αλλά και η διοργάνωση προγραμμάτων ενημέρωσης και κατάρτισης για γονείς ή για ασκούντες γονική μέριμνα σε άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (υποπερ. δ). Πρόκειται για ένα όργανο που μπορεί αφενός να επηρεάσει την πρώιμη εκπαιδευτική παρέμβαση αλλά και μέσα από τις αρμοδιότητές του να επηρεάσει και το αποτέλεσμα της συνολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η οργάνωση των Κ.Δ.Α.Υ. συντελείται σε κάθε περιφέρεια και αποτελείται από εκπαιδευτικούς της πρώτης και δεύτερης βαθμίδας εκπαίδευσης, της προσχολικής αγωγής, λογοθεραπευτές, ψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και διοικητικούς υπαλλήλους (άρθρο 2, παρ. 4). Πρόκειται για μια συντονισμένη προσπάθεια δημιουργίας ενός οργάνου που μπορεί να ρυθμίζει και να συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες διαδικασίες που συντελούνται για την προαγωγή και την εύρυθμη λειτουργία της Ειδικής Αγωγής. Στην επόμενη παράγραφο, τίθενται επίσης εκ του νόμου προϋποθέσεις κατάρτισης των εκπαιδευτικών που απασχολούνται στα Κ.Δ.Α.Υ. η οποία θα πρέπει να είναι πτυχίο τμήματος ειδικής αγωγής Α.Ε.Ι. Τέλος σε ότι αφορά την πλαισίωση των υποστηρικτικών δομών της Ειδικής Αγωγής, ορίζονται οι Σχολικοί Σύμβουλοι Ειδικής Αγωγής οι οποίοι παρέχουν

οδηγίες στα Κ.Δ.Α.Υ. σχετικά με τους τρόπους που μπορούν να επιτύχουν τους στόχους τους¹¹, ενώ το καθηκοντολόγιο τους εντάσσεται με αυτούς της Γενικής Αγωγής στο άρθρο 7 της υπουργικής απόφασης με Φ.Ε.Κ. του 2002¹².

Αναφορικά με το κεντρικό επίπεδο οργάνωσης ο νόμος 2817/2000 προβλέπει την σύσταση Υπηρεσιακού Συμβουλίου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (εφεξής Υ.Σ.Ε.Ε.Π.) εντός της κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας που είναι αρμόδιο για ζητήματα που αφορούν στην επιλογή των υποψηφίων που πρόκειται να διοριστούν, για ζητήματα αναφοράς της υπηρεσιακής κατάστασης αλλά και πειθαρχικού δικαίου του ειδικού εκπαιδευτικού και του προσωπικού που απασχολείται σε Κ.Δ.Α.Υ. και στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. (άρθρο 2, παρ. 13). Τέλος σε ότι αφορά την στελέχωση της Υ.Σ.Ε.Ε.Π. πραγματοποιείται μέσα από το υπάρχον προσωπικό του Υπουργείου και ιδίως των εργαζομένων των Κεντρικών Υπηρεσιακών Συμβουλίων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό της ειδικής αγωγής καθώς και διοικητικούς υπαλλήλους της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Σε ότι αφορά τώρα την Περιφερειακή Διεύθυνση η οποία σχετίζεται με την περιφερειακή Κ.Δ.Α.Υ., ορίζεται εκ του νόμου ότι υπάγεται στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και προΐσταται μετακλητός Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης ο οποίος προέρχεται από εκπαιδευτικούς της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (άρθρο 14, παρ. 29, υποπερ. ε). Η τμηματοποίηση της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης σε επιμέρους διευθύνσεις που αφορούν στην πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια, εκπαιδευτικά θέματα και διοικητικά-οικονομικά θέματα δεν περιλαμβάνει την Ειδική Αγωγή γεγονός που μάλλον οφείλεται στην ύπαρξη των Κ.Δ.Α.Υ. Στο σημείο αυτό, κρίνεται απαραίτητο να καταγραφεί ότι σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης συστάθηκαν Ανώτερα Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας (Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.) και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε.) καθώς και το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Διοικητικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.ΔΙ.Π.) και συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με διετή θητεία¹³.

Επιπρόσθετα, είναι ανάγκη να διευκρινιστεί πως εκ του νόμου ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης προΐσταται στα Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε. και Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε. ενώ τα μέλη ορίζονται μεταξύ εκπαιδευτικών που ανήκουν στα οργανικά σχολεία της Περιφέρειας. Κάθε φορά μέσω των προεδρικών διαταγμάτων ορίζονται οι αρμοδιότητες των Ανώτερων Υπηρεσιακών

¹¹ Ν. 2817/2000, Άρθρο 2 παρ. 10

¹² Βλ. ΦΕΚ 1340/Β/16-10-2002

¹³ Βλ. άρθρο 15, παρ. 29, υποπερ. ιστ

Συμβουλιών καθώς και ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν. Κατά το Π.Δ. 1/2003 «Σύνθεση, συγκρότηση και λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής, αρμοδιότητες αυτών, όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία εκλογής των αιρετών τακτικών και αναπληρωματικών μελών των συμβουλίων αυτών» προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες των Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.¹⁴, Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε.¹⁵ και Π.Υ.Σ.ΔΙ.Π.¹⁶ οι οποίες αφορούν στην σύνταξη πινάκων με υποψήφιους διευθυντές σχολικών μονάδων και προϊσταμένων τμημάτων ανάλογα με τη βαθμίδα, τις προτάσεις μεταθέσεων, την επιλογή των υποδιευθυντών καθώς και άλλες ενέργειες ενώ στην Ειδική Αγωγή προτείνουν την απόσπαση δασκάλων στα Ειδικά Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Κ.)¹⁷. Μία ακόμα προσθήκη είναι αυτή των Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π. (Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού), που λειτουργούν ως πενταμελή υπηρεσιακά και πειθαρχικά συμβούλια για το ειδικό εκπαιδευτικό και το ειδικό βοηθητικό προσωπικό των ΚΔΑΥ και των ΣΜΕΑ (άρθρο 4, παρ. 1).

Επιπρόσθετα σε ότι αφορά τις νέες υποστηρικτικές οργανωτικές δομές της Ειδικής Αγωγής, στην παράγραφο 17 του δεύτερου άρθρου, ιδρύεται εκ του νόμου νέο Τμήμα Ειδικής Αγωγής το οποίο εντάσσεται στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και προβλέπονται επίσης πληρώσεις θέσεων στο Π.Ι. από εκπαιδευτικούς οι οποίοι έχουν ακαδημαϊκή κατάρτιση στην ειδική αγωγή¹⁸. Το έργο του Τμήματος Ειδικής Αγωγής στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει την επιστημονική έρευνα, την ανάπτυξη προγραμμάτων επιμόρφωσης σε συνεργασία με τα Π.Ε.Κ., τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων, την προώθηση της σύγχρονης τεχνολογίας στην ειδική αγωγή, τη επιστημονική υποστήριξη των σχολικών συμβούλων της ειδικής αγωγής καθώς και την συνεργασία με φορείς και οργανώσεις που προωθούν ζητήματα που άπτονται της ειδικής αγωγής (παρ. 18).

2.4. Ν.3699/2008

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των υποστηρικτικών δομών δεν θα πρέπει να παραλειφθεί στον ν.3699/2008 η αναφορά στην Ε.Δ.Ε.Α., που λειτουργεί εντός των ειδικών σχολείων, παρακολουθεί και αξιολογεί την πρόοδο των μαθητών και συγκροτείται με απόφαση του Διευθυντή της Σχολικής μονάδας (άρθρο 4, παρ. 2). Η Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή

¹⁴ Βλ. και ΠΥΣΠΕ άρθρο 21 Ν. 1566/1985 ΦΕΚ 167 Α

¹⁵ Βλ. και ΠΥΣΔΕ άρθρο 21 Ν. 1566/1985

¹⁶ Βλ. και ΠΥΣΕΕΠ άρθρο 6, παράγραφος 19 Ν. 3027/2002 ΦΕΚ 152 Α'

¹⁷ Βλ. άρθρο 11 ΠΔ 1/2003

¹⁸ Βλ. άρθρο 2, παρ. 7, υποπερ. ιβ του ν.3194/2003

Αξιολόγησης απαρτίζεται από έναν ψυχολόγο, έναν εκπαιδευτικό Ε.Α.Ε. και έναν κοινωνικό λειτουργό ενώ δίνεται το δικαίωμα στην Επιτροπή να καλεί όποια ειδικότητα κρίνεται χρήσιμη να γνωμοδοτήσει για περίπτωση μαθητών που χρειάζονται περαιτέρω υποστήριξη. Προβλέπεται η στενή συνεργασία της Ε.Δ.Ε.Α. με το σύλλογο του διδακτικού προσωπικού και γενικά με όλα τα όργανα του σχολείου προκειμένου να μπορούν να παρακολουθούν και να αξιολογούν αποτελεσματικά την πρόοδο των μαθητών. Επιπρόσθετα τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα άλλων Υπουργείων στην τρίτη παράγραφο του τέταρτου άρθρου, εισάγονται ως μια υποστηρικτική δομή που προβαίνει σε διάγνωση και αξιολόγηση ενώ στη διαδικασία συμμετέχει και εκπαιδευτικός Ε.Α.Ε.¹⁹ Προβλέπεται μάλιστα εισήγηση των Π.Δ. για Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) για τους μαθητές με Ε.Ε.Α., το οποίο εκπονείται από τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Στην ίδια παράγραφο, για τα Π.Δ. σημειώνεται αξιολόγηση πεπραγμένων ανά πενταετία με απαιτούμενη την συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων. Άξια λόγου είναι η περίπτωση που υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των γνωματεύσεων των ΚΕ.Δ.Δ.Υ. και των Π.Δ. για τον ίδιο μαθητή, οπότε οι γονείς έχουν δικαίωμα προσφυγής στην πενταμελή Δευτεροβάθμια Ε.Δ.Ε.Α., που συγκροτείται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης, η απόφαση της οποίας όμως, είναι οριστική (άρθρο 4, παρ. 4). Τέλος, στο άρθρο 13 διευκρινίζεται η διαδικασία επιλογής των στελεχών Ε.Α.Ε. σύμφωνα με τις διατάξεις και ορίζονται ως αρμόδιοι για την παιδαγωγική και επιστημονική καθοδήγηση του Ε.Ε.Π. των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των ΚΕ.Δ.Δ.Υ.

2.5. Ν.4115/2013

Μια σημαντική τροποποίηση του ν.4115/2013 είναι στην τέταρτη παράγραφο του άρθρο 39 με την αντικατάσταση ως προς τη διαπίστωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών σε πρώτο βαθμό, της ΕΔΕΑ από την Επιτροπή Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Ε.Δ.Ε.Α.Υ.). Σε κάθε σχολική μονάδα γενικής εκπαίδευσης, λειτουργούν ως πρωτοβάθμιο όργανο για τη διαγνωστική εκπαιδευτική αξιολόγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών της, η οποία συγκροτείται με απόφαση του οικείου διευθυντή εκπαίδευσης. Με μεταγενέστερη προσθήκη το 2014²⁰, καθορίζονται οι πολλαπλές αρμοδιότητες της Ε.Δ.Ε.Α.Υ. μερικές εκ των οποίων είναι η διαμόρφωση προγράμματος διαφοροποιημένης διδασκαλίας για μαθητές με διαπιστωμένη δυσκολία μάθησης ή και συμπεριφοράς σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης καθώς και η σχεδίαση και

¹⁹ Βλ. Νόμο 4547/2018 άρθρο 4 παρ. 3

²⁰ Βλ. 17812/Γ6.2014

εφαρμογή κοινών δραστηριοτήτων για μαθητές με αναπηρία που φοιτούν σε ΣΜΕΑΕ και μαθητές χωρίς αναπηρία που φοιτούν στο γενικό σχολείο (άρθρο 3).

2.6. Ν.4368/2016

Ένας ακόμα νόμος ο οποίος ενισχύει τον ρόλο των υποστηρικτικών δομών στην οργάνωση της Ειδικής Αγωγής είναι ο Ν. 4368/2016 «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις» και ιδίως τα Άρθρα 26 «Αντισταθμιστική εκπαίδευση» και 82 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης». Στο άρθρο 26 ορίζεται η έννοια της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, της πρόσθετης διδακτικής στήριξης και τα προγράμματα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης. Παρά το γεγονός ότι η αντισταθμιστική εκπαίδευση αφορά και τη γενική εκπαίδευση, παρέχει σημαντικά οφέλη και για την Ε.Α.Ε. διότι προβλέπονται διαδικασίες που ενισχύουν την μαθησιακή πρόοδο. Το άρθρο 82 προβλέπει νέες οργανωτικές διαδικασίες κυρίως ως προς την κατανομή των μαθητών στα Δημοτικά Σχολεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, προβλέπονται διαδικασίες συνεκπαίδευσης για την προώθηση της ένταξης των μαθητών σε ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης και γενικά στην προαγωγή των στόχων της Ε.Α.Ε. Τέλος, σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο του ίδιου άρθρου, κατά τη συγκρότηση του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Κ.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.) αντικαθίσταται η περίπτωση β, της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 28, του ν.4186/2013 και εισηγητής του Συμβουλίου ορίζεται ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης αναπληρούμενος από τον Προϊστάμενο του αρμόδιου Τμήματος της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

2.7. Ν.4547/2018

Λίγα χρόνια αργότερα, ο νόμος 4547/2018 φέρει επιπρόσθετες σημαντικές μεταρρυθμίσεις για την οργάνωση και τη λειτουργία των υποστηρικτικών δομών της ειδικής αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Βασικός ρόλος των Κέντρων Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης, όπως μετονομάστηκαν τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ., αποτελεί η υποστήριξη των σχολικών μονάδων αλλά και των εργαστηρίων που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους προκειμένου να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση των μαθητών στην εκπαίδευση αλλά και η ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και πρόοδος (άρθρο 7, παρ.1). Ως οργανικές πλέον μονάδες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, τα Κ.Ε.Σ.Υ. εκτείνουν τα καθήκοντά τους από ζητήματα που σχετίζονται με την εγγραφή, την κατάταξη και τη φοίτηση των μαθητών σε κατάλληλο σχολικό πλαίσιο, την εισήγηση για ζητήματα που αφορούν την ίδρυση, την κατάργηση, την προαγωγή, τον υποβιβασμό των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και

των Τ.Ε. μέχρι και τη γενικότερη σε επίπεδο ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου, την προώθηση συνεργασιών ανάμεσα στις σχολικές μονάδες, στις οικογένειες, σε επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς και στις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης²¹.

Ένα ακόμα όργανο που ιδρύεται σε αποκεντρωμένο επίπεδο είναι τα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.). Η αποστολή τους είναι ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός, η παρακολούθηση, ο συντονισμός και η στήριξη του εκπαιδευτικού έργου των δημόσιων και ιδιωτικών σχολικών μονάδων ενώ αναφορικά με την ειδική αγωγή, συντονίζουν τα ΚΕ.Σ.Υ. οργανώνουν επιμορφώσεις και προβαίνουν σε αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου στο πλαίσιο της περιφέρειας (άρθρο 4, παρ. 2). Υπό το παραπάνω πλαίσιο ο θεσμός των σχολικών συμβούλων καταργείται (άρθρο 17, παρ. 1) και τη θέση τους λαμβάνουν οι οργανωτικοί Συντονιστές. Οι Οργανωτικοί Συντονιστές καθώς και οι αναπληρωτές τους προΐστανται των ΠΕ.Κ.Ε.Σ. και ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από πρόσκληση του Υπουργού για την εκδήλωση ενδιαφέροντος (άρθρο 25, παρ. 1). Σύμφωνα με νεότερο ΦΕΚ (2018)²² με ευθύνη του Οργανωτική Συντονιστή της εκάστοτε Περιφέρειας και των Συντονιστών εκπαιδευτικών έργου διαμορφώνεται από κοινού ο προγραμματισμός των και η αποτίμηση του έργου των ΠΕ.Κ.Ε.Σ. ενώ προσδιορίζεται κοινό πλαίσιο επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης και υποστήριξης του εκπαιδευτικού προσωπικού των Κ.Ε.Σ.Υ.

²¹ Βλ. άρθρο 7, παρ. 2

²² Βλ. ΦΕΚ 4299/Β/27.09.2018

3 Αξιολογικές παρατηρήσεις

Από την ανάλυση της νομοθεσίας σχετικά με την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση παρατηρείται η σταδιακή βελτίωση του νομικού πλαισίου, η πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης σε μεγάλο βαθμό παρατηρείται γενικά από την πορεία της νομοθετικής ρύθμισης για την Ειδική Αγωγή, ότι η μεταβολή στις κοινωνικές αντιλήψεις διαμορφώνει σημαντικά την ιστορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες (Κοκκινάκη & Κοκκινάκη, 2016).

Επιμέρους σε επίπεδο αξιολογικών παρατηρήσεων θα διενεργηθεί η χρονική αξιολόγηση των νόμων που αφορούν στην Ειδική Αγωγή. Αρχικά σε ότι αφορά τον ν.1143/1981 πρέπει να επισημανθεί ότι οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται είναι παλαιωμένοι και δείγμα των κοινωνικών αντιλήψεων της εποχής σχετικά με τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης σε επίπεδο υποστηρικτικών δομών επιβάλλεται να καταγραφεί ότι από το Συντονιστικό και Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ειδικής Αγωγής, απουσιάζουν άνθρωποι με ειδικές ανάγκες, οι γονείς και κηδεμόνες που μπορούν μέσα από την πρακτική διαβίωση με τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες να γνωμοδοτήσουν πάνω όλα τα ζητήματα που αφορούν στην καθημερινή τους διαβίωση και γενικά απουσιάζουν όλοι οι φορείς που εμπλέκονται με την εκπαίδευσή τους (Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2011).

Παρατηρείται ότι και ο επόμενος νόμος που ακολούθησε, παρά το γεγονός ότι μπόρεσε να εντάξει την Ειδική Αγωγή στο ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα είχε πολλές προβληματικές διαστάσεις που δεν θα μπορούσαν να επιφέρουν μια ουσιαστική αλλαγή στην οργάνωση και την λειτουργία των υποστηρικτικών δομών της Ειδικής Αγωγής. Κεντρικό αποφασιστικό όργανο παραμένει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, που σε αυτό συγκεντρώνονται κι άλλες αρμοδιότητες που προέκυψαν από τις συγχωνεύσεις των τυπικών με τα ειδικά σχολεία με το νέο Συμβούλιο να διατηρεί ακόμα ρόλο γνωμοδοτικό και όχι ιδιαιτέρως αποφασιστικό, παρά το γεγονός ότι τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτό εμπλέκονται επί του πρακτέου με άτομα με Ειδικές Ανάγκες, συνεπώς δύνανται να γνωμοδοτήσουν για τα ανακύπτοντα ζητήματα. Ο νέος νόμος γενικότερα δεν φέρνει αξιοσημείωτες αλλαγές και η πρόοδος στον χώρο είναι αργή και περιορισμένη (Κοκκινάκη & Κοκκινάκη, 2016). Η παραπάνω κατάσταση όμως ολόκληρη την δεκαετία του 80 φαίνεται να αλλάζει διαρκώς κυρίως επειδή οι γονείς και τα κινήματα των ανάπηρων ατόμων διεκδικούν περισσότερο τα δικαιώματά τους. Αυτό συμβαίνει λαμβάνοντας μέρος στα κέντρα λήψης αποφάσεων της Ειδικής Αγωγής, στα Συμβούλια των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, με την απαίτηση

εκσυγχρονισμού της Ειδικής Αγωγής με στόχο βέβαια την ισότητα ως προς τα δικαιώματα πρόσβασης στην εκπαίδευση αλλά και της ισότιμης ένταξης στην κοινωνία (Bouzakis & Berdousi, 2008). Μέσα από ειδικά συνέδρια, συνεργασίες φορέων, δημόσιες συζητήσεις και γενικότερη δημοσιότητα των ζητημάτων που άπτονται της Ειδικής Αγωγής η κοινή γνώμη άρχισε να ευαισθητοποιείται και να αντιμετωπίζει με περισσότερη ενσυναίσθηση το ζήτημα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η Ειδική Αγωγή από την απαρχή της νομοθετικής της οριοθέτησης και για περίπου 20 χρόνια δεν κατάφερε να βρει τον επιστημονικό της χώρο, γεγονός που σίγουρα συντελεί στην πολύ αργή πορεία της θέσπισης νομοθεσιών που να μπορούν να προσεγγίζουν ολιστικά την Ειδική Αγωγή. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν Παιδαγωγικά Τμήματα στα Πανεπιστήμια που αφορούν στην Ειδική Αγωγή, τα μέλη Δ.Ε.Π. είναι ελάχιστα ενώ ελάχιστοι είναι και οι συμμετέχοντες (Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2011). Σημειώνεται δηλαδή ότι όσο και να υπήρξε ένα σχετικά αναλυτικό πλαίσιο λειτουργίας της Ειδικής Αγωγής και της επαγγελματικής κατάρτισης ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, ήταν αρκετά δύσκολο να σημειωθεί μια εξέλιξη αφενός λόγω της κοινωνικής ανωριμότητας κι αφετέρου λόγω της περιορισμένης επιστημονικής προόδου τουλάχιστον στην Ελλάδα.

Αποφασιστικό βήμα προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης της αρχής ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία αποτελεί ο ν.2430/1996. Ο ορισμός της 3^{ης} Δεκεμβρίου ως Ημέρα Ατόμων με Ειδικές ανάγκες (άρθρο 1, παρ.1) με εκδηλώσεις που θα πραγματοποιούνται από την τη Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας (άρθρο 2, παρ. 2) και κυρίως η υιοθέτηση του παγκόσμιου προγράμματος δράσης το οποίο εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (άρθρο 3), φέρνουν στο προσκήνιο της ελληνικής πραγματικότητας την εκπαίδευση των ατόμων αυτών ως αναπόσπαστο μέρος του όλου εκπαιδευτικού συστήματος. Έτσι, με τον νόμο 2817/2000 το Υπουργείο Παιδείας αναλαμβάνει όλες τις αρμοδιότητες της Ειδικής Αγωγής καθώς οι δύο προγενέστεροι νόμοι (ν.1143/1981 και ν.1566/1985) εκχωρούσαν μέρος των αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Υγείας και Δικαιοσύνης καθώς και στον Ο.Α.Ε.Δ. (Βόμβα, 2012). Σε οργανωτικό και υποστηρικτικό επίπεδο έφερε κάποιες σημαντικές αλλαγές όπως η σύσταση των συμβουλευτικών κέντρων σε Νομαρχιακό Επίπεδο (Κ.Δ.Α.Υ.) στις Περιφέρειες ενώ σε κεντρικό επίπεδο με την σύσταση των Υ.Σ.Ε.Ε.Π. δημιουργήθηκε μια πιο εξειδικευμένη Υπηρεσία που μπορεί να παρακολουθεί και να αξιολογεί αποτελεσματικότερα τους στόχους που έχουν τεθεί σχετικά με την Ειδική Αγωγή. Η Περιφερειακή Υπηρεσία παρέχει την δυνατότητα σε κάθε Περιφέρεια να μπορεί να

αξιολογήσει, να οργανώσει και να ελέγξει όλα τα σημαντικά ζητήματα που αφορούν στην λειτουργία της Ειδικής Αγωγής. Τέλος σε ότι αφορά τα Κ.Δ.Α.Υ. εκτός από το σημαντικό έργο που προβλεπόταν να επιτελούν, προβλέπεται και η αναγκαιότητα συνεργασίας με το Δίκτυο Κέντρων Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.ΜΕΑ.)²³ γεγονός που σημαίνει ότι ο βαθμός προαγωγής της συνεργασίας με περιβάλλοντα που γνωρίζουν καλά τα ζητήματα που αφορούν τα Α.Μ.Ε.Α. είναι ένας από τους στόχους του νομοθέτη.

Σταδιακά εντοπίζεται η σημασία ως προς την αναγκαιότητα διεπιστημονικής συνεργασίας αλλά και η σημασία της εμπλοκής ατόμων που σε καθημερινή βάση έρχονται σε επαφή ή ζουν με άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Στρογγυλός & Ξανθάκου, 2007). Αναγνωρίζεται η σημασία της κοινωνικής εμπειρίας σε ζητήματα ειδικών αναγκών και για τον λόγο αυτό προάγονται οι συνεργασίες με τους γονείς, τους κηδεμόνες, συλλόγους, κέντρα κοινωνικής υποστήριξης και άλλες δομές. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο νόμος 2817/2000 εισάγει μια ακόμα σημαντική διαδικασία συγκεκριμένα για τα Κ.Δ.Α.Υ., αυτή της αξιολόγησης τους ανά διετία σε σχέση με τον βαθμό επίτευξης των σκοπών τους (άρθρο 2, παρ. 22). Η διαδικασία της αξιολόγησης ιδίως στην περίπτωση των υποστηρικτικών δομών της Ειδικής Αγωγής αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την αναγνώριση των αναγκών των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες τα οποία εμπλέκονται σε κάθε στάδιο της διαμόρφωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω ατόμων που έχουν κοινωνική γνώση επί των ζητημάτων τους.

Παράλληλα όμως με την αρτιότερη οργάνωση των υποστηρικτικών δομών της Ειδικής Αγωγής, παρατηρούνται και περισσότερα κριτήρια κατάρτισης για τους εργαζομένους των υπηρεσιών αυτών δεδομένης βέβαια και της ευρύτερης επιστημονικής προόδου πάνω στην εξέλιξη της Ειδικής Αγωγής. Η οργάνωση των κοινωνικών κινημάτων προάσπισης των συμφερόντων των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η αυξανόμενη διεκδίκηση των ίσων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε συνδυασμό με την ίδρυση Μεταπτυχιακών Τμημάτων σε Αθήνα, Πάτρα και Θεσσαλονίκη αποτελούν ίσως τις πιο σημαντικές εξελίξεις της περιόδου (Κουρτέση, 2013) που συντέλεσαν στην πρόοδο πάνω στο σκέλος της οργάνωσης της Ειδικής Αγωγής αλλά και των υποστηρικτικών δομών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η ίδρυση Τμήματος Ειδικής Αγωγής που εντάσσεται στο Π.Ι. εκ του νόμου 2817/2000 αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό βήμα προς την εξέλιξη όλων των ζητημάτων που είναι

²³ Βλ. ν.2646/1998 (άρθρο 13)

σημαντικά για την προώθηση και την επίλυση θεμάτων που σχετίζονται με την Ειδική Αγωγή. Ουσιαστικά πρόκειται και για την πρώτη προσπάθεια οργάνωσης μιας υποστηρικτικής δομής η οποία να συνδυάζει την πρακτική ενασχόληση με ζητήματα που άπτονται της Ειδικής Αγωγής όπως ο σχεδιασμός του αναλυτικού προγράμματος και η εκπόνηση του υποστηρικτικού υλικού για τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επισημαίνεται δηλαδή μια διεπιστημονική προσέγγιση της Ειδικής Αγωγής στην οποία παρατηρείται η τάση για αναδιαμόρφωση του τοπίου μέσα από την προώθηση της συνεργασίας, της τεχνολογίας και όλων των θεμάτων που άπτονται της Ειδικής Αγωγής από άτομα που έχουν επαγγελματική προϋπηρεσία και ακαδημαϊκή κατάρτιση.

Σε αυτό το πλαίσιο δύναται να ενταχθεί και η απόφαση 2122/2011 του τμήματος Γ' του Συμβουλίου της Επικρατείας η οποία έκανε δεκτή εν μέρει την αίτηση ακύρωσης του Πανελληνίου Ψυχολογικού συλλόγου για την υπ' αριθμ. 27922/Γ6/8.3.2007 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Σύμφωνα με αυτήν, δεν επιτρέπεται η παροχή ειδικής εκπαίδευσης σε οποιοδήποτε μαθητή και η φοίτηση σε τμήμα ένταξης χωρίς προηγούμενη σχετική γνωμάτευση και εισήγηση από το αρμόδιο Κ.Δ.Α.Υ., μη αρκούσης μόνο της επιθυμίας των γονέων του και της θετικής εισήγησης του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής. Η μερική ακύρωση της υπουργικής απόφασης από σωματείο εργαζομένων που στελεχώνουν τις υπηρεσίες διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης μαθητών με αναπηρία φαίνεται να αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο των αποκεντρωμένων φορέων του Υπουργείου Παιδείας.

Επιπλέον, για θέματα που αφορούν την επιλογή υποψήφιων για διορισμό, την υπηρεσιακή κατάσταση και το πειθαρχικό δίκαιο του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού της Ειδικής Αγωγής που υπηρετεί στα Κ.Δ.Α.Υ. και τις Σ.Μ.Ε.Α.Ε., αρμόδιο είναι το Υ.Σ.Ε.Ε.Π. ενώ με διάταξη του ν.3027/2002²⁴, συστάθηκε και το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.). Το Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό αποκτά πλέον μια πιο ισχυρή φωνή καθώς με το Π.Δ.1/2003 καθορίζονται και οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εκλογής των αιρετών μελών τους. Βέβαια, χρειάστηκε να ψηφιστεί ο ν.3699/2008 για να προσδιοριστούν τα υπηρεσιακά συμβούλια των εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε. Όπως επισημαίνει και η Βόμβα (2012), για τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ., αυτά είναι τα οικεία Π.Υ.Σ.Π.Ε. και Π.Υ.Σ.Δ.Ε. όπως ακριβώς και για αυτούς της Γενικής Αγωγής. Για το Διοικητικό προσωπικό, αρμόδιο είναι το Π.Υ.Σ.Δ.Ι.Π.

²⁴ Βλ. άρθρο 6, παρ. 19

Με τον νόμο 4547/2018 επέρχονται επιπλέον αλλαγές δεδομένου ότι αναγνωρίζεται σε μεγάλο βαθμό η περιφερειακή οργάνωση και ο ρόλος της στην προαγωγή της Ε.Α.Ε. Ειδικότερα το γεγονός ότι εισάγονται οι ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων αλλά και οι εξατομικευμένες ανά μαθητή εκθέσεις από το οικείο Κ.Ε.Σ.Υ. οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Ε.Α.Ε. επικεντρώνεται για πρώτη φορά τόσο αποτελεσματικά στον κάθε μαθητή ξεχωριστά, αναγνωρίζοντας έτσι και ανάγκες του για να μπορέσει κατά το πέρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας να επιφέρει τα απαιτούμενα αποτελέσματα που σχετίζονται με την ένταξη των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην κοινωνία και βέβαια στην αγορά εργασίας. Το μοντέλο της οργάνωσης επικεντρώνεται σε στοιχεία που αφορούν στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του μαθητή αναγνωρίζοντας τις επιμέρους ανάγκες, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και αυξημένες αρμοδιότητες στις υποστηρικτικές δομές της Ε.Α.Ε.

Νέο, σημαντικό σκέλος αυτής της νέας εισαγωγής του νομοθέτη είναι και το προσωπικό που απασχολείται και γνωμοδοτεί στα Κ.Ε.Σ.Υ. που αποτελείται από εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, λογοθεραπευτή, εργοθεραπευτή, φυσιοθεραπευτή, ειδικό είτε στον επαγγελματικό προσανατολισμό των τυφλών, είτε στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών, είτε στην ελληνική νοηματική γλώσσα των κωφών, είτε στη γραφή Braille των τυφλών (άρθρο 9, παρ. 1). Επιπρόσθετα, ο πολλαπλός ρόλος των Κ.Ε.Σ.Υ. με την υποστήριξη του έργου των σχολικών μονάδων, της ενημέρωσης και πληροφόρησης της σχολικής κοινότητας εν γένει, καταλήγει να ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο με αυξανόμενες σχολικές δράσεις οι οποίες διασυνδέουν το γενικές δομές εκπαίδευσης με τις ειδικές. Ο συγκεκριμένος νόμος λοιπόν είναι επικεντρωμένος στο συμπεριληπτικό μοντέλο οργάνωσης κατά το οποίο λαμβάνονται υπόψιν όλες οι σημαντικές ειδικότητες και δεξιότητες των απασχολούμενων που θα μπορέσουν να οδηγήσουν στη συντέλεση της συμπεριληπτικής διαδικασίας (Χαραλάμπους, 2016), δηλαδή να δημιουργηθεί στην πράξη ένα σχολείο για όλους στο οποίο οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα διαχειρίζονται κατάλληλα προκειμένου η ένταξη στην κοινωνία και την αγορά εργασίας να είναι το τελικό αποτέλεσμα.

Συνοψίζοντας, από την ανάλυση της νομοθεσίας και την αξιολογική κρίση αυτής υπογραμμίζεται η πρόοδος ως προς την ενίσχυση του ρόλου των υποστηρικτικών δομών της Ε.Α.Ε. που βοηθούν όχι μόνο στην καλύτερη οργάνωση των σχολείων αλλά και στην επίτευξη καλύτερου μαθησιακού αποτελέσματος. Η εμπλοκή όλων των φορέων με τις απαιτούμενες γνώσεις, η σταδιακή απομάκρυνση όλων των αρμοδιοτήτων από το κέντρο προς την περιφέρεια και τα σχολεία σε συνδυασμό με την αναγνώριση του συμπεριληπτικού

| Χρούτας Α. (2020)

ρόλου που πρέπει να διαδραματίζει η Ε.Α.Ε. αποτελούν το κεντρικό συμπέρασμα που απορρέει από την κείμενη νομοθεσία.

Κεφάλαιο 4

Στελέχωση οργανικών και λειτουργικών θέσεων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Κατά την ανασκόπηση των νομοθετημάτων αναφορικά με την κάλυψη των οργανικών και λειτουργικών θέσεων σε δομές Ε.Α.Ε., διαπιστώθηκε πληθώρα υλικού. Μάλιστα, όπως σημειώθηκε και από ομάδα εργασίας υπό το Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της Ο.Λ.Μ.Ε. (2018), η έλλειψη σταθερού νομοθετικού πλαισίου και η πολυπλοκότητα των νόμων Ε.Α.Ε. καθιστούν δύσκολη έως δαιδαλώδη τη διερεύνησή τους.

Εν τούτοις, παρατηρήθηκε ότι η ογκώδης νομοθεσία δύναται να χωριστεί σε τρεις εποχές. Στην πρώτη εντοπίζονται, δύο βασικές νομοθετικές προσπάθειες, αυτή του ν.1143/1981 και αυτή του ν.1566/1985. Κοινό σημείο και των δύο αποτελεί το γεγονός ότι λειτουργούσαν ως ένα είδος επετηρίδας όπου οι υποψήφιοι κατατάσσονται με βάση τον βαθμό πτυχίου ή την ημεροχρονολογία κτήσης πτυχίου, ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης. Αυτή η εποχή της «επετηρίδας διορισμών», όπως ονομάστηκε από το ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. (2010) κράτησε έως τις αρχές του '90.

Εκείνη τη στιγμή ξεκινούν να πληθαίνουν οι φωνές για αλλαγή αυτού του συστήματος. Ο Λαϊνός (1995), με άρθρο του στο περιοδικό Νέα Παιδεία επισημαίνει τρία βασικά πλεονεκτήματα ενός συστήματος με διαγωνισμό, την καλύτερη ποιότητα εκπαιδευτικού προσωπικού καθώς εξετάζονται οι γνώσεις, μεγαλύτερη ισότητα ευκαιριών για τους πτυχιούχους και την ενίσχυση του κύρους των κλάδων των εκπαιδευτικών καθώς θα εξασφαλιζόταν ο κλάδος από τυχαίους λόγω της προηγούμενης ευκολίας εισόδου τους. Τότε, με τον ν. 2190/1994, συστήνεται το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού και εντάσσει τους εκπαιδευτικούς στους διαγωνισμούς που προκηρύττει για την πλήρωση των κενών θέσεων. Τα χρόνια αυτά χαρακτηρίζονται από αλληπάλληλες γραπτές δοκιμασίες, οι οποίες κατά κύριο λόγο περιλαμβάνουν τους υποψήφιους Γενικής Αγωγής και όχι αυτούς της Ε.Α.Ε. Η δεύτερη εποχή ολοκληρώνεται με τον ν.3699/2008, τον τελευταίο νόμο αποκλειστικά για θέματα ειδικής αγωγής και αναπηρίας.

Η τρίτη εποχή ξεκινά με το νόμο 3848/2010 της Υπουργού Διαμαντοπούλου Άννας. Είναι μια περίοδος, η οποία φέρει τις συνέπειες μιας κρίσης στα οικονομικά πεπραγμένα της χώρας. Ενώ για τους εκπαιδευτικούς Γενικής Αγωγής, προβλεπόταν κλείδωμα των πινάκων

κατάταξης των υποψηφίων μέχρι τη διεξαγωγή του επόμενου γραπτού διαγωνισμού Α.Σ.Ε.Π., στην Ειδική Αγωγή οι πίνακες συνεχίζουν να τροφοδοτούνται κανονικά με νέα στοιχεία. Οι ελάχιστοι διορισμοί που υλοποιούνται, σχετίζονται με επιτυχόντες γραπτών διαγωνισμών παλαιότερων ετών ή μετά από δικαστικές διεκδικήσεις²⁵ και αφορούν αυτούς της Γενικής Αγωγής. Με τον ν.4589/2019 ολοκληρώνεται αυτή η εποχή και εντοπίζεται η κοινή εξέταση τριών συγκεκριμένων κριτηρίων (προϋπηρεσία, ακαδημαϊκά και κοινωνικά) για τους εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε., το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό καθώς και το ειδικό βοηθητικό προσωπικό.

Κλείνοντας, είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι το παρακάτω κεφάλαιο εκλαμβάνεται ως ένα ιστορικό στο οποίο σημειώνονται οι σημαντικότερες ρυθμίσεις που είναι σχετικές με τα συστήματα πρόσβασης σε οργανικές και λειτουργικές θέσεις Ε.Α.Ε. Βαρύτητα αποδίδεται στους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι δεν σημειώνονται αναφορές για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. Το γεγονός ότι για αρκετά χρόνια, η ευθύνη κατάρτισης των πινάκων για τους τελευταίους υπάγονταν είτε στις Διευθύνσεις είτε στις Περιφερειακές Διευθύνσεις με κριτήρια ύστερα από εισήγηση του Υ.Σ.Ε.Ε.Π. κατέστη την πρόσβαση στις αντίστοιχες πληροφορίες πιο απαιτητική σε αντίθεση με αυτές των εκπαιδευτικών που ήταν πιο εύκολα προσβάσιμες καθώς αρμόδιο για τα αντίστοιχα θέματα ήταν το Υπουργείο Παιδείας.

²⁵ Βλ. <https://www.hatzifotis.gr/diorismos-epityxonton-asep-2008/> και ΦΕΚ 813/Γ/20.05.2019 και ΦΕΚ 814/Γ/20.05.2019

2. Συστήματα πρόσβασης σε οργανικές και λειτουργικές θέσεις Ε.Α.Ε.

2.1. Εποχή πριν την εμπλοκή του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού στη στελέχωση των θέσεων Ειδικής Αγωγής

2.1.1. Ν. 1143/1981

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 12 του ν.1143/1981, για την επάνδρωση των σχολικών μονάδων και έτερων εκπαιδευτηρίων ειδικής αγωγής συνίσταται συγκεκριμένος αριθμός θέσεων ανά κλάδο και ταξινομείται σε μόνιμο προσωπικό και σε προσωπικό με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Το μόνιμο προσωπικό περιλαμβάνει τις παρακάτω θέσεις ανά κλάδο και ειδικότητα²⁶ ενώ αυτό με σχέση ιδιωτικού δικαίου περιλαμβάνει μόνο θέσεις μαγείρων, τραπεζοκόμων και καθαριστριών και όχι εκπαιδευτικών. Ωστόσο, ο αριθμός θέσεων για την κάλυψη των οργανικών αναγκών προστίθεται σε αυτόν που είχαν συσταθεί αντίστοιχα για τους κλάδους της Γενικής Αγωγής σύμφωνα με τα άρθρα 9, 16 και 34 του ν. 309/1976.

2.1.1.1. Γενικά προσόντα διορισμού

Στον προαναφερόμενο νόμο και συγκεκριμένα στα άρθρα 44 και 45 σημειώνονται τα προσόντα διορισμού καθώς και το σύστημα επιλογής για την κάλυψη των οργανικών αλλά και λειτουργικών θέσεων. Συγκεκριμένα, για τη Δημοτική εκπαίδευση, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 44, δεν δύνανται να υποβάλλουν αίτηση οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας τους και αυτοί που κατά τη χρονολογία υποβολής αίτησης έχουν υπερβεί τα τριάντα πέντε έτη. Κατ' εξαίρεση γίνονται δεκτές οι αιτήσεις διορισμών υποψηφίων οι οποίοι αν και έχουν υπερβεί το τριακοστό πέμπτο έτος, έχουν συμπληρώσει πενταετία είτε ως εκπαιδευτικού σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία είτε ως κληρικού. Επιπλέον, καθίστανται δεκτές οι αιτήσεις διορισμού των εκπαιδευτικών που έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος μόνο για τον κλάδο των Νηπιαγωγών. Όσον αφορά τη Μέση εκπαίδευση, η παράγραφος 6 του άρθρου 45 του ν.309/1976, δεν επιτρέπει την υποβολή αίτησης για τους εκπαιδευτικούς που έχουν συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας τους. Ομοίως της Δημοτικής, μπορούν να υποβάλλουν αίτηση κατ' εξαίρεση όσοι έχουν συμπληρώσει μια πενταετία σε θέση εκπαιδευτικού στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Εν τούτοις, σε κάθε περίπτωση στη Δημοτική και στη Μέση εκπαίδευση, ουδείς υποψήφιος δύναται να διοριστεί όταν έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό πέμπτο έτος. Κώλυμα διορισμού σε θέσεις Δ.Ε. και Μ.Ε. εντοπίζεται στην περίπτωση που ο υποψήφιος κατέχει

²⁶ Βλ. Παράρτημα

θέση εκπαιδευτικού σε άλλη χώρα (παρ. 8, άρθρο 44). Η έβδομη παράγραφος του άρθρου 12 παρέχει τη δυνατότητα διορισμού ως εκπαιδευτικό προσωπικό σε τυφλούς και κωφούς, χωρίς όριο ηλικίας, εφόσον κατέχουν τα υπόλοιπα εκ του νόμου οριζόμενα προσόντα. Κλείνοντας, αναφορικά με την ιθαγένεια, είναι σε ισχύ το άρθρο 4 παρ. 4 του Συντάγματος του 1975 που ορίζει ότι μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί σε όλες τις δημόσιες λειτουργίες, πλην εισαγόμενων εξαιρέσεων από ειδικούς νόμους.

2.1.1.2. Σύστημα επιλογής προσωπικού για θέσεις ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η πλήρωση των προαναφερόμενων θέσεων γίνεται με διορισμό ή με μετάταξη όπως σημειώνεται στην πρώτη παράγραφο 1 του άρθρου 13. Λόγω έλλειψης αιτήσεων για διορισμό και μέχρι την κάλυψη των ανωτέρων συνιστομένων, στο άρθρο 3 στην ίδια παράγραφο ορίζεται ότι με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών Παιδείας, Οικονομικών, Κοινωνικών Υπηρεσιών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, προσλαμβάνεται προσωπικό ορισμένου χρόνου αντίστοιχης ειδικότητας με τις προκηρυσσόμενες θέσεις.

Όσον αφορά το σύστημα επιλογής είναι σε ισχύ το άρθρο 44 του ν.309/1976 για τη Δημοτική εκπαίδευση. Σύμφωνα την πρώτη παράγραφο, συντάσσονται ετήσιοι πίνακες κατά ημερολογιακό έτος με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Οι υποψήφιοι, αφού υποβάλλουν αίτηση στα κατά τόπους γραφεία των επιθεωρητών Δ.Ε., κατατάσσονται σε σειρά σύμφωνα με τον βαθμό πτυχίου. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, η σειρά προσδιορίζεται σύμφωνα με την ημεροχρονολογία υποβολής της αίτησης. Για τα τέκνα των θυμάτων ή αναπήρων πολέμου (ως και αναπήρων ειρηνικής περιόδου) καθώς και αυτών των πολύτεκνων οικογενειών, προβλέπεται υποχρεωτική πρόταξη ανεξάρτητα από τον βαθμό πτυχίου όπως ορίζει η τρίτη παράγραφος. Κλείνοντας, για όσους δεν αποδεχθούν τον διορισμό ή παραιτηθούν εντός ενός έτους, αφαιρείται το δικαίωμα υποβολής αίτησης για δύο χρόνια από την ανακοίνωση της πράξης διορισμού ή αντίστοιχα της ημεροχρονολογίας αποδοχής της παραίτησης (παρ.6).

Οι εκπαιδευτικοί της Μ.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 45, υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στους Γενικούς επιθεωρητές Μ.Ε. και τους προϊσταμένους των εκπαιδευτικών περιφερειών ενώ οι πίνακες συντάσσονται από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας. Στο άρθρο 3, προβλέπεται η κατάταξη των υποψηφίων βάσει σειράς σύμφωνα με την χρονολογία υποβολής της αίτησης ενώ στους ισοβαθμούντες η σειρά προσδιορίζεται σύμφωνα με τον αύξων αριθμό πρωτοκόλλου της αίτησης. Επισημαίνεται η ίδια πρόβλεψη για τα τέκνα των θυμάτων ή αναπήρων πολέμου όπως και αυτή για την αφαίρεση δικαιώματος υποβολής

αίτησης για διορισμό για δύο έτη όσων αρνούνται τον διορισμό ή παραιτούνται εντός ενός χρόνου (παρ. 7).

Επιπρόσθετα στον ν.309/1976 υπογραμμίζεται ότι στην περίπτωση που απουσιάζουν πάνω από δύο μήνες εκπαιδευτικοί Δ.Ε. και Μ.Ε., προσλαμβάνονται αναπληρωτές ύστερα από αίτησή τους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (παρ. 1, άρθρο 48). Στην παράγραφο 2 τονίζεται ότι απολύονται αυτοδίκαια (χωρίς αποζημίωση) είτε στην περίπτωση που επιστρέψει ο μόνιμος εκπαιδευτικός στη θέση του είτε όταν τους κοινοποιηθεί ο μόνιμος διορισμός. Οι αποφάσεις πρόσληψης αλλά και απόλυσης ενεργούνται με πράξεις των αρμόδιων επιθεωρητών Δ.Ε. και Μ.Ε. ύστερα από πρόταση του υπηρεσιακού συμβουλίου (παρ. 4). Επίσης, δεν δίνεται το δικαίωμα να διοριστούν οι αναπληρωτές που δεν έχουν αποδεχθεί διορισμό ή έχουν παραιτηθεί σύμφωνα με το πέμπτο άρθρο. Τέλος, η προσθήκη του άρθρου 41 στον ν.1143/1981, σημειώνει ότι για τους εκπαιδευτικούς Δ.Ε. και Μ.Ε. είναι δυνατός ο διορισμός σε δυσπρόσιτες περιοχές κατά παρέκκλιση της σειράς εγγραφής στο βιβλίο διοριστέων αλλά με υποχρεωτική παραμονή τριετίας, χωρίς το δικαίωμα οποιασδήποτε υπηρεσιακής μεταβολής.

2.1.1.3.Τυπικά προσόντα διορισμού και επιμόρφωση – ειδικευση προσωπικού Ειδικής Αγωγής

Τα προσόντα που απαιτούνται για τη στελέχωση μόνιμων αλλά και λειτουργικών θέσεων ορίζονται από το άρθρο 14 του ν.1143/1981. Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου επισημαίνει ότι για οποιοδήποτε πτυχίο ή δίπλωμα αλλοδαπής σχολής απαιτείται αναγνώριση της ισοτιμίας από το ΔΙ.ΚΑ.ΤΣΑ. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 23 που έχει τίτλο: «Ρύθμιση καταστάσεως προσωπικού δημοσίων ειδικών σχολείων και τεχνικών επαγγελματικών σχολών», καθίσταται υποχρεωτική η επιμόρφωση σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης για το προσωπικό που θα υπηρετήσει σε δημόσια ειδικά εκπαιδευτήρια. Η παράγραφος 4, υποπερίπτωση β, σημειώνει ότι καλούνται προς μετεκπαίδευση (κατ' υπέρβαση του νόμιμου αριθμού εισακτέων) και κατόπιν επιτυχών εξετάσεων οι δάσκαλοι και νηπιαγωγοί στο τμήμα Ειδικής Αγωγής του Μαράσλειου Διδασκαλείου Δ.Ε. Μάλιστα όταν παρέλθει χρονικό διάστημα τριών ετών από την έκδοση απόφασης για παραμονή σε ειδικό σχολείο και ο εκπαιδευτικός δεν έχει συμμορφωθεί με αυτή (παρ. 4), τίθεται στη διάθεση του Υπηρεσιακού συμβουλίου για τοποθέτηση σε κανονικό σχολείο εντός της περιφέρειας. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι όταν ο μόνιμος εκπαιδευτικός κατέχει ήδη πενταετή προϋπηρεσία σε ειδικά σχολεία, δύναται να παραμείνει στη θέση του ύστερα από έκθεση του επιθεωρητή χωρίς να διαθέτει πτυχίο μετεκπαίδευσης στην Ειδική Αγωγή (παρ. 4, υποπερίπτωση α).

2.1.2. Ν. 1566/1985

Η πλειονότητα των άρθρων του ν.1566/1985 σχετίζεται με τις δομές γενικής αγωγής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως σημειώνει και ο Κυπριωτάκης (2000), προβάλλεται εκ νέου το πνεύμα του προηγούμενου νόμου για τα θέματα Ειδικής Αγωγής, χωρίς ουσιαστικές μεταβολές. Σύμφωνα με το άρθρο 35 (παρ. 2), για τη στελέχωση των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, χρησιμοποιείται το εκπαιδευτικό προσωπικό της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας κατά περίπτωση, όπως και στον ν.1143/1981. Επιπλέον, συστάθηκαν θέσεις ειδικού και διοικητικού προσωπικού αλλά όχι εκπαιδευτικού προσωπικού²⁷. (Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (παρ. 3) υλοποιείται η κατανομή και ανακατανομή θέσεων στα σχολεία ειδικής αγωγής ενώ στην παράγραφο 7 ορίζεται ότι με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών συνιστώνται θέσεις εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

2.1.2.1. Γενικά προσόντα διορισμού

Παραμένουν σε ισχύ οι διατάξεις του συντάγματος του 1975 για την ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο 4 (παρ. 4). Τροποποιήσεις παρατηρούνται στον ν.1566 τόσο ως προς τα γενικά προσόντα διορισμού όσο και ως προς το σύστημα επιλογής του προσωπικού. Στο άρθρο 15, η πρόβλεψη περί μη υποβολής αίτησης είναι κοινή για τους εκπαιδευτικούς των δύο βαθμίδων (β' περίπτωση, παρ. 7). Συγκεκριμένα δεν έχουν δικαίωμα όσοι δε συμπλήρωσαν το 20^ο έτος της ηλικίας τους, οι νηπιαγωγοί που δε συμπλήρωσαν το 18^ο έτος της ηλικίας τους καθώς και όλοι οι υποψήφιοι που συμπλήρωσαν το 40^ο έτος της ηλικίας τους (παρ. 5). Κατ' εξαίρεση και αναλογικά για τις θέσεις διορισμού εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (παρ. 7):

μόνο δάσκαλοι και νηπιαγωγοί, που έχουν προϋπηρεσία σε αναγνωρισμένα ελληνικά σχολεία της αλλοδαπής ή υπηρέτησαν σε ξένα σχολεία ως δάσκαλοι ή νηπιαγωγοί ελληνοπαίδων, μπορούν να διορίζονται και μετά τη συμπλήρωση του 45^{ου} έτους της ηλικίας τους, εφόσον, κατά το χρόνο διορισμού, σε κάθε έτος μετά τη συμπλήρωση του 40^{ου} αντιστοιχεί ένα έτος προϋπηρεσίας στα σχολεία αυτά (σελ. 22).

Η παράγραφος 9 της περίπτωσης Α (εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας) ισχύει επίσης για την περίπτωση Β (εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας) και υπογραμμίζει το κώλυμα διορισμού για όσους κατέχουν θέση εκπαιδευτικού δημόσιας εκπαίδευσης σε άλλη χώρα. Κλείνοντας, η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 35 υπογραμμίζει ότι τυφλοί, κωφοί και άτομα που έχουν κινητικές διαταραχές μπορούν να διορίζονται σε θέσεις, εφόσον έχουν τα υπόλοιπα προσόντα που προβλέπονται από το νόμο και δεν έχουν συμπληρώσει το 50^ο έτος της ηλικίας τους

²⁷ Βλ. ν. 1566/1985 στο Παράρτημα

2.1.2.2. Σύστημα επιλογής προσωπικού για θέσεις ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν διορισμό σε οργανικές θέσεις Ειδικής Αγωγής υποβάλλουν αίτηση στις κατά τόπους αρμόδιες διευθύνσεις αντίστοιχα για κάθε βαθμίδα και οι προϊστάμενοι ελέγχουν τη νομιμότητα και πληρότητα των δικαιολογητικών. Στη συνέχεια, όπως τονίζεται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 15 (σελ. 22): «οι αιτήσεις μαζί με τα δικαιολογητικά διαβιβάζονται στην αρμόδια διεύθυνση προσωπικού της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Ομοίως με τον ν.1143/1981, οι πίνακες διορισμού δασκάλων και νηπιαγωγών καταρτίζονται με τα ίδια κριτήρια. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 15, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, συντάσσονται ετήσιοι πίνακες στο τέλος κάθε έτους και η σειρά των υποψηφίων ακολουθεί τον βαθμό πτυχίου. Η ημερομηνία υποβολής της αίτησης καθορίζει τη σειρά των πτυχίων με ίδιο βαθμό. Στο ίδιο άρθρο και στην παράγραφο 3, εντάσσεται η υποχρεωτική πρόταξη (και ανεξάρτητα από τον βαθμό) κατά σειρά όσων διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο, τα θύματα πολέμου ή εθνικής αντίστασης ή ειρηνικής περιόδου, οι ανάπηροι πολέμου ή εθνικής αντίστασης ή ειρηνικής περιόδου και τα τέκνα τους και ακολουθούν οι πολύτεκνοι και τα τέκνα πολυτέκνων ενώ κατατάσσονται μεταξύ τους (και ανά κατηγορία συγκρινόμενοι) σύμφωνα με τον βαθμό πτυχίου.

Η πρώτη παράγραφος της περίπτωσης β' του ίδιου άρθρου ορίζει τοιουτοτρόπως την σύνταξη ετήσιων πινάκων διοριστέων της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά κλάδους και κατά ειδικότητες στο τέλος κάθε έτους με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού. Ωστόσο, η ημερομηνία υποβολής καθορίζει τη σειρά των υποψηφίων. Επιπλέον, η τρίτη παράγραφος προβάλλει την υποχρεωτική πρόταξη όσων έχουν διδακτορικό δίπλωμα, είναι θύματα πολέμου ή εθνικής αντίστασης ή ειρηνικής περιόδου, οι ανάπηροι πολέμου ή εθνικής αντίστασης ή ειρηνικής περιόδου και τα τέκνα τους και ακολουθούν οι πολύτεκνοι και τα τέκνα πολυτέκνων. Κατ' αντιστοιχία η κατάταξη μεταξύ των παραπάνω κατηγοριών λαμβάνει χώρα σύμφωνα με την ημερομηνία υποβολής. Ο αριθμός πρωτοκόλλου της κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου καθορίζει τη σειρά στην περίπτωση ταυτόχρονης υποβολής (παρ. 5).

Παραμένει σε ισχύ για τους εκπαιδευτικούς και των δύο βαθμίδων η διάταξη περί αφαίρεσης του δικαιώματος για υποβολή νέας αίτησης διορισμού πριν ολοκληρωθούν δύο έτη από τη

δημοσίευση της απόφασης διορισμού, για όσους δεν τον αποδεχτούν ή παραιτούνται τον πρώτο χρόνο (παρ. 6). Ειδική διάταξη του νόμου (παρ. 8, άρθρο 15) προβλέπει ότι:

βουλευτές, δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι μπορούν να μην αποδέχονται το διορισμό τους σε θέση εκπαιδευτικού, που γίνεται στη διάρκεια της θητείας τους, χωρίς να διαγράφονται από τους πίνακες διοριστέων. Μετά τη λήξη της θητείας τους διορίζονται, εάν το επιθυμούν, στις πρώτες κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών του κλάδου τους, εφόσον δεν συμπλήρωσαν το ανώτατο όριο της ηλικίας διορισμού (σελ. 22).

Εφόσον οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί δεν επαρκούν για τη διδασκαλία των μαθημάτων (παρ. 5) ή για οποιονδήποτε λόγο απουσιάζουν από τα σχολεία εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προσλαμβάνονται αναπληρωτές, ύστερα από αίτησή τους, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου από αυτούς που υπέβαλαν αίτηση διορισμού σε θέσεις μόνιμων εκπαιδευτικών (παρ.1, άρθρο 17). Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά για προσωρινούς αναπληρωτές μειωμένου ωραρίου διδασκαλίας στην περίπτωση που οι παρεχόμενες ώρες διδασκαλίας στο σχολείο της ίδιας ή γειτονικής πόλης, αντιστοιχούν στο μισό του υποχρεωτικού ωραρίου ενός νεοδιοριστού και δεν δικαιολογούν μόνιμο διορισμό εκπαιδευτικού (παρ. 2). Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι όταν υποβάλλονται περισσότερες αιτήσεις για τις ίδιες θέσεις, τηρείται η σειρά υποβολής των αιτήσεων για διορισμό (παρ. 3). Στην ίδια παράγραφο του άρθρου 17, προβλέπεται η κατάρτιση ξεχωριστών, κατά δυσπρόσιτων ή νησιωτικών περιοχών, καταστάσεων υποψηφίων για πρόσληψη σε θέσεις πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμα μία διάταξη που εντοπίστηκε στον προηγούμενο νόμο είναι και αυτή της αυτοδίκαιης απόλυσης των αναπληρωτών χωρίς καμία αποζημίωση με τη λήξη του διδακτικού έτους.

Ως προς τον διορισμό του ειδικού προσωπικού, στην περίπτωση β της παραγράφου 13 του άρθρου 35, εντοπίζεται η δημιουργία προκήρυξης από τον Υπουργό Παιδείας και επιλογής των διοριστέων από το κεντρικό υπηρεσιακό συμβούλιο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδάλλως, όταν δεν επαρκεί το μόνιμο προσωπικό, συνιστώνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών, θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

2.1.2.3. Τυπικά προσόντα διορισμού και επιμόρφωση – ειδίκευση προσωπικού Ειδικής Αγωγής

Τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμό ως προς την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων σε ειδικά νηπιαγωγεία αναγράφεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12²⁸ ενώ των

²⁸ Για το διορισμό σε θέση νηπιαγωγού με τον εισαγωγικό βαθμό απαιτείται α) πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος ΑΕΙ κατεύθυνσης νηπιαγωγών ή β) πτυχίο σχολής νηπιαγωγών ή γ) πτυχίο των τμημάτων εκπαίδευσης νηπιαγωγών που λειτουργήσαν στις παιδαγωγικές ακαδημίες ή δ) αναγνωρισμένο ειδικό δίπλωμα ή πτυχίο ή πιστοποιητικό περάτωσης σπουδών νηπιαγωγού ξένου πανεπιστημίου ή ειδικού ινστιτούτου και απολυτήριο ελληνικού λυκείου ή εξατάξιου γυμνασίου.

δασκάλων στην παράγραφο 2 του άρθρου 13²⁹. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 12 για τους νηπιαγωγούς και σε αυτή του άρθρου 13 για τους δασκάλους επισημαίνεται ότι με τη συμπλήρωση τριετίας από την οριστική διακοπή λειτουργίας των σχολών νηπιαγωγών ή παιδαγωγικών ακαδημιών αντίστοιχα, για την υποβολή αίτησης διορισμού σε θέση νηπιαγωγού ή δασκάλου απαιτείται αποκλειστικά πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος Α.Ε.Ι. κατεύθυνσης νηπιαγωγών ή δασκάλων της ημεδαπής ή ισότιμο πτυχίο ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ορίζονται ρητά στις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 14 τα ειδικά τυπικά ανά κλάδο και ανά ειδικότητα, ενώ για τους Θεολόγους και τους Φιλολόγους σημειώνεται ειδική διάταξη³⁰.

Αναφορικά με τη μετεκπαίδευση, ειδίκευση και επιμόρφωση του προσωπικού σε θέματα ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης γίνονται είτε με προγράμματα του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών σε Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής είτε με εκπαιδευτικές άδειες για φοίτηση σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής είτε με προγράμματα που καταρτίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 35, παρ. 14). Στο σημείο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να καταγραφεί ότι οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί που μετεκπαιδεύονται στην ειδική αγωγή με δαπάνες του κράτους είναι υποχρεωμένοι να υπηρετήσουν σε δημόσια ειδικά σχολεία για μία πενταετία τουλάχιστον. Στην ίδια παράγραφο, επισημαίνεται ότι απαγορεύεται η ίδρυση και λειτουργία οποιασδήποτε μορφής σχολών, ινστιτούτων ή κέντρων από ιδιώτες για την εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, ειδίκευση ή επιμόρφωση προσωπικού σε θέματα ειδικής αγωγής.

2.2. Νομοθετικές παρεμβάσεις στην Ειδική Αγωγή επί εποχής των γραπτών διαγωνισμών του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού

2.2.1. Ν.2190/1994 - Σύσταση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού
Με τον ν.2190/1994 συνεστήθη ως ανεξάρτητη Αρχή το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.). Σκοπός του νόμου ήταν, κατά την εισηγητική του έκθεση, η ανεξάρτηση των προσλήψεων και διορισμών στο δημόσιο τομέα από οποιαδήποτε κυβερνητική ή άλλη παρέμβαση και η αποκατάσταση της αξιοπιστίας της κοινής γνώμης

²⁹ Για το διορισμό σε θέση δασκάλου με τον εισαγωγικό βαθμό απαιτείται πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος ΑΕΙ κατεύθυνσης δασκάλων ή παιδαγωγικής ακαδημίας ή του ιεροδιδασκαλείου Βελλάς Ιωαννίνων ή της ανώτερης εκκλησιαστικής σχολής Θεσσαλονίκης ή ισότιμο πτυχίο σχολής της αλλοδαπής και απολυτήριο εξατάξιου γυμνασίου ή λυκείου. Εκτός από τα πτυχία ΑΕΙ, η αναγνώριση πτυχίων σχολών της αλλοδαπής ως ισότιμων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

³⁰ Για το διορισμό στις θέσεις των κλάδων ΠΕ01 και ΠΕ02 αντί για πτυχίο τμήματος ΑΕΙ της ημεδαπής γίνεται δεκτό και ισότιμο πτυχίο ορθόδοξης θεολογικής σχολής της αλλοδαπής ή ανώτατης σχολής ελληνικής φιλολογίας της αλλοδαπής αντίστοιχα, εφόσον ο υποψήφιος έχει και απολυτήριο ελληνικού εξατάξιου γυμνασίου ή λυκείου. Για το διορισμό στις θέσεις των άλλων κλάδων ΠΕ κατηγορίας αντί για πτυχίο της ημεδαπής γίνεται δεκτό ισότιμο πτυχίο ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής, εφόσον ο υποψήφιος έχει και απολυτήριο ελληνικού εξατάξιου γυμνασίου ή λυκείου.

στον ευαίσθητο αυτό τομέα, καθώς και η καθιέρωση συστήματος με κύρια χαρακτηριστικά τη διαφάνεια, την αντικειμενικότητα και την αξιοκρατία. Το Α.Σ.Ε.Π. σύμφωνα με την παράγραφο 2 του δεύτερου άρθρου, έχει ως αποκλειστική αποστολή την εφαρμογή των νόμων και κανονισμών που διέπουν την επιλογή των διοριστέων στις δημόσιες υπηρεσίες, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και στα νομικά πρόσωπα. Στις αρμοδιότητές του εμπίπτουν η δημιουργία προκήρυξης για την πλήρωση θέσεων ή την πρόσληψη προσωπικού, η συγκρότηση των απαιτούμενων επιτροπών και η ολοκλήρωση των διαδικασιών διαγωνισμών ή επιλογών έως τον καθορισμό των διοριστέων, ανεξάρτητα από την ιδιότητά τους ως τακτικών ή μόνιμων υπαλλήλων ή συμβασιούχων εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή και δεν υπόκειται σε έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλη διοικητική αρχή και οι πράξεις του δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο ούτε από άποψη νομιμότητας.

2.2.2. Ν.2525/1997 - Μετάβαση από τους πίνακες διοριστέων σε πίνακες επιτυχόντων στον γραπτό διαγωνισμό

Τον Σεπτέμβριο του 1997, σε νομοσχέδιο με τίτλο: «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις», ανακοινώνονται οι αλλαγές ως προς την κάλυψη των οργανικών και λειτουργικών θέσεων στην εκπαίδευση με τον ενεργό ρόλο του Α.Σ.Ε.Π. πλέον. Στην πρώτη παράγραφο του έκτου άρθρου, κοινοποιείται στους εκπαιδευτικούς ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα (μέχρι 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους) κλείνουν οι πίνακες διοριστέων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να εγγραφούν όσοι το επιθυμούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.1566/1985. Όπως τονίζει η τρίτη παράγραφος, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού προκηρύσσει και θα διενεργεί, με αφετηρία το έτος 1998, γραπτό διαγωνισμό για την κατάρτιση των πινάκων διοριστέων κατά κλάδους και ειδικότητες που θα ισχύει για μια διετία. Το γνωστικό αντικείμενο καθώς και η ύλη ανά κλάδο και ειδικότητα θα καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2.2.2.1.Κάλυψη οργανικών αναγκών έως το 2002

Σχετικά με τους μόνιμους διορισμούς, η δεύτερη παράγραφος ορίζει ότι το 1998 αυτοί θα υλοποιηθούν με ποσοστό των πληρούμενων θέσεων κατά 80% από τους ήδη εγγεγραμμένους πίνακες διοριστέων (κατά σειρά εγγραφής σε αυτούς) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.1566/1985 και το υπόλοιπο 20% από τους μετέχοντες επιτυχώς σε διαγωνισμό και κατά την αξιολογική κατάταξη αυτών στους πίνακες επιτυχίας. Το έτος 1999 το ποσοστό κάλυψης των πληρούμενων θέσεων από τους εγγεγραμμένους πίνακες διοριστέων κατά σειρά εγγραφής θα

μειωνόταν στο 60% ενώ σε αυτούς που θα μετείχαν επιτυχώς στον διαγωνισμό θα ανερχόταν σε 40%. Το 2000 τα ποσοστά θα αντιστρεφόταν σε 40% και 60% αντίστοιχα, το 2001 σε 20% και 80%, το 2002 σε 10% και 90% ενώ το 2003 οι διορισμοί εκπαιδευτικών θα πραγματοποιούνταν αποκλειστικά από τους πίνακες κατάταξης μετά από επιτυχία στον γραπτό διαγωνισμό κατά την απόλυτη σειρά των υποψηφίων και με βάση τις δηλούμενες προτιμήσεις τους. Εδώ πρέπει να υπογραμμιστεί ότι επιτυχόντες των οποίων ο βαθμός σε κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε ποσοστό τουλάχιστον 70% της προβλεπόμενης ανώτατης βαθμολογίας (παρ. 5).

2.2.2.2.Κάλυψη λειτουργικών αναγκών έως το 2002

Αναφορικά με την κάλυψη των λειτουργικών κενών, ακολουθούνται οι παραπάνω διατάξεις της παραγράφου 2 με σκοπό, όπως επισημαίνεται στην έβδομη παράγραφο, οι προσλήψεις αναπληρωτών πλήρους ή μειωμένου ωραρίου καθώς και των ωρομίσθιων να γίνονται αποκλειστικά από τους πίνακες επιτυχόντων στον γραπτό διαγωνισμό. Ωστόσο, στους διαγωνισμούς που θα υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια της πενταετίας 1998-2002, η συνολική βαθμολογία των επιτυχόντων που υπηρέτησαν ως προσωρινοί αναπληρωτές, εφόσον έχουν συμπληρώσει προϋπηρεσία δύο (2) τουλάχιστον διδακτικών ετών με πλήρες διδακτικό ωράριο, προσαυξάνεται με ποσοστό 2% για κάθε διδακτικό έτος (παρ. 5).

Με την υπ' αριθμόν προκήρυξη 2/1998³¹, το Α.Σ.Ε.Π. καλεί τους υποψήφιους εκπαιδευτικούς σε γραπτό διαγωνισμό για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τα προβλεπόμενα από τον ν.2525/1997 ποσοστά προς κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών των σχολικών μονάδων. Ο διαγωνισμός για την κατάρτιση πινάκων επιτυχόντων περιλαμβάνει: ΠΕ Νηπιαγωγών και ΠΕ Δασκάλων για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ΠΕ01 Θεολόγων, ΠΕ02 Φιλολόγων, ΠΕ03 Μαθηματικών, ΠΕ04 Φυσικών (με αντίστοιχες ειδικότητες), ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΕ09 Οικονομολόγων, ΠΕ10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ13 Πτυχιούχων Πολιτικών και Νομικών Επιστημών, ΠΕ14 Οικιακής Οικονομίας. ΠΕ19 Πληροφορικής Α.Ε.Ι. και ΠΕ20 Πληροφορικής Τ.Ε.Ι. στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Δεν παρατηρούνται θέσεις ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς είτε πρωτοβάθμιας είτε δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

³¹ Βλ. ΦΕΚ 14/02.04.1998, τεύχος προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.

2.2.3. Ο ν.2725/1999 και η ρύθμιση των 16 μηνών

Με τον ν.2725/1999 και το άρθρο 138 (παρ.1), δίνεται η δυνατότητα στους εγγεγραμμένους στους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών του ν.1566/1985 μέχρι την 31.12.1997 που έχουν υπηρετήσει ως προσωρινοί αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον έχουν συμπληρώσει προϋπηρεσία τουλάχιστον δεκαέξι (16) μηνών μέχρι την 30.6.1998 με πλήρες εβδομαδιαίο υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας ή με μειωμένο ωράριο με αναγωγή στο υποχρεωτικό εβδομαδιαίο ωράριο διδασκαλίας να ενταχθούν σε ενιαίο πίνακα διοριστέων με σειρά που εξαρτάται από την προαναφερθείσα συνολική προϋπηρεσία αυτών την 30.6.1998. Σε περίπτωση ισόχρονης προϋπηρεσίας εντάσσονται με βάση τη σειρά εγγραφής τους στους οικείους πίνακες διοριστέων του ν. 1566/1985. Για τους υποψήφιους Ειδικής Αγωγής φαίνεται να ισχύει η περίπτωση β της παραγράφου 1, όπου καταγράφεται ότι οι περιλαμβανόμενοι στον ανωτέρω πίνακα προσλαμβάνονται κατά προτεραιότητα ως προσωρινοί αναπληρωτές από το διδακτικό έτος 1999-2000 με δυνατότητα ανανέωσης της σύμβασης για κάθε ένα από τα επόμενα διδακτικά έτη μέχρι το 2002-2003 και εφόσον στο μεταξύ δεν διοριστούν σε θέσεις μόνιμων εκπαιδευτικών κατά τη σειρά εγγραφής τους στους πίνακες διοριστέων σύμφωνα με τον ν.1566/1985. Μέχρι το διάστημα αυτό, δεν έχουν πραγματοποιηθεί διορισμοί εκπαιδευτικών στην Ειδική Αγωγή, οι θέσεις των οποίων καλύπτονται από μόνιμο προσωπικό με αυξημένα τυπικά προσόντα.

Ακολουθεί η προκήρυξη διαγωνισμού από το Α.Σ.Ε.Π. με αριθμό 7/1Π/2000 από το Α.Σ.Ε.Π. για την κατάρτιση πίνακα επιτυχίας εκπαιδευτικών της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ωστόσο δεν προβλέπονται θέσεις για την κάλυψη οργανικών κενών στην Ειδική Αγωγή. Ο διαγωνισμός, ο οποίος εκδόθηκε σε ΦΕΚ στις 2 Μαρτίου του 2000, περιλαμβάνει τις ειδικότητες ΠΕ Νηπιαγωγών και ΠΕ Δασκάλων για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στη Δευτεροβάθμια δικαίωμα συμμετοχής διαθέτουν μόνοι οι υποψήφιοι ΠΕ01 Θεολόγων, ΠΕ02 Φιλολόγων, ΠΕ03 Μαθηματικών, ΠΕ04 Φυσικών (με αντίστοιχες ειδικότητες), ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΕ09 Οικονομολόγων, ΠΕ10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ13 Πτυχιούχων Πολιτικών και Νομικών Επιστημών, ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας, ΠΕ19 Πληροφορικής Α.Ε.Ι. και ΠΕ20 Πληροφορικής Τ.Ε.Ι.

2.2.4. Ο ν.2817/2000 και η σύσταση νέων κλάδων στην Ειδική Αγωγή

Ο ν.2817/2000, στις 14 Μαρτίου 2000, εκτός από τον καθορισμό του Υπουργείου Παιδείας ως αποκλειστικό φορέα για την ειδική αγωγή ατόμων με ειδικές ανάγκες (άρθρο 1, παρ. 10) αναδεικνύει και τη διαδικασία επιλογής προσωπικού για την πλήρωση κενών θέσεων ειδικής

αγωγής στην Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια αλλά και στην ειδική επαγγελματική εκπαίδευση. Αρχικά, τονίζεται ότι η ίδρυση, κατάργηση, προαγωγή, ο υποβιβασμός, η μετατροπή και η συγχώνευση των σχολείων και των τμημάτων ένταξης, η προσθήκη τομέων και τμημάτων ειδικοτήτων στα Τ.Ε.Ε. ειδικής αγωγής, η στελέχωση αυτών, καθώς και η ανάλογη αύξηση ή μείωση των οργανικών θέσεων του προσωπικού γίνονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 1, παρ. 18). Στην ίδια παράγραφο, σημειώνεται ότι στο προσωπικό των σχολείων ειδικής αγωγής και των τμημάτων ένταξης περιλαμβάνονται και οι ανήκοντες στους κλάδους ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθούν ορισμένες αλλαγές στη μετονομασία των ειδικοτήτων που συνιστούν το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π.)³² ενώ στην έβδομη παράγραφο του τρίτου άρθρου, αναφέρεται πως για τη στελέχωση των Κ.Δ.Α.Υ. και των Σ.Μ.Ε.Α.Ε., οι θέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν.1566/1985 αυξάνονται κατά κλάδους ως εξής: α) του κλάδου ΠΕ21 Ψυχολόγων σε εκατόν σαράντα εννέα (149), β) του κλάδου ΤΕ3 Θεραπευτών λόγου σε τριάντα τέσσερις (34), γ) του κλάδου ΤΕ5 Φυσικοθεραπευτών σε τριάντα (30), δ) του κλάδου ΤΕ7 Κοινωνικών Λειτουργών σε εκατόν εξήντα μία (161). Επιπλέον, στην τέταρτη παράγραφο του άρθρου 3, αναφέρεται ότι προστίθενται οι εξής κλάδοι και θέσεις: α) Κλάδος ΠΕ24 Παιδοψυχιάτρων, θέσεις δεκατρείς (13), β) κλάδος ΠΕ31 ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού, εξειδικευμένου: αα) στον επαγγελματικό προσανατολισμό των τυφλών, θέσεις πέντε (5), από τις οποίες δύο (2) στο Κ.Δ.Α.Υ. Αθηνών, μία (1) στο Κ.Δ.Α.Υ. Θεσσαλονίκης και οι λοιπές στα ειδικά σχολεία τυφλών, ββ) στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών, θέσεις πέντε (5), από τις οποίες δύο (2) στο Κ.Δ.Α.Υ. Αθηνών, μία (1) στο Κ.Δ.Α.Υ. Θεσσαλονίκης και οι λοιπές στα ειδικά σχολεία τυφλών και γγ) στη νοηματική γλώσσα των κωφών, θέσεις πέντε (5), από τις οποίες δύο (2) στο Κ.Δ.Α.Υ. Αθηνών, μία (1) στο Κ.Δ.Α.Υ. Θεσσαλονίκης και οι λοιπές στα ειδικά σχολεία κωφών και βαρήκοων, γ) κλάδος ΔΕ1 ειδικού βοηθητικού προσωπικού, πενήντα (50) θέσεις. Δεν παρατηρούνται αλλαγές στην ονομασία των εκπαιδευτικών που στελεχώνουν τα οργανικά και λειτουργικά κενά στις δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Ειδικής Αγωγής.

2.2.4.1. Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής

Για τις θέσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στην Ειδική Αγωγή, στο κεφάλαιο Α του άρθρου 4, ορίζεται ότι στις θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και των τμημάτων ένταξης τοποθετούνται με μετάθεση εκπαιδευτικοί που έχουν τίτλο μεταπτυχιακών

³² Βλ. μετονομασία κλάδων Ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού του ν.2817/2000 στο Παράρτημα

σπουδών στην ειδική αγωγή ή μετεκπαίδευση στην ειδική αγωγή ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη σχολική ψυχολογία, και σε περίπτωση έλλειψης, εκπαιδευτικοί που έχουν πενταετή εκπαιδευτική εμπειρία σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. (περ. 1). Επιπρόσθετα, στη δεύτερη περίπτωση, επισημαίνεται ότι στις θέσεις της προηγούμενης παραγράφου διορίζονται: α) επιτυχόντες στο διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών του ν.2525/1997, μέχρι ποσοστού 20% του συνόλου των κενών οργανικών θέσεων, εφόσον είναι τυφλοί, κωφοί και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες και β) οι κεκτημένοι πτυχίο τμήματος Ειδικής Αγωγής Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής ή τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στην ειδική αγωγή, κατά τη σειρά επιτυχίας τους στο διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών του ν. 2525/1997 και σε ποσοστό που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας, ύστερα από εισήγηση του Υ.Σ.Ε.Ε.Π. Για τις θέσεις σε Κ.Δ.Α.Υ. αποσπώνται εκπαιδευτικοί κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 7 του άρθρου 2 (περ. 3) για μια τριετία, ύστερα από γνώμη του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Εφόσον υπάρχουν ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό που δεν καλύπτονται με διορισμό ή μετάθεση μόνιμων εκπαιδευτικών, μπορεί να αποσπώνται εκπαιδευτικοί άλλων σχολείων που έχουν τριετή διδακτική εμπειρία σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ή να προσλαμβάνονται προσωρινοί αναπληρωτές: α) τυφλοί, κωφοί και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες που έχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, εκτός του ορίου ηλικίας, για συμμετοχή στο διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και β) κεκτημένοι πτυχίο τμήματος Ειδικής Αγωγής Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής ή τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στην ειδική αγωγή, κατά τη σειρά επιτυχίας τους στο διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών του ν. 2525/1997. Η διαδικασία και οι προϋποθέσεις πρόσληψης προσωρινών αναπληρωτών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ύστερα από εισήγηση του Υ.Σ.Ε.Ε.Π. Βαρύτητα πρέπει να δοθεί στο ότι με όμοια απόφαση, που εκδίδεται κάθε Αύγουστο, καθορίζονται τα ποσοστά πρόσληψης προσωρινών αναπληρωτών από κάθε κατηγορία (είτε της Α είτε της Β) της παρούσας παραγράφου.

2.2.4.2. Ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό

Για το ειδικό εκπαιδευτικό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό, στην περίπτωση 1 του Β κεφαλαίου του ίδιου άρθρου, προβλέπεται ο διορισμός υποψήφιων ύστερα από προκήρυξη του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με επιλογή των διοριστέων που γίνεται από το Υ.Σ.Ε.Ε.Π. (άρθρο 4). Σύμφωνα με τη δεύτερη περίπτωση, κατά τους διορισμούς στις θέσεις της προηγούμενης παραγράφου προτιμώνται τυφλοί, κωφοί και γενικά άτομα με

ειδικές ανάγκες, εφόσον έχουν τα προβλεπόμενα προσόντα διορισμού και δεν έχουν υπερβεί το 45^ο έτος της ηλικίας τους και μέχρι ποσοστού 20% επί του αριθμού των διοριζομένων. Κατά τους διορισμούς στις ίδιες θέσεις προτιμώνται, σε περίπτωση ίσων προσόντων, υποψήφιοι συγγενείς 1ου και 2ου βαθμού και συζύγων ατόμων με ειδικές ανάγκες. Οι διοριζόμενοι με τη διαδικασία της παρούσας παραγράφου τοποθετούνται σε κάθε Κ.Δ.Α.Υ. ή Σ.Μ.Ε.Α.Ε. μέχρι τη συμπλήρωση ποσοστού 20% επί του οργανικά ανήκοντος προσωπικού αυτών όλων των κλάδων.

Ωστόσο, η περίπτωση 3 τονίζει ότι αν δεν είναι δυνατή η πλήρωση των θέσεων ειδικού εκπαιδευτικού και ειδικού βοηθητικού προσωπικού στα Κ.Δ.Α.Υ. και τις Σ.Μ.Ε.Α.Ε., καθώς και στις περιπτώσεις μακράς απουσίας αυτών ή για την κάλυψη εξαιρετικών αναγκών, προσλαμβάνονται στις θέσεις αυτές ιδιώτες που έχουν τα προσόντα διορισμού, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας ενός διδακτικού έτους. Η πρόσληψη αυτών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του Υ.Σ.Ε.Ε.Π. ενώ με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται τα θέματα της προκήρυξης των υπό πλήρωση θέσεων, ο αριθμός αυτών κατά κλάδους, τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης των διοριζομένων (περ. 4, κεφ. Β).

Τέλος, στην έκτη παράγραφο του όγδοου άρθρου, σημειώνεται ότι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, που είναι εγγεγραμμένοι στους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών και συμπληρώνουν το 50^ο έτος της ηλικίας τους, μπορεί να προσλαμβάνονται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2002 στη δημόσια εκπαίδευση, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου εφόσον έχουν: αα) σειρά διορισμού και ββ) συνεχή πενταετή υπηρεσία προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο αμέσως προηγούμενο χρονικό διάστημα από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας.

2.2.4.3. Μετεκπαίδευση – επιμόρφωση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής καθώς και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.

Για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία ειδικής αγωγής, προβλέπεται η παρακολούθηση προγραμμάτων που καταρτίζονται και πραγματοποιούνται στα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) (αρθρ. 4, ΚΕΦ. Ε, παρ. 1). Στη δεύτερη παράγραφο αναφέρεται ότι για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μπορεί να οργανώνονται προγράμματα για την επιμόρφωσή του. Για τους εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προορίζονται να διδάξουν σε σχολεία ειδικής αγωγής και τα ειδικά τμήματα ένταξης, εφαρμόζονται προγράμματα διετούς μετεκπαίδευσης από τα διδασκαλεία δημοτικής

εκπαίδευσης και νηπιαγωγών (παρ. 3). Τέλος, δεν τίγονται οι διατάξεις του άρθρου 35 παρ. 14 του ν. 1566/1985 για τη μετεκπαίδευση, ειδίκευση και επιμόρφωση του προσωπικού σε θέματα ειδικής αγωγής (παρ. 4), όπως ήταν για παράδειγμα η πενταετής υποχρεωτική παραμονή σε δημόσια ειδικά σχολεία όσων μετεκπαιδεύονται την ειδική αγωγή.

2.2.5. Ο ν.2834/2000 και η αναδιάρθρωση του ν.2725/1997

Στον ν.2834/2000, ο οποίος εκδόθηκε στις 7 Ιουλίου του 2000, επιχειρείται μια μικρή αναδιάρθρωση ως προς τον τρόπο κάλυψης οργανικών και λειτουργικών μέτρων σε δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ορίζεται κλειστός αριθμός θέσεων κατά κλάδο και ειδικότητες με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 1, παρ. 3) ενώ όταν παραμένουν ακάλυπτες θέσεις που προβλέπεται να καλύπτονται με διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π., οι θέσεις αυτές παραμένουν κενές και προστίθενται στις θέσεις που καλύπτονται με τον επόμενο διαγωνισμό (άρθρο 1, παρ. 5). Για τους γραπτούς διαγωνισμούς που θα ακολουθούσαν αυτούς του 1998, προβλέπεται η κατάρτιση πινάκων κατά φθίνουσα σειρά όπου η συνολική βαθμολογία από το διαγωνισμό προκύπτει από το μέσο όρο βαθμολογίας σε όλες τις θεματικές ενότητες ενώ για να καταταγεί στους πίνακες υποψήφιος πρέπει να συγκεντρώνει μέσο όρο βαθμολογίας εξήντα τουλάχιστον μονάδες με άριστα το εκατό και να έχει λάβει σε κάθε θεματική ενότητα πενήντα πέντε (55) τουλάχιστον μονάδες. Μετέπειτα, στην τελική κατάταξη των υποψηφίων στους πίνακες διοριστέων ύστερα από συνεκτίμηση του βαθμού πτυχίου, μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, διδακτορικού και προηγούμενης εκπαιδευτικής εμπειρίας (άρθρο 1 παρ. 7). Μολονότι δρομολογούνται οι επόμενες προκηρύξεις διαγωνισμών μέσω ΑΣ.Ε.Π., επιβάλλεται να σημειωθεί ότι οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί Ειδικής Αγωγής εμπίπτουν στην περίπτωση β, της παραγράφου 1 του πρώτου άρθρου όπου σημειώνεται:

Για τους κλάδους οι οποίοι δεν περιλαμβάνονταν στο διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. έτους 1998, οι κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών των κλάδων αυτών των ετών 1998, 1999 και 2000 πληρούνται σε ποσοστό 80% για το έτος 1998, 60% για το έτος 1999 και 40% για το έτος 2000 από τους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών του άρθρου 15 του Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α'). Οι θέσεις που απομένουν ακάλυπτες παραμένουν κενές και προστίθενται στις θέσεις που καλύπτονται με τον επόμενο διαγωνισμό (σελ. 2685).

Στην τρίτη λοιπόν προκήρυξη του Α.Σ.Ε.Π. με αριθμό 12/2Π/2000, η οποία εκδόθηκε στις 17 Ιουλίου 2000, συμπληρώνεται και κωδικοποιείται σε ενιαίο κείμενο η 7/1Π/2000 και καλεί σε νέες αιτήσεις όλους όσους επιθυμούν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό και δεν είχαν υποβάλει στην τελευταία. Οι εξετάσεις θα ξεκινούσαν την 23^η Σεπτεμβρίου 2000 σε εξεταστικά κέντρα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας, συμμετοχή είχαν οι ίδιες ειδικότητες με την 7/1Π/2000 και κατά εφαρμογή του ν.2834, ορίστηκε συγκεκριμένος

αριθμός θέσεων ανά κλάδο και ειδικότητα. Απουσιάζει η αναφορά για προκήρυξη σε θέσεις εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής ή ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.

Το ίδιο συμβαίνει και με τους γραπτούς διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. 9/1Π/2001 και 10/2Π/2001, οι οποίοι ανακοινώθηκαν στις 12 Απριλίου του 2001 αφορούν 1422 Θέσεις Εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ12 (Μηχανικών), ΠΕ14 (Πτυχιούχων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος και Νοσηλευτικής), ΠΕ17 (Τεχνολόγων), ΠΕ18 (Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων ΤΕΙ) της Δημόσιας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και ο 646 Θέσεις Εκπαιδευτικών του κλάδου ΠΕ16 Μουσικής της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αντίστοιχα.

2.2.6. Η προσθήκη των αποφοίτων Ειδικής Αγωγής του τμήματος Μακεδονίας σύμφωνα με τον ν.2916/2001

Το 2001 σημειώνονται οι πρώτοι απόφοιτοι Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πρόκειται για τους απόφοιτους του τμήματος Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (αν και ιδρύθηκε με το ΠΔ 391/95, οι πρώτοι φοιτητές ξεκίνησαν να φοιτούν τον Σεπτέμβριο του 1997³³). Το 2002 ακολουθούν αυτοί του τμήματος Ειδικής Αγωγής του πανεπιστημίου Θεσσαλίας (ίδρυση με το ΠΔ 177/93 αλλά το τμήμα άρχισε να λειτουργεί το 1998³⁴) οι οποίοι υπάγονται ήδη στις ρυθμίσεις του ν.2817/2000 ως προς την κάλυψη των οργανικών και λειτουργικών θέσεων Ε.Α.Ε. και συγκεκριμένα στη δεύτερη παράγραφο της α' περίπτωσης του τέταρτου άρθρου³⁵.

Ο νόμος 2916 ψηφίζεται τον Ιούνιο του 2001 και στο ένατο άρθρο του επισημαίνει ότι κατά τη στελέχωση των Κ.Δ.Α.Υ. τοποθετούνται και εκπαιδευτικοί του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, κατεύθυνσης εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες, του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, τροποποιώντας έτσι την παράγραφο 5 του άρθρου 2. Επιπλέον, προστίθεται στο στοιχείο β' της παρ. 2 του κεφαλαίου Α' του άρθρου 4 του ν.2817/2000 το πτυχίο του τμήματος της Μακεδονίας κατά τον διορισμό σε θέσεις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και τμημάτων ένταξης κατά τη σειρά επιτυχίας του διαγωνισμού που θα ακολουθούσε τον ν. 2525/1997. Το ίδιο πτυχίο προστίθεται στα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμό στο στοιχείο β' της παρ. 5 του άρθρου 3 με τίτλο: «Οργανωτικά θέματα προσωπικού ειδικής αγωγής» και τέλος, δύνανται να προσλαμβάνονται και ως αναπληρωτές οι απόφοιτοι του τμήματος αυτού εφόσον παραμένουν οι ανάγκες σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και δεν καλύπτονται με μετάθεση ή μόνιμο διορισμό, τροποποιώντας το στοιχείο β' της παρ. 4 του κεφαλαίου Α' του άρθρου 4 του ν.2817/2000.

³³ Βλ. <https://www.uom.gr/esp>

³⁴ Βλ. σελ. 12 http://www.sed.uth.gr/content/os13_14.pdf

³⁵ όπως επισημαίνεται: «στις θέσεις της προηγούμενης παραγράφου διορίζονται: ...β) οι κεκτημένοι πτυχίο τμήματος Ειδικής Αγωγής Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής...»

2.2.7. Το ΦΕΚ 766/Β/18.06.2001 και η δημιουργία του πίνακα Α' και Β' για τα κενά Σ.Μ.Α.Ε.

Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι προϋποθέσεις και διαδικασία πρόσληψης ως προσωρινών αναπληρωτών, εκπαιδευτικού προσωπικού σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Συγκεκριμένα και κατ' εφαρμογή του ν.2817/2000, όπου δεν καλύπτονται οι ανάγκες σε προσωπικό των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. από τις υπηρεσιακές μεταβολές των μονίμων, προσλαμβάνονται αναπληρωτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (άρθρ. 1, παρ. 1). Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν: α) τυφλοί, κωφοί και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% που έχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, β) οι κεκτημένοι πτυχίου τμήματος Ειδικής Αγωγής Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής ή τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στην ειδική αγωγή, εφόσον έχουν πετύχει στον διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών σύμφωνα με τον ν.2525/1997 (παρ. 2). Κατά τη διαδικασία σύνταξης των πινάκων επομένως, παρατηρούνται ο πίνακας Α' αναπληρωτών τυφλών, κωφών και γενικά ατόμων με ειδικές ανάγκες και ο πίνακας Β' αναπληρωτών με τα τυπικά προσόντα της β περίπτωσης παραπάνω (άρθρ. 3, παρ. 1, περ. β). Οι υποψήφιοι του πίνακα Α' κατατάσσονται με βάση την ημερομηνία κτήσης του βασικού τίτλου σπουδών Α/θμιας ή Β/θμιας εκπαίδευσης (σε περίπτωση που είναι η ίδια σε παραπάνω από έναν υποψήφιους, λογίζεται ο βαθμός πτυχίου) και οι του πίνακα Β' με βάση τη σειρά στον πίνακα διοριστέων (άρθρ. 3, παρ. 2). Η αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια διεύθυνση εκπαίδευσης στην οποία επιθυμούν να προσληφθούν (άρθρ. 2, παρ. 1) και οι υποψήφιοι έχουν δικαίωμα υποβολής αίτησης σε τέσσερις Διευθύνσεις εκτός της Αττικής, όπου μπορούν να υποβάλουν σε εφτά Διευθύνσεις (παρ. 2).

Οι πίνακες αναρτώνται από κάθε Διεύθυνση το αργότερο μέχρι 31 Αυγούστου και ισχύουν μέχρι τη σύνταξη νέων. Σημαντική είναι και η πρώτη παράγραφος του τέταρτου άρθρου όπου οι Προισταμένοι των Διευθύνσεων εκπαίδευσης προβαίνουν στην ανακοίνωση των κενών θέσεων που θα καλυφθούν πριν τις προσλήψεις των αναπληρωτών. Τέλος, στην ίδια παράγραφο καθορίζεται ότι με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων τα ποσοστά πρόσληψης αναπληρωτών από κάθε πίνακα ξεχωριστά και οι προσλήψεις ΣΜΕΑΕ να προηγούνται αυτών σε κοινά σχολεία.

2.2.8. Ν.3027/2002

Ο ν.3027/2002 προβλέπει πλέον την πρόταξη των υποψήφιων σε διαγωνισμό Α.Σ.Ε.Π. σε θέσεις μόνιμων ή αναπληρωτών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που έχουν τέσσερα και πάνω παιδιά, τα οποία είναι ανήλικα ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία ή σπουδάζουν, εφόσον επιτυγχάνουν τη βαθμολογική βάση στο

διαγωνισμό (άρθρο 6, παρ. 16). Σημαντική τροποποίηση, σύμφωνα με την δέκατη όγδοη παράγραφο, αποτελεί (κατά προσθήκη της περίπτωσης β' της παρ. 4 του Κεφαλαίου Α' του άρθρου 4 του Ν. 2817/2000) η περίπτωση που δεν υπάρχουν υποψήφιοι με τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα και παραμένουν ανάγκες που δεν καλύπτονται με διορισμό, μετάθεση μόνιμων εκπαιδευτικών ή αναπληρωτές των πινάκων Ειδικής Αγωγής, οπότε δύναται να:

«αα) προσλαμβάνονται όσοι δεν έχουν τίτλους στην ειδική αγωγή αλλά έχουν τριετή διδακτική εμπειρία σε Σ.Μ.Ε.Α., ββ) να αποσπώνται εκπαιδευτικοί άλλων σχολείων του ίδιου νομού και γγ) να προσλαμβάνονται αναπληρωτές από τους πίνακες αναπληρωτών, που συντάσσονται κάθε φορά για τα κοινά σχολεία (σελ.2997).

Όσον αφορά το ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό, μέχρι τη συγκρότηση των Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., η πρόσληψη ειδικού εκπαιδευτικού και ειδικού βοηθητικού προσωπικού, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων από τον πίνακα που καταρτίζεται από το Υ.Σ.Ε.Ε.Π. και κατά την αξιολογική σειρά των υποψηφίων και τις δηλούμενες προτιμήσεις τους. Οι πίνακες επιλογής κυρώνονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ισχύουν για τα δύο επόμενα σχολικά έτη από την κύρωσή τους. Από τους πίνακες αυτούς διορίζονται σε κενές και κενούμενες θέσεις οι εγγεγραμμένοι στους πίνακες αυτούς κατά την αξιολογική σειρά εγγραφής τους και με βάση τις δηλούμενες προτιμήσεις τους³⁶.

Παρά τη ψήφιση του ανωτέρου, λίγους μήνες αργότερα, στις προκηρύξεις του Α.Σ.Ε.Π. 25/1Π/2002 (6.704 Θέσεις κλάδων: ΠΕ 60 Νηπιαγωγών, ΠΕ 70 Δασκάλων, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 06 Αγγλικής Γλώσσας και ΠΕ 11 Φυσικής Αγωγής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ 06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ 07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ 08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΕ 11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ 19 Πληροφορικής ΑΕΙ και ΠΕ 20 Πληροφορικής ΤΕΙ), 26/2Π/2002 (2.743 Θέσεις κλάδων: ΠΕ 01 Θεολόγων, ΠΕ 02 Φιλολόγων, ΠΕ 03 Μαθηματικών, ΠΕ 04 Φυσικών, ΠΕ 09 Οικονομολόγων, ΠΕ 10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ 13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών, ΠΕ 15 Οικιακής Οικονομίας) και 27/3Π/2002 (748 Θέσεις κλάδων: ΠΕ 12 Μηχανικών, ΠΕ 14 Πτυχιούχων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Γεωπονίας, Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος και Νοσηλευτικής, ΠΕ 17 Τεχνολόγων, ΠΕ 18 Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων ΤΕΙ) με ημερομηνίες έκδοσης ΦΕΚ την 12^η, 13^η και 14^η Αυγούστου του 2002 αντίστοιχα, δεν υπάρχει πρόβλεψη για μόνιμο διορισμό σε θέσεις Ειδικής Αγωγής οι οποίες συνεχίζονται να καλύπτονται είτε με τις υπηρεσιακές μεταβολές

³⁶ Βλ. περιπτώσεις γ και δ της παραγράφου 19 του άρθρου 6

του μόνιμου προσωπικού Γενικής Αγωγής (με επιπρόσθετα τυπικά προσόντα) είτε με αναπληρωτές ορισμένου χρόνου.

2.2.9. Ο ν.3149/2003 και η ωρομίσθια υπαλληλική σχέση σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.

Στην 13 παράγραφο του δέκατου τρίτου άρθρου προβλέπεται για πρώτη φορά η πρόσληψη ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. εφόσον το ωράριο διδασκαλίας που πρόκειται να καλυφθεί δεν δικαιολογεί την πρόσληψη προσωρινού αναπληρωτή.

2.2.10. Ο ν.3194/2003 και η κατά προτεραιότητα τοποθετήσεις σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε., Κ.Δ.Α.Υ., Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. και Τμήματα Ένταξης

Τρεις είναι οι σημαντικές νομοθετικές παρεμβάσεις του ν.3194/2003 ως προς την κάλυψη των οργανικών και λειτουργικών θέσεων. Η πρώτη τροποποιεί το ειδικό τυπικό προσόν διορισμού στον κλάδο ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών του ν.2817/2000 και από την 1η Ιανουαρίου 2004 ορίζεται το πτυχίο νοσηλευτικής ή επισκεπτών υγείας ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής (άρθρ. 2, παρ. 6). Η δεύτερη βρίσκεται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 2 και συμπληρώνοντας παράγραφο του ν.2817/2000 παρέχει την κατά προτεραιότητα τοποθέτηση σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.) και των Τμημάτων Ένταξης ατόμων με αναπηρία 67% τουλάχιστον ή γονέων παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιπλέον, σε περίπτωση έλλειψης εκπαιδευτικών με τα προσόντα αυτά τοποθετούνται εκπαιδευτικοί, γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και έχουν έστω μειωμένη διδακτική εμπειρία σε Σ.Μ.Ε.Α.

Η δεύτερη έχει αντίστοιχη πρόβλεψη και για τα Κ.Δ.Α.Υ., τα Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. και τα Τμήματα Ένταξης κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικοί με τα παρακάτω προσόντα και κατά την ακόλουθη σειρά:

- αα) πτυχίο τμήματος ειδικής αγωγής Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή πτυχίο του τμήματος εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, κατεύθυνσης ατόμων με ειδικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ή αναγνωρισμένο και ισότιμο τίτλο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής ή τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στην ειδική αγωγή,
- ββ) πτυχίο Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο και ισότιμο τίτλο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής, και μεταπτυχιακές σπουδές με εξειδίκευση σε μία κατηγορία ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών,
- γγ) πτυχίο Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο και ισότιμο τίτλο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής και τίτλο διετούς μετεκπαίδευσης στην ειδική αγωγή και τριετή υπηρεσία σε Σ.Μ.Ε.Α.,
- δδ) πτυχίο Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο και ισότιμο τίτλο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής και σεμινάριο εξειδίκευσης ή επιμόρφωσης στην ειδική αγωγή τουλάχιστον ετήσιας διάρκειας, που πραγματοποιήθηκε από Πανεπιστήμιο της ημεδαπής και πενταετή υπηρεσία σε Σ.Μ.Ε.Α."
- ε) Κατά την τοποθέτηση καθηγητών ειδικής αγωγής σε Σ.Μ.Ε.Α. προηγούνται μεταξύ των πτυχιούχων Τ.Ε.Φ.Α.Α. όσοι κατέχουν πτυχίο Τ. Ε.Φ.Α.Α. με κατεύθυνση την

προσαρμοσμένη κινητική δραστηριότητα ή ειδική φυσική αγωγή ή με κατεύθυνση στην ειδική αγωγή.

Ουσιαστικά τοποθετεί με προτεραιότητα τους απόφοιτους των δύο τμημάτων Ειδικής Αγωγής που εργάζονται σε δομές Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, για πρώτη φορά παρατηρείται η εισαγωγή των σεμιναρίων εξειδίκευσης στην ειδική αγωγή, τουλάχιστον ετήσιας διάρκειας, ενώ στην ειδικότητα των Γυμναστών προηγούνται αυτοί που έχουν επιλέξει τις τρεις προαναφερόμενες κατευθύνσεις.

2.2.11.N.3255/2004

Στο έκτο άρθρο του ν.3255/2004 με τίτλο: «Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» καθορίζονται τα ποσοστά κάλυψης των οργανικών θέσεων τόσο από τους πίνακες των επιτυχόντων του γραπτού διαγωνισμού όσο και από τους πίνακες αναπληρωτών. Συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι από την έναρξη του σχολικού έτους 2005-2006 και εφεξής, οι διορισμοί εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις κενές οργανικές θέσεις πραγματοποιούνται σε ποσοστό 60% από όσους επιτυχάνουν στο διαγωνισμό του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) και κατά τη σειρά της βαθμολογίας και σε ποσοστό 40% από ενιαίο πίνακα αναπληρωτών, ο οποίος συντάσσεται για κάθε έτος και στον οποίο κατατάσσονται κατά σειρά που εξαρτάται από την πραγματική προϋπηρεσία προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον και κατ' εξαίρεση, κατά τους διορισμούς εκπαιδευτικών του σχολικού έτους 2004-2005, όσοι υποψήφιοι είναι εγγεγραμμένοι στον πίνακα αναπληρωτών του άρθρου 138 του ν. 2725/1999, διορίζονται σε κενές και συνιστώμενες θέσεις κατά τη σειρά εγγραφής τους.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά την πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται από ενιαίο πίνακα που συντάσσεται για κάθε έτος και στον οποίο κατατάσσονται, με αίτησή τους, οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί κατά σειρά που εξαρτάται από το σύνολο των μορίων ως ακολούθως: αα) Σε όσους έχουν προϋπηρεσία προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού, ένα μόριο για κάθε μήνα της προϋπηρεσίας τους. ββ) Σε όσους έλαβαν τη βαθμολογική βάση κατά τον τελευταίο προ της συντάξεως του ως άνω πίνακα διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π., ένα μόριο για κάθε βαθμολογική μονάδα πάνω από τη βαθμολογική βάση. γγ) Σε όσους έλαβαν τη βαθμολογική βάση κατά τον αντίστοιχο προτελευταίο διαγωνισμό μισό μόριο για κάθε βαθμολογική μονάδα πάνω από τη βαθμολογική βάση.

Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται μετά την προκήρυξη 25/1Π/2004 του Α.Σ.Ε.Π. για την κατάρτιση πινάκων διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών. Ο διαγωνισμός αφορά 5949

θέσεις των ίδιων ειδικοτήτων που συμμετείχαν και στην 25/1Π/2002. Δεν προβλέπονται θέσεις για διορισμούς εκπαιδευτικών σε θέσεις Ειδικής Αγωγής. Το ίδιο συμβαίνει και με τις προκηρύξεις του Α.Σ.Ε.Π., 1Π/2005 για την κάλυψη 1.658 θέσεων εκπαιδευτικών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΠΕ12 Μηχανικών, ΠΕ14 με ειδικότητες ιατρών, γεωπόνων, ΠΕ17 Τεχνολόγων, ΠΕ18 Αποφοίτων ΤΕΙ και ειδικότητες, ΠΕ 19 Πληροφορικής ΑΕΙ και ΠΕ 20 Πληροφορικής ΤΕΙ) και 10Π/2006 για την κάλυψη 6.888 εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην οποία δύνανται να λάβουν μέρος οι ίδιες ειδικότητες με την 25/1Π/2002 εκτός αυτών των ΠΕ19 Πληροφορικής ΑΕΙ και ΠΕ20 Πληροφορικής ΤΕΙ, οι οποίες συμμετείχαν στον διαγωνισμό του 2005.

2.2.12. ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005

Με ΦΕΚ που εκδίδεται στις 21 Ιουλίου του 2005, ρυθμίζονται θέματα πρόσληψης τόσο αναπληρωτών εκπαιδευτικών όσο και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε., Κ.Δ.Α.Υ. και Τμήματα Ένταξης

2.2.12.1. Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής

Για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής, των Ολοήμερων Ειδικών Σχολείων, των τμημάτων Ένταξης, της Παράλληλης Στήριξης και της κατ' οίκον διδασκαλίας, προσλαμβάνονται αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί. Για την πρόσληψή τους συντάσσονται δύο πίνακες από τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για κάθε έτος: α) Ο Πίνακας Α αφορά τους εκπαιδευτικούς με αναπηρία άνω του 67% και β) Ο Πίνακας Β ο οποίος αφορά τους εκπαιδευτικούς με τίτλους σπουδών στην Ειδική Αγωγή, προϋπηρεσία σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ή είναι γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (αρθρ. 1). Αναλυτικότερα, για τον πίνακα Β', στο δεύτερο άρθρο, εξειδικεύεται ότι νοούνται οι κάτοχοι:

Τίτλου Διδακτορικών ή Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ειδική Αγωγή, ή στη Σχολική Ψυχολογία, Πτυχίου Παιδαγωγικού Τμήματος ή Τομέα, Ειδικής Αγωγής, ή πτυχίο τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Κατεύθυνσης Εκπαίδευσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Πτυχίου Κατεύθυνσης στην Ειδική Αγωγή για τους αποφοίτους ΤΕΦΑΑ.

Τίτλου Επιμόρφωσης Ετήσιας Διάρκειας (τουλάχιστον 300 ωρών) που υλοποιήθηκε από Πανεπιστημιακό φορέα.

Να είναι Γονείς Παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Να έχουν 3/ετή προϋπηρεσία σε Σχολικές Μονάδες της Ειδικής Αγωγής

Εκπαιδευτικοί με μειωμένη προϋπηρεσία στην Ειδική Αγωγή (σελ. 14317).

Στον πίνακα Α', κατατάσσονται με το βασικό τίτλο σπουδών και ανάλογα με την προϋπηρεσία τους, ενώ στον πίνακα Β' οι εκπαιδευτικοί κατατάσσονται πρώτοι στον πίνακα οι επιτυχόντες στο διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. με βάση τη σειρά επιτυχίας στο διαγωνισμό, εφόσον διαθέτουν τίτλους στην ειδική αγωγή (αρθρ. 4, παρ.1). Στη συνέχεια του πίνακα

κατατάσσονται με την παρακάτω σειρά και ανάλογα με την προϋπηρεσία τους σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.:

- Οι εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εφόσον διαθέτουν τίτλους στην ειδική αγωγή.
- Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν τίτλους σπουδών στην Ειδική Αγωγή και δε συμμετείχαν ή έχουν αποτύχει στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ.
- Οι εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αλλά δε διαθέτουν τίτλους στην Ειδική Αγωγή.
- Οι εκπαιδευτικοί που έχουν 3/ετή προϋπηρεσία σε ΣΜΕΑ χωρίς τίτλους στην Ειδική Αγωγή.
- Οι εκπαιδευτικοί με μειωμένη προϋπηρεσία.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχει προϋπηρεσία, λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία κτήσης του βασικού τίτλου σπουδών και τέλος ο βαθμός του πτυχίου αν χρειαστεί.

Τα υποβλητέα δικαιολογητικά ορίζονται στην τέταρτη παράγραφο του άρθρου 3 και οι αιτήσεις πρέπει να κατατεθούν το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου στις οικείες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (παρ. 1). Αυξάνονται σημαντικά οι Διευθύνσεις στις οποίες ο υποψήφιος έχει το δικαίωμα υποβολής αίτησης και πλέον ανέρχονται σε είκοσι (παρ. 2). Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3027/2002, αν δεν καλυφθούν οι ανάγκες από τους ισχύοντες πίνακες Σ.Μ.Ε.Α.Ε. λόγω εξάντλησης αυτών, προσλαμβάνονται αναπληρωτές από τους πίνακες αναπληρωτών για τα κοινά σχολεία (αρθρ. 5, παρ. 7). Τέλος, παραμένουν σε ισχύ οι διατάξεις όπου οι Διευθυντές Εκπαίδευσης προβαίνουν στην πρόσληψη των αναπληρωτών και ωρομισθίων με τη σειρά εγγραφής τους στους συνταχθέντες πίνακες λαμβάνοντας υπόψη για κάθε κατηγορία υποψηφίων (Α' και Β' Πίνακα) το ποσοστό που θα καθοριστεί με προσεχή απόφαση (νοείται του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων) και ότι οι προσλήψεις σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. προηγούνται των προσλήψεων σε κοινά σχολεία (αρθρ. 5, παρ. 2 και 3).

2.2.12.2. Ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό

Για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών σε ειδικό Εκπαιδευτικό και Βοηθητικό Προσωπικό των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής, που δεν καλύπτονται με υπηρεσιακές μεταβολές μονίμων ή προκύπτουν κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, προσλαμβάνονται προσωρινοί αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι (αρθρ. 1). Η πρόσληψή τους γίνεται από τους πίνακες Α και Β που συντάσσονται σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης (και όχι στις Διευθύνσεις όπως στους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής) ενώ περιλαμβάνουν: πίνακα Α' όπου έχουν τα τυπικά προσόντα για διορισμό στην αντίστοιχη ειδικότητα και είναι άτομα με ειδικές ανάγκες με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% ή είναι γονείς παιδιών με αναπηρία και πίνακα Β' όπου έχουν τα τυπικά προσόντα για διορισμό στην αντίστοιχη ειδικότητα και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του πίνακα Α. Οι κλάδοι που συμμετέχουν είναι (αρθρ. 2):

Κλάδος ΠΕ24 Παιδοψυχιάτρων, ΠΕ23 Ψυχολόγων, ΠΕ21 Θεραπευτών Λόγου (Α.Ε.Ι.), ΠΕ26 Θεραπευτών Λόγου (Τ.Ε.Ι.), ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών, ΠΕ29 Εργασιοθεραπευτών, ΠΕ30 Κοινωνικών Λειτουργών, ΠΕ28 Φυσικοθεραπευτών, ΠΕ31 Ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού εξειδικευμένου σε:α) στον επαγγελματικό προσανατολισμό των τυφλών, β) στην κινητικότητα των τυφλών, τον προσανατολισμό, στις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών, γ) στη νοηματική γλώσσα των κωφών και κλάδος ΔΕ, Ειδικού βοηθητικού προσωπικού.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης προβαίνουν στον έλεγχο των αιτήσεων και στη σύνταξη των πινάκων Α και Β. κατά ειδικότητα. Η σειρά κατάταξης των υποψηφίων ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού υλοποιείται με μοριοδοτούμενα κριτήρια όπου συνεκτιμώνται διδακτορικοί, μεταπτυχιακοί, βασικοί τίτλοι σπουδών, η επάρκεια σε ξένες γλώσσες, προϋπηρεσία σε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα καθώς και συγγραφικό έργο (αρθρ. 4). Για το ειδικό βοηθητικό προσωπικό, υπάρχει διαφορετική μοριοδότηση όπου ρόλο διαδραματίζει και ο συσσωρευμένος χρόνος ανεργίας (αρθρ. 4)³⁷.

Η αίτηση υποβάλλεται εντός του πρώτου δεκαπενθημέρου του Ιουλίου σε μία μόνο Περιφερειακή Διεύθυνση εκπαίδευσης στην οποία επιθυμούν να εργαστούν (αρθρ. 3, παρ. 1) ενώ τα υποβλητέα δικαιολογητικά περιγράφονται στη δεύτερη παράγραφο. Οι πίνακες των λειτουργικών αναγκών των σχολείων αλλά και των Κ.Δ.Α.Υ. υποβάλλονται στον Περιφερειακό Διευθυντή εκπαίδευσης μέχρι 31 Αυγούστου, προκειμένου με απόφασή του να προβεί στην πρόσληψη των αναπληρωτών (αρθρ. 5, παρ. 3).

2.2.13.N.3391/2005 και Ν.3454/2006 - ρυθμίσεις για τους πίνακες αναπληρωτών εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής

Η παράγραφος 3 του ν.3391/2005 σχετίζεται με την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών (κατά την κατάρτιση πινάκων αναπληρωτών) ωστόσο είναι ανάγκη να επισημανθεί καθώς προβλέπει την προσμέτρηση της προϋπηρεσίας σε σχολικές μονάδες, που χαρακτηρίζονται ως δυσπρόσιτες, από το σχολικό έτος 2002-2003 και εφεξής στο διπλάσιο. Ο ν.1566/1985 ρύθμιζε το θέμα της στελέχωσης των θέσεων με κατάρτιση ξεχωριστών πινάκων. Ο ν.3454/2006 μεριμνά για τις τρίτεκνες οικογένειες καθώς με στο άρθρο 2 (παρ. 4α) σημειώνεται ότι από την έναρξη του σχολικού έτους 2006 2007 και εφεξής, κατά την πρόσληψη των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) κατά κλάδο και ειδικότητα επί των εκάστοτε προσλαμβανόμενων αναπληρωτών, προσλαμβάνεται από τους εγγεγραμμένους στον πίνακα εκπαιδευτικούς που έχουν τρία τέκνα

³⁷ Αναλυτικά η μοριοδότηση για τα κριτήρια για Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. στο Παράρτημα.

2.2.14.N.3699/2008

Ο Ν.3699/2008 αποτελεί τον προτελευταίο νόμο για θέματα που αφορούν την πλήρωση των κενών θέσεων στην Ειδική Αγωγή με μόνιμο προσωπικό ή και αναπλήρωση. Έχει προηγηθεί η προκήρυξη του Α.Σ.Ε.Π. 10Π/2006 (6.888 θέσεις κλάδων ΠΕ60 Νηπιαγωγών, ΠΕ70 Δασκάλων, ΠΕ01 Θεολόγων, ΠΕ02 Φιλολόγων, ΠΕ03 Μαθηματικών, ΠΕ04 Φυσικών με αντίστοιχες ειδικότητες, ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΕ09 Οικονομολόγων, ΠΕ10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών & ΠΕ 15 Οικιακής Οικονομίας) η οποία δεν περιλαμβάνει θέσεις για εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής.

Ωστόσο, από την πρώτη παράγραφο του άρθρου 16, διευκρινίζεται ότι κατά τη στελέχωση των Σ.Μ.Ε.Α.Ε., των Τ.Ε, των προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης, των προγραμμάτων παράλληλης στήριξης και παροχής διδασκαλίας στο σπίτι γίνεται από εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με σπουδές στην ΕΑΕ, οι οποίοι τοποθετούνται με τα ισχύοντα κριτήρια της γενικής εκπαίδευσης με μετάθεση, διορισμό, απόσπαση ή αναπλήρωση. Για πρώτη φορά και (ύστερα από επτά χρόνια) μετά την αποφοίτηση πτυχιούχων του Τμήματος Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (και του Παιδαγωγικού Ειδικής Αγωγής του πανεπιστημίου Θεσσαλίας αργότερα), συστήνονται οι κλάδοι ΠΕ 61 (Νηπιαγωγών ΕΑΕ) και ΠΕ 71 (Δασκάλων ΕΑΕ) οι οποίοι προστίθενται σε αυτούς του ν.1566/1985 (αρθρ. 19, παρ. 1). Νέες προσθήκες αποτελούν και οι ΠΕ 11.01. (Καθηγητών Φυσικής Αγωγής με ειδικότητα στην ΕΑΕ), Κλάδοι ΠΕ (Καθηγητών Δευτεροβάθμιας ΕΑΕ) όλων των ειδικοτήτων, με τον ισχύοντα κωδικό τους και προέκταση « .50», ΠΕ 35 (Παιδιάτρων με εξειδίκευση στην παιδονευρολογία ή Νευρολόγων με εξειδίκευση στην παιδονευρολογία), ΠΕ 36 (Μουσικοθεραπευτών) και ΠΕ 72 (Εκπαιδευτικών Ενηλίκων) όπως επισημαίνονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 19.

2.2.14.1. Σύστημα επιλογής προσωπικού για την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων για εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Από την πρώτη κιόλας παράγραφο του άρθρου 21 με τίτλο: «Διορισμοί εκπαιδευτικών ΕΑΕ Υπηρεσιακές μεταβολές», υπογραμμίζεται ότι προτεραιότητα στις κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών ΕΑΕ διαθέτουν οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι υπηρετούν οργανικά σε σχολικές μονάδες της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, οι οποίοι πρέπει να:

- α) είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στην ΕΑΕ, β) είναι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών στην ΕΑΕ, γ) είναι κάτοχοι τίτλου διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ στα Διδασκαλεία της ημεδαπής ή ισότιμου και αντίστοιχου τίτλου της αλλοδαπής, δ) είναι κάτοχοι

πτυχίου Παιδαγωγικού Τμήματος ΕΑΕ ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία, ε) είναι εκπαιδευτικοί με μόνιμη αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%), στ) είναι εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ύστερα από σχετική πιστοποίηση των αρμόδιων διαγνωστικών υπηρεσιών, ζ) είναι κάτοχοι πιστοποιητικού ότι παρακολούθησαν επιτυχώς σεμινάριο ετήσιας επιμόρφωσης – εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών και έχουν προϋπηρεσία τριών διδακτικών ετών σε δομές ΕΑΕ και στα ΚΕΔΔΥ... η) διαθέτουν αποδεδειγμένη προϋπηρεσία τριών διδακτικών ετών σε δομές ΕΑΕ (σελ. 3512).

Όσοι εκ των ανωτέρω διαθέτουν επιπλέον εξειδίκευση στην ελληνική νοηματική γλώσσα των κωφών ή γραφή braille, μετατίθενται κατά προτεραιότητα σε σχολικές μονάδες κωφών ή τυφλών αντίστοιχα. Κατά την προσωρινή ή οριστική τοποθέτηση, προηγούνται εκπαιδευτικοί που είναι άτομα με μόνιμη αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) σε αντίστοιχες σχολικές μονάδες και σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) των υπηρετούντων εκπαιδευτικών σε αυτές.

Στη συνέχεια (αρθρ. 2, παρ. 2) και κατά εφαρμογή των διατάξεων του ν.3255/2004 διορίζονται κατά σειρά οι περιλαμβανόμενοι στους πίνακες επιτυχόντων διαγωνισμού κλάδων εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε. του παρόντος νόμου (60% επί των θέσεων) και οι περιλαμβανόμενοι από τους πίνακες των αναπληρωτών εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε., κατά τα ισχύοντα για τη λοιπή εκπαίδευση ποσοστά διορισμού από κάθε κατηγορία (40% επί των θέσεων). Τέλος, αν έχουν απομείνει κενές οργανικές, αποσπώνται εκπαιδευτικοί των περιπτώσεων α έως η του παρόντος νόμου ή όσοι διαθέτουν προϋπηρεσία σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ή ΚΕ.Δ.Δ.Υ. τουλάχιστον ενός διδακτικού έτους ενώ ισχύει η ίδια ρύθμιση για τους εξειδικεύοντες στην ελληνική νοηματική γλώσσα ή στη γραφή braille (παρ. 3).

Όσον αφορά τους αναπληρωτές, ακολουθούνται οι ρυθμίσεις της προηγούμενης απόφασης (67572 /Α6 του 2005) η οποία προβλέπει τη σύνταξη δυο πινάκων υποψήφιων εκπαιδευτικών ΕΑΕ στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (αρθρ. 22, παρ. 2). Ο πίνακας Α' με υποψήφιους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς με αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%), στον οποίο προηγούνται όσοι έχουν επιπλέον τυπικά προσόντα τοποθέτησης στην ΕΑΕ και ο Πίνακας Β' με τους εκπαιδευτικούς που έχουν τα τυπικά προσόντα τοποθέτησης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Από τον Πίνακα Α' προσλαμβάνεται ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) επί του συνόλου των προσλήψεων και η τοποθέτησή τους γίνεται κατά το δυνατόν, σε αντίστοιχες με την αναπηρία σχολικές μονάδες σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) των υπηρετούντων εκπαιδευτικών σε αυτές. Οι υποψήφιοι αναπληρωτές προσλαμβάνονται κατά σειρά αν διαθέτουν (αρθρ. 22, παρ. 1): α) τα τυπικά προσόντα που αναφέρονται που ισχύουν για μετάθεση στους μόνιμους, β) ετήσιο

σεμινάριο επιμόρφωσης στην Ε.Α.Ε. από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, γ) μόνιμη αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και εφόσον αυτή δεν οφείλεται σε θέματα ψυχικής υγείας και δ) προϋπηρεσία μεγαλύτερη του ενός διδακτικού έτους, η οποία αποκτήθηκε από πρόσληψη στην Ε.Α.Ε. μέσω του ενιαίου πίνακα αναπληρωτών γενικής εκπαίδευσης καθώς διάταξη παρακάτω σημειώνει ότι περίπτωση εξάντλησης των πινάκων και εφόσον εξακολουθούν να υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές καλύπτονται από τον ενιαίο πίνακα αναπληρωτών γενικής.

2.2.14.2. Σύστημα επιλογής προσωπικού για την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων για Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.

Παρόμοια με τους εκπαιδευτικούς, οι διορισμοί του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. υλοποιούνται στις εναπομείνουσες θέσεις ύστερα από τις υπηρεσιακές μεταβολές των μόνιμων (αρθρ. 23, παρ. 1) ύστερα από προκήρυξη που εκδίδεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στην ίδια παράγραφο επισημαίνεται ότι το Υ.Σ.Ε.Ε.Π. καταρτίζει πίνακες που επικυρώνονται από τον Υπουργό και έχουν ισχύ για δύο χρόνια από την κύρωση και του τελευταίου πίνακα. Για τους μόνιμους διορισμούς Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., το Υ.Σ.Ε.Ε.Π. συνεδριάζει υπό την προεδρία του Προέδρου του Τμήματος Ε.Α.Ε. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τη συμμετοχή ενός σχολικού συμβούλου Ε.Α.Ε. με τον αναπληρωτή του, ενός συμβούλου Ε.Ε.Π. με τον αναπληρωτή του και τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Ε.Α.Ε. του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με τον αναπληρωτή του (αρθρ. 24, παρ. 3). Ακόμα ένα κοινό σημείο με τους εκπαιδευτικούς είναι ότι κατά τους διορισμούς του Ε.Ε.Π. της παρούσας παραγράφου προηγούνται άτομα με μόνιμη αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) η οποία δεν οφείλεται σε θέματα ψυχικής υγείας και μέχρι ποσοστού είκοσι τοις εκατό (20%) επί του αριθμού των διοριζομένων από κάθε ειδικότητα. Η πρόβλεψη που είναι διαφορετική είναι ότι εάν απομείνουν κενές θέσεις ύστερα μετά τις μεταθέσεις, τις αποσπάσεις, και τον διορισμό, τότε αυτές δύνανται να καλυφθούν με μετατάξεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 69, 71, 72, 73 και 74 του Υπαλληλικού Κώδικα (παρ. 3).

Για την κάλυψη εξαιρετικών λειτουργικών αναγκών, προσλαμβάνονται στις θέσεις αυτές αναπληρωτές που έχουν τα προσόντα διορισμού του κλάδου τους, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου για ένα διδακτικό έτος. Η πρόσληψή τους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων από τους ενιαίους πίνακες που συντάσσονται, κάθε χρόνο, για το σκοπό αυτόν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (αρθρ. 23, παρ. 4).

2.2.14.3. Μετεκπαίδευση – επιμόρφωση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής καθώς και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.

Όπως και σε παλαιότερους νόμους, διπαισιώνεται η σημαντικότητα ως προς την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που στελεχώνουν θέσεις Ειδικής Αγωγής. Για τους ήδη μόνιμους εκπαιδευτικούς οι οποίοι δεν έχουν μετεκπαίδευση ή άλλο τίτλο σπουδών στην Ε.Α.Ε., η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 16, επισημαίνει ότι συμμετέχουν κατά προτεραιότητα σε προγράμματα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης που υλοποιούνται από τον Οργανισμό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ) ή είναι προγράμματα χρηματοδοτούμενα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης. Επιπλέον, η πρώτη παράγραφος του άρθρου 25, τονίζει ότι όποιοι εκπαιδευτικοί διδάσκουν σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε., στα Τ.Ε. και στα προγράμματα παράλληλης στήριξης και διδασκαλίας στο σπίτι (ανεξάρτητα από σχέση εργασίας νοείται από τον νομοθέτη), παρακολουθούν επιμορφωτικά προγράμματα που καταρτίζονται και πραγματοποιούνται στα περιφερειακά επιμορφωτικά κέντρα.

Στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου και ύστερα από απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Ε.Α.Ε. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μπορεί να καταρτίζονται προγράμματα για την επιμόρφωση του Ε.Ε.Π. και του Ε.Β.Π. Οι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να παρακολουθούν διετή μετεκπαίδευση στην Ε.Α.Ε. στα διδασκαλεία δημοτικής εκπαίδευσης (παρ. 3) ενώ παρέχονται κίνητρα στα πανεπιστήμια για την ίδρυση και λειτουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε θέματα Ε.Α.Ε. για τους καθηγητές δευτεροβάθμιας και Ε.Ε.Π. (παρ. 4).

Κλείνοντας, αξίζει να σημειωθεί ότι μολονότι ο ν.3699/2008 προέβλεψε σύσταση νέων κλάδων στην Ειδική Αγωγή και πίνακες διορισμού ύστερα από προκηρύξεις του Υπουργείου Παιδείας, οι 2Π/2008 (3260 θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ70 Δασκάλων, ΠΕ02 Φιλολόγων, ΠΕ03 Μαθηματικών, ΠΕ04 Φυσικών, ΠΕ08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων και ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας) και 3Π/2008 (1461 θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ60 Νηπιαγωγών, ΠΕ01 Θεολόγων, ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ 09 Οικονομολόγων, ΠΕ10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών, ΠΕ19 Πληροφορικής ΑΕΙ, ΠΕ20 Πληροφορικής ΤΕΙ, ΠΕ32 Θεατρικών Σπουδών, ΠΕ33 Μεθοδολογίας Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης και ΠΕ34 Ιταλικής Γλώσσας), δεν παρείχαν θέσεις για διορισμό σε δομές Ειδικής Αγωγής. Πρόκειται για τους τελευταίους γραπτούς διαγωνισμούς που διεξήχθησαν στη χώρα μας καθώς λίγο

αργότερα οι συνέπειες της δημοσιοοικονομικής κρίσης δεν αφήνουν ανεπηρέαστο τον χώρο της Ειδικής Αγωγής.

2.3.Εποχή από τον τελευταίο γραπτό διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. μέχρι τον ν.4589/2019

2.3.1. Ν. 3848/2010

Στις 19 Μαΐου του 2010, ο ν.3848/2010 με τίτλο: «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις», προέβλεπε από το δεύτερο κιόλας άρθρο του, την προκήρυξη και διενέργεια ανά δύο έτη διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα κατάταξης εκπαιδευτικών κατά κλάδο και ειδικότητα με σκοπό το διορισμό ή την πρόσληψή τους (ως αναπληρωτών) στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ύστερα από αίτημα του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (παρ. 1). Οι μετέχοντες στο διαγωνισμό κατατάσσονται αρχικώς σε πίνακες κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας κατά κλάδο και ειδικότητα, οι οποίοι καταρτίζονται και ελέγχονται από το Α.Σ.Ε.Π., ενώ αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και στις διευθύνσεις εκπαίδευσης (παρ. 5). Βέβαια, Οι κενές θέσεις εκπαιδευτικών και οι λειτουργικές ανάγκες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτονται από όσους συγκεντρώνουν βαθμολογία πάνω από τη βάση στο διαγωνισμό (παρ. 1). Η δεύτερη παράγραφος γνωστοποιεί ότι σε κάθε διαγωνισμό γίνονται δεκτοί όσοι διαθέτουν τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και πιστοποιημένη παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια (γεγονός που δεν ίσχυε κατά το παρελθόν).

2.3.1.1.Σύστημα επιλογής προσωπικού για την κάλυψη οργανικών και λειτουργικών θέσεων

Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται το αργότερο εντός του πρώτου δεκαπενθημέρου του Ιουλίου κάθε έτους, ανακοινώνονται οι κενές θέσεις που πρόκειται να καλυφθούν, ο αριθμός κατά κλάδο και ειδικότητα, κατά περιοχή διορισμού και δυσπρόσιτο σχολείο (αρθρ. 4, παρ. 1). Ο διορισμός των εκπαιδευτικών διενεργείται με βάση τη σειρά τους στον τελικό πίνακα κατάταξης εκπαιδευτικών και τις δηλωθείσες προτιμήσεις στην αίτησή τους (παρ. 2). Όσον αφορά τη σειρά κατάταξης, αυτή καθορίζεται από τις μονάδες που συγκέντρωσαν στο διαγωνισμό, από ακαδημαϊκά κριτήρια, από την προϋπηρεσία τους ως εκπαιδευτικών και από κοινωνικά κριτήρια³⁸(αρθρ, 3).

³⁸ Βλ. ν.3848/2010 στο Παράρτημα

Στην περίπτωση που για οποιαδήποτε αιτία απουσιάζουν από σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκπαιδευτικοί ή δημιουργηθούν έκτακτα λειτουργικά κενά κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, προσλαμβάνονται, με αίτησή τους, προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (αρθρ. 5, παρ. 1). Η πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται με βάση πίνακες κατάταξης, οι οποίοι συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3. Όταν οι εγγεγραμμένοι υποψήφιοι στον ως άνω πίνακα δεν επαρκούν, η πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών γίνεται με βάση συμπληρωματικό πίνακα, ο οποίος συντάσσεται για κάθε σχολικό έτος από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και στον οποίο κατατάσσονται οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί που δεν συγκέντρωσαν τη βαθμολογική βάση, κατά τη σειρά που έχουν στους τελικούς πίνακες κατάταξης εκπαιδευτικών του διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. Για τη σειρά κατάταξης υπολογίζονται οι μονάδες του άρθρου 3. (παρ. 3). Ωστόσο για τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς (παρ. 5), συντάσσεται ενιαίος πίνακας για κάθε σχολικό έτος κατά περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης και στον οποίο κατατάσσονται οι εκπαιδευτικοί κατά τη σειρά που έχουν στους τελικούς πίνακες κατάταξης εκπαιδευτικών του διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί έχουν υποβάλει αίτηση για πρόσληψη στην περιοχή όπου πραγματοποιείται η πρόσληψη (μία περιφέρεια μόνο). Και σε αυτή την περίπτωση, συντάσσεται συμπληρωματικός πίνακας στην περίπτωση που δεν επαρκούν οι εγγεγραμμένοι ωρομίσθιοι της προηγούμενης παραγράφου (παρ. 6).

2.3.1.2.Μεταβατικές διατάξεις

Ίσως οι σημαντικότερες διατάξεις του ν.3848/2010, εμπεριέχονται στις μεταβατικές του. Η πρώτη σχετίζεται με το ότι οι ισχύοντες πίνακες αναπληρωτών εκπαιδευτικών «κλειδώνουν» καθώς παύουν να τροφοδοτούνται με νέα στοιχεία προϋπηρεσίας από την 1η Ιουλίου 2010 και ισχύουν μέχρι την κατάρτιση των νέων πινάκων που προβλέπονται στο νόμο αυτό (αρθρ. 9, παρ. 2). Επιπλέον, οι διορισμοί μόνιμων εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο έως και το σχολικό έτος 2011 – 2012, γίνονται σε ποσοστό 60% από τους ισχύοντες πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών του Α.Σ.Ε.Π. και σε ποσοστό 40% από τους υφιστάμενους ενιαίους πίνακες προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών με πραγματική προϋπηρεσία (παρ. 1). Βέβαια, στους τελικούς πίνακες κατάταξης εκπαιδευτικών που θα συνταχθούν μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων του πρώτου μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος και του επόμενου διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. εντάσσονται, κατ' εξαίρεση, και: α) όσοι στις 1.7.2010 θα έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον

εικοσιτετράμηνη (24μηνη) προϋπηρεσία και περιλαμβάνονται στους ενιαίους πίνακες προσωρινών αναπληρωτών που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Επίσης, στους εκπαιδευτικούς οι οποίοι συμπληρώνουν συμπλήρωσαν την 30^η Ιουνίου 2008 πραγματική προϋπηρεσία τουλάχιστον τριάντα (30) μηνών προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, διορίζονται επιπλέον, εφόσον υπάρχουν εκπαιδευτικές ανάγκες και δεν έχουν διοριστεί κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, κατά σειρά που εξαρτάται από την προαναφερθείσα συνολική προϋπηρεσία (παρ. 8). Μία ακόμα βαρύνουσα σημασίας ρύθμιση είναι στην πρώτη παράγραφο καθώς με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να παρατείνεται η μεταβατική περίοδος έως τη διενέργεια του πρώτου διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Κλείνοντας, δύο είναι οι προσθήκες που σχετίζονται και με την Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση. Η πρώτη προέβλεπε ότι ο πρώτος μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διαγωνισμός του Α.Σ.Ε.Π. για τους κλάδους ΠΕ 61 (Νηπιαγωγών Ε.Α.Ε.) και ΠΕ 71 (Δασκάλων Ε.Α.Ε.) θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (αρθρ. 11) και η δεύτερη επαληθεύει τη πρόθεση του νομοθέτη για μέριμνα στις ειδικές κατηγορίες των εκπαιδευτικών όπως άλλωστε συνέβη και με τους ν.2817/2000 και ν.3699/2008. Συγκεκριμένα, στο δέκατο άρθρο, αναφέρεται ότι μέχρι τη διενέργεια του πρώτου διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων καθορίζεται, ο αριθμός των διοριζόμενων εκπαιδευτικών ανά σχολικό έτος και κατά κλάδο και ειδικότητα από καθεμία από τις ακόλουθες κατηγορίες: α) γονείς περισσότερων των τριών τέκνων που είναι ανήλικα ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία ή σπουδάζουν, που έχουν τα τυπικά προσόντα διορισμού, β) εκπαιδευτικοί με ποσοστό μόνιμης αναπηρίας 67% και άνω, εφόσον συμπληρώνουν τουλάχιστον δώδεκα μήνες πραγματικής προϋπηρεσίας προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, γ) εκπαιδευτικοί γονείς τέκνων με ποσοστό μόνιμης αναπηρίας 67% και άνω, εφόσον συμπληρώνουν τουλάχιστον δώδεκα μήνες πραγματικής προϋπηρεσίας προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί των κατηγοριών αυτών, εφόσον έχουν αποκτήσει την αντίστοιχη ιδιότητα

μέχρι 30 Ιουνίου κάθε έτους, διορίζονται κατά σειρά που εξαρτάται σύμφωνα με τις περιπτώσεις του άρθρου 3.

2.3.2. Αποφάσεις 82529/Γ6/12.07.2010 και 81086/Γ6/18.07.2011 - Προσκλήσεις υποψηφίων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης διδακτικού ετών 2010 – 2011 και 2011 - 2012

Σύμφωνα με την πρώτη, καλούνται οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι επιθυμούν την πρόσληψή τους ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι σε ΣΜΕΑΕ, Τμήματα Ένταξης, Παράλληλη Στήριξη, Διδασκαλία στο Σπίτι και ΚΕΔΔΥ να υποβάλλουν αίτηση για την ένταξή τους στους πίνακες αναπληρωτών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Ακολουθώντας τις διατάξεις του ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005, στον πίνακα Α' οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων που είναι τυφλοί, κωφοί και γενικά άτομα με μόνιμη αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και εφόσον αυτή δεν οφείλεται σε θέματα ψυχικής υγείας ενώ στον πίνακα Β':

Είναι κάτοχοι πτυχίου του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ή του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες) ή αναγνωρισμένου -ισότιμου και αντίστοιχου- τίτλου Πανεπιστημίου της αλλοδαπής.

Είναι κάτοχοι πτυχίου ΤΕΦΑΑ των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου (ισότιμου και αντίστοιχου) πτυχίου της αλλοδαπής με κύρια ειδικότητα την «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», την «Ειδική Φυσική Αγωγή», την «Ειδική Φυσική Αγωγή–Θεραπευτική Γυμναστική», την «Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή», την «Προσαρμοσμένη Κινητική Αγωγή» ή την «Άσκηση σε Χρόνιες Παθήσεις και Αναπηρία» καθώς και:

οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων που έχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα για συμμετοχή στο διαγωνισμό πρόσληψής τους ως εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι οποίοι:

- Είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στην ΕΑΕ ή τη Σχολική Ψυχολογία.
- Είναι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών στην ΕΑΕ ή τη Σχολική Ψυχολογία.
- Είναι κάτοχοι πιστοποιητικού επιτυχούς παρακολούθησης ετήσιου σεμιναρίου επιμόρφωσης στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση από Πανεπιστήμιο ή αναγνωρισμένο κρατικό φορέα που εποπτεύεται από το ΥΠΔΒΜΘ, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών. Σεμινάρια ετήσιας διάρκειας στην ΕΑΕ που έχουν υλοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199/τ. Α'/2-10-2008) από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που

εποπτεύονται από το ΥΠΔΒΜΘ αναγνωρίζονται ως ισότιμα με τα ανωτέρω σεμινάρια των τετρακοσίων (400) ωρών.

- Είναι γονείς παιδιών με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ύστερα από σχετική πιστοποίηση των αρμόδιων διαγνωστικών υπηρεσιών.
- Έχουν διδακτική προϋπηρεσία τουλάχιστον ενός διδακτικού έτους (10 μηνών) σε ΣΜΕΑΕ του ΥΠΔΒΜΘ ή κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει αποκτηθεί μετά το χρόνο ένταξης και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που έχει αποκτηθεί και στην Ελλάδα.
- Διαθέτουν κάποιο από τα παραπάνω προσόντα και επιπλέον εξειδίκευση στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (επάρκεια – τέταρτο κύκλο/επίπεδο – τρίτο κύκλο/επίπεδο για τους κλάδους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επάρκεια – τέταρτο κύκλο/επίπεδο – τρίτο κύκλο/επίπεδο – δεύτερο κύκλο/επίπεδο ή παρακολούθηση τριών εξαμήνων στο μάθημα επιλογής της ΕΝΓ Πανεπιστημιακού Τμήματος για τους κλάδους ΠΕ61, ΠΕ60.50, ΠΕ71 και ΠΕ70.50) για τις ΣΜΕΑΕ Κωφών και Βαρηκόων και/ή στη γραφή Braille για τις ΣΜΕΑΕ Τυφλών και Αμβλυώπων.

Η προσθήκη αυτή της απόφασης θέλει να θίξει το γεγονός ότι ο ν.3848/2010 δεν εφαρμόστηκε στην Ειδική Αγωγή κατά την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των εκπαιδευτικών. Τη στιγμή που για τους υποψήφιους Γενικής Αγωγής, καταγραφόταν ξεχωριστοί πίνακες Διορισμών, 30 μηνών προϋπηρεσία, 24 μηνών προϋπηρεσία, πινάκων κατάταξης με προϋπηρεσία και πινάκων κατάταξης με μηδενική προϋπηρεσία, στους αναπληρωτές Ε.Α.Ε. παρατηρούνται πίνακες που τροφοδοτούνται με νέα στοιχεία προϋπηρεσίας και τυπικών προσόντων όπως ορίζει στο κεφάλαιο Α' της παρούσης. Συγκεκριμένα, στον πίνακα Α' εντάσσονται οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω. Κατατάσσονται κατά κλάδο και ειδικότητα σύμφωνα με το βασικό τίτλο σπουδών και προηγούνται: α) οι πολύτεκνοι και β) όσοι έχουν επιπλέον τυπικά προσόντα τοποθέτησης στην ΕΑΕ, οι οποίοι κατατάσσονται σύμφωνα με τη σειρά κατάταξης του Πίνακα Β' και ανάλογα με την προϋπηρεσία τους ανά κατηγορία τυπικών προσόντων. Στον Β' πίνακα εντάσσονται οι εκπαιδευτικοί που διαθέτουν τα παρακάτω προσόντα με την εξής σειρά και ανάλογα με την προϋπηρεσία τους στην ΕΑΕ και μόνο, ανά κατηγορία τυπικών προσόντων: α) Οι εκπαιδευτικοί με διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή τη Σχολική Ψυχολογία. β) Οι εκπαιδευτικοί με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ ή τη Σχολική Ψυχολογία. γ) Οι εκπαιδευτικοί κάτοχοι πτυχίου του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του

Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ή του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, κατεύθυνσης εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ή αναγνωρισμένου -ισότιμου και αντίστοιχου- τίτλου Πανεπιστημίου της αλλοδαπής. δ) Οι εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες (αναπηρία 67% και άνω, ύστερα από σχετική πιστοποίηση των αρμόδιων διαγνωστικών υπηρεσιών) χωρίς τίτλους στην ΕΑΕ. ε) Οι εκπαιδευτικοί με προϋπηρεσία τριών διδακτικών ετών σε δομές ΕΑΕ και ετήσιο σεμινάριο επιμόρφωσης-εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμιο ή αναγνωρισμένο κρατικό φορέα που εποπτεύεται από το ΥΠΔΒΜΘ αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών. Σεμινάρια ετήσιας διάρκειας στην ΕΑΕ που έχουν υλοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199/τ. Α'/2-10-2008) από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το ΥΠΔΒΜΘ αναγνωρίζονται ως ισότιμα με τα ανωτέρω σεμινάρια των τετρακοσίων (400) ωρών. στ') Οι εκπαιδευτικοί με αποδεδειγμένη προϋπηρεσία τουλάχιστον τριών ετών σε δομές ΕΑΕ. ζ) Οι εκπαιδευτικοί με ετήσιο σεμινάριο επιμόρφωσης-εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμιο ή αναγνωρισμένο κρατικό φορέα που εποπτεύεται από το ΥΠΔΒΜΘ αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών. η) Οι εκπαιδευτικοί με τουλάχιστον ένα διδακτικό έτος προϋπηρεσία σε ΣΜΕΑΕ (10 μήνες).

Η προϋπηρεσία λογίζεται ως ένα μόριο το μήνα για κάθε μήνα προϋπηρεσίας. Ιδιαίτερης αναφοράς χρήζει η επισήμανση ότι στις περιπτώσεις ίσης ή μηδενικής προϋπηρεσίας Ε.Α.Ε. οι υποψήφιοι κατατάσσονται σύμφωνα με τα γενικά λοιπά κριτήρια των εκπαιδευτικών (μόρια ΑΣΕΠ, ημεροχρονολογία κτήσης και βαθμός πτυχίου). Συνεπώς, τα μόρια Α.Σ.Ε.Π. από τις προκηρύξεις του (για γραπτό διαγωνισμό) στη Γενική Αγωγή, τοποθετούνται τελευταία ως κριτήριο διαχωρισμού των υποψηφίων σε περίπτωση ισοβαθμίας καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί γραπτός διαγωνισμός για εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε.

Τέλος, στο ίδιο πνεύμα και η απόφαση 81086/Γ6 με τίτλο: «Πρόσκληση υποψηφίων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για ένταξη στους Ενιαίους Πίνακες αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών ΕΑΕ διδακτικού έτους 2011-2012» η οποία στο πρώτο μέρος (παρ. 8), επισημαίνει χαρακτηριστικά: «Η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 2 του ν. 3848/2010 που ορίζει ότι, οι ενιαίοι πίνακες αναπληρωτών εκπαιδευτικών που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως παύουν να τροφοδοτούνται με νέα στοιχεία προϋπηρεσίας από την 1η Ιουλίου 2010 και ισχύουν μέχρι την κατάρτιση των πινάκων μετά τη διενέργεια του νέου διαγωνισμού του ΑΣΕΠ δεν έχει εφαρμογή στους πίνακες αναπληρωτών και ωρομισθίων ΕΑΕ δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 20,

21 και 22 του ν. 3699/2008 (διατάξεις οι οποίες δεν καταργούνται από κάποια διάταξη μεταγενέστερων νόμων) η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών σε δομές της ΕΑΕ προσμετράται στα τυπικά προσόντα.

2.3.3. Απόφαση 71103 / Γ6/18.06.2010 - Πρόσκληση υποψηφίων για πρόσληψη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και ΔΕΙ Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) για Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και ΚΕ.Δ.Δ.Υ. 2010 – 2011

Ως προς την απόφαση αυτή, ισχύει το ίδιο καθεστώς όπως και με τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής ως προς την κάλυψη των λειτουργικών θέσεων. Στο κεφάλαιο Β με τίτλο: «Υποβολή Αιτήσεων», τονίζεται ότι όσοι επιθυμούν να προσληφθούν ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι από τους κλάδους του Ε.Ε.Π. και ως αναπληρωτές από τον κλάδο Ε.Β.Π. για τη στελέχωση των ΣΜΕΑΕ και των ΚΕΔΔΥ, καλούνται να υποβάλουν αίτηση στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και μόνο, στην οποία επιθυμούν να προσληφθούν (κατ' εφαρμογή του ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005). Τυχόν υποβολή αιτήσεων σε περισσότερες της μίας Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης επισύρει τη διαγραφή τους από όλους τους πίνακες.

Κατά τη κατάταξη των υποψηφίων λαμβάνεται υπόψιν το βασικό πτυχίο σπουδών στην ειδικότητα και στη συνέχεια τα ειδικά προσόντα, τα οποία είναι διαφορετικά για το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και το βοηθητικό προσωπικό. Όπως και στους εκπαιδευτικούς, στον πίνακα Α' εντάσσονται όσοι έχουν τα τυπικά προσόντα για διορισμό στην αντίστοιχη ειδικότητα και είναι άτομα με ειδικές ανάγκες σε ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67 %, η οποία δεν οφείλεται σε θέματα ψυχικής υγείας. Στον πίνακα Β' εντάσσονται όσοι έχουν τα τυπικά προσόντα για διορισμό στην αντίστοιχη ειδικότητα και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του πίνακα Α'.

2.3.4. Ν.3966/2011

Ξεχωριστή αναφορά πρέπει να γίνει για το άρθρο 56 του ν.3966/2011 με τίτλο: «Θέματα ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.)». Συγκεκριμένα, στην πρώτη παράγραφο, σημειώνεται ότι όλες οι οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ 60 Νηπιαγωγών και ΠΕ 70 Δασκάλων των Ειδικών Νηπιαγωγείων, των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων και των Τμημάτων Ένταξης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και των Κέντρων Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕ.Δ.Δ.Υ.), μετατρέπονται σε οργανικές θέσεις των κλάδων ΠΕ 61 Νηπιαγωγών ΕΑΕ και ΠΕ 71 Δασκάλων ΕΑΕ, αντίστοιχα. Η πλήρωση των θέσεων αυτών με μετάθεση ή διορισμό ή η κάλυψη των σχετικών αναγκών με απόσπαση ή με πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών

πραγματοποιείται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί ότι στη δεύτερη παράγραφο (περ. ζ') έχει επισημανθεί ότι σε περίπτωση εξάντλησης των πινάκων των υποψήφιων προσωρινών αναπληρωτών ΕΕΠ του κλάδου ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών, προσλαμβάνονται ως προσωρινοί αναπληρωτές κάτοχοι πτυχίου Νοσηλευτικής ή Επισκεπτών Υγείας ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ισότιμου και αντίστοιχου πτυχίου της αλλοδαπής.

2.3.5. ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014, ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014 και ΦΕΚ1239/Β/10.04.2017

Οι αποφάσεις των Υπουργών Παιδείας στα παραπάνω ΦΕΚ διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο ως προς την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών σε δομές Ειδικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλά και στο Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. Η πρώτη με τίτλο: «Ρύθμιση θεμάτων πρόσληψης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης», στο δεύτερο άρθρο της (παρ. 1) υπογραμμίζει ότι στους πίνακες κατάταξης Νηπιαγωγών ΕΑΕ και Δασκάλων ΕΑΕ προηγούνται οι εκπαιδευτικοί κλάδων ΠΕ61 και ΠΕ71, αντίστοιχα, κατατασσόμενοι μόνο βάσει της προϋπηρεσίας. Σε περίπτωση ισοβαθμίας η κατάταξη γίνεται βάσει του χρόνου κτήσης του πτυχίου και, εφόσον ο χρόνος αυτός συμπίπτει για περισσότερους υποψηφίους, λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός του πτυχίου. Στο δεύτερο άρθρο, ορίζονται τα κριτήρια ένταξης στους πίνακες (και η αντίστοιχη μοριοδότησή τους³⁹) για όλους τους κλάδους και ειδικότητες ΕΑΕ της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα οποία χωρίζονται σε ακαδημαϊκά και κοινωνικά ενώ για κάθε μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας, λαμβάνονται πλέον 0,20 μόρια. Επιπλέον, ενώ καταργούνται ουσιαστικά οι πίνακες κατάταξης Α' και Β' (συγκεκριμένα παρέχονται μόρια στα άτομα με αναπηρία), υπάρχει πρόβλεψη ώστε να προηγούνται σε κάθε φάση πρόσληψης, οι εκπαιδευτικοί ΑΜΕΑ σε ποσοστό 10%. Τέλος, η τέταρτη παράγραφος του τρίτου άρθρου κάνει λόγο για σύνταξη 2 πινάκων εκ των οποίων ο ένας περιλαμβάνει αυτούς που έχουν επάρκεια στην Ε.Ν.Γ. και ο άλλος αυτούς που έχουν επάρκεια στην Ε.Γ.Β.

Η δεύτερη απόφαση με τίτλο: «Καθορισμός προϋποθέσεων, κριτηρίων και διαδικασίας πρόσληψης α) προσωρινών αναπληρωτών και ωρομισθίων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) και στα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Δ.Υ) και β)

³⁹ Βλ. ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014 στο Παράρτημα

προσωρινών αναπληρωτών Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε», τον Αύγουστο του 2014, είναι επίσης σημαντική καθώς επισημαίνει την κατάργηση του πίνακα Α' και πίνακα Β' για τους προαναφερόμενους κλάδους. Στην παράγραφο 1 του τρίτου άρθρου, υπογραμμίζεται ξανά ότι υποβάλουν αίτηση στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και μόνο, στην οποία επιθυμούν να προσληφθούν, όσοι επιθυμούν να προσληφθούν ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι από τους κλάδους του Ε.Ε.Π. και ως αναπληρωτές από τον κλάδο Ε.Β.Π. για τη στελέχωση των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και των ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Τα μοριοδοτούμενα κριτήρια μεταβάλλονται και συμβαδίζουν με αυτά των εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε. καθώς χωρίζονται στα ακαδημαϊκά, στην προϋπηρεσία και στα κοινωνικά κριτήρια⁴⁰. Οι πίνακες που καταρτίζονται από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδίκτυο, στις οικείες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και στα ΚΕΔΔΥ (αρθρ. 5, παρ. 1).

Η τελευταία απόφαση με τίτλο φέρει νέες αλλαγές τόσο ως προς τα τυπικά προσόντα (και τη μοριοδότησή τους) όσο και κατά την κατάρτιση των πινάκων αναπληρωτών. Η πρώτη μεταβολή εντοπίζεται στο δεύτερο κιάλας άρθρο (παρ. 1) όπου σημειώνεται ότι για την κατάταξη των εκπαιδευτικών ΕΑΕ της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καταρτίζονται Κύριοι και Επικουρικοί πίνακες κατάταξης, στους οποίους εντάσσονται οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων.

Τα κριτήρια ένταξης στους κύριους πίνακες είναι: α) Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής. β) Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής. γ) Για τους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71, πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες. δ) Πτυχίο διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ των Διδασκαλείων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής. ε) Πτυχίο Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής με τουλάχιστον πενταετή αποδεδειγμένη προϋπηρεσία (50 μήνες) στην ΕΑΕ. στ) Για τον κλάδο ΠΕ11, πέραν των όσων ορίζονται στις περ. α, β, δ και ε, πτυχίο ΤΕΦΑΑ των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως αντίστοιχο και ισότιμο πτυχίο της αλλοδαπής με κύρια ειδικότητα την

⁴⁰ Βλ. ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014 στο Παράρτημα

«ΕΑΕ» ή την «Ειδική Φυσική Αγωγή» ή την «Ειδική Φυσική Αγωγή-Θεραπευτική Γυμναστική» ή την «Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή» ή την «Προσαρμοσμένη Κινητική Αγωγή» ή την «Άσκηση σε χρόνιες παθήσεις και Αναπηρία.

Τα κριτήρια ένταξης στους επικουρικούς πίνακες είναι: α) Πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών. β) Προϋπηρεσία τουλάχιστον ενός διδακτικού έτους (10 μήνες) σε δομές και προγράμματα ΕΑΕ. γ) Γονείς παιδιών με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.

Οι προσλήψεις των αναπληρωτών εκπαιδευτικών ανά κλάδο πραγματοποιούνται από τους Κύριους Πίνακες και σε περίπτωση εξάντλησης αυτών πραγματοποιούνται από τους αντίστοιχους Επικουρικούς Πίνακες. Σε περίπτωση εξάντλησης και των Επικουρικών Πινάκων

πραγματοποιούνται προσλήψεις από τους αντίστοιχους πίνακες κατάταξης αναπληρωτών εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης (αρθρ. 4, παρ. 2), μία διάταξη που είναι κοινή στα τελευταία νομοθετήματα για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών από εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε. Αξιοσημείωτη είναι όμως η αναφορά ότι οι κλάδοι ΠΕ61 και ΠΕ71 κατατάσσονται στους ίδιους πίνακες με τους κλάδους ΠΕ60 και ΠΕ70 αντιστοίχως (αρθρ. 4, παρ.3) και δεν προτάσσονται πλέον. Επιπρόσθετα, καταργείται η ρύθμιση για δύο επιπλέον πίνακες με υποψήφιους που διαθέτουν επάρκεια Ε.Ν.Γ. ή ελληνική γραφή braille καθώς αντικαταστάθηκε με την κατά προτεραιότητα πρόσληψή τους σε σχολικές μονάδες κωφών ή τυφλών μαθητών ή/και για την εκπαίδευση μαθητών με προβλήματα όρασης ή για κωφούς και βαρήκοους μαθητές που φοιτούν σε σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας γενικής Εκπαίδευσης.

Κλείνοντας σημαντικές είναι οι αλλαγές ως προς τη μοριοδότηση των ανωτέρω κριτηρίων⁴¹. Στα άτομα με αναπηρία καταργείται η ποσόστωση του 10% επί του συνόλου των προσλήψεων αναπληρωτών και πλέον παρέχονται 7 μονάδες αντί για 3 (το ίδιο ισχύει και τους πολύτεκνους ενώ οι τρίτεκνοι λαμβάνουν 3 μονάδες). Ο κάθε μήνας πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας λαμβάνει 0,25 μόρια αντί για 0,20 όπως στην προηγούμενη απόφαση ενώ οι προϋπηρεσίες που θα πραγματοποιούνται από το σχολικό έτος 2017-18 και εφεξής σε σχολικές

⁴¹ Βλ. ΦΕΚ 1239/Β/10.04.2017 στο Παράρτημα

μονάδες χαρακτηρισμένες ως δυσπρόσιτες, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, θα προσμετρώνται στο διπλάσιο.

2.3.6. Ν.4589/2019

Στον ν.4589/2019 με τίτλο: «Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις», ρυθμίζεται το ζήτημα της πλήρωσης κενών οργανικών και λειτουργικών θέσεων είτε σε δομές Γενικής είτε σε δομές Ειδικής Αγωγής. Είναι η πρώτη φορά που στα άρθρα ενός νόμου καθορίζονται τα κριτήρια τόσο για τους εκπαιδευτικούς Γενικής και Ειδικής Αγωγής, όσο και για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. με την εμπλοκή του Α.Σ.Ε.Π., όχι για την προκήρυξη γραπτών διαγωνισμών αλλά μοριοδοτικών οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη το συνολικό ακαδημαϊκό και κοινωνικό προφίλ των υποψηφίων.

Αναλυτικότερα στο κεφάλαιο Ε' με τίτλο: «σύστημα διορισμού και προσλήψεων εκπαιδευτικών, μελών ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και ειδικού βοηθητικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης», στο άρθρο 54, προβλέπεται η προκήρυξη και διενέργεια από το Α.Σ.Ε.Π. κάθε δύο (2) σχολικά έτη διαδικασίας κατάταξης με σειρά προτεραιότητας, κατά κλάδο και ειδικότητα, των υποψηφίων τόσο για την πλήρωση των κενών θέσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μελών Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., όσο και για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στη διαδικασία γίνονται δεκτοί οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί και μέλη Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που διαθέτουν τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού στην πρωτοβάθμια ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (παρ. 2), ενώ η παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια αποτελεί πρόσθετο τυπικό προσόν και όχι υποχρεωτικό. Ωστόσο, όσοι διαθέτουν πιστοποιημένη παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια κατά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων υποψηφιότητας, προτάσσονται των υποψηφίων που δεν τη διαθέτουν στους αξιολογικούς πίνακες κατάταξης (παρ. 3). Επιπλέον στην περίπτωση που υποψήφιοι εκπαιδευτικοί ή μέλη Ε.Ε.Π. διορισθούν χωρίς να διαθέτουν πιστοποιημένη παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια επιμορφώνονται υποχρεωτικά σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την ημερομηνία του διορισμού τους (αρθρ. 62, παρ. 6).

Οι υποψήφιοι για διορισμό ή πρόσληψη κατατάσσονται κατά κλάδο και ειδικότητα, καθώς και ανά μουσική ειδίκευση για τους υποψηφίους των κλάδων ΠΕ79.01 και ΤΕ16, στους ακόλουθους αξιολογικούς πίνακες κατάταξης, οι οποίοι ισχύουν έως τη λήξη του δεύτερου σχολικού έτους που έπεται της λήξης του σχολικού έτους κατά το οποίο έλαβε χώρα η

δημοσιεύσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (αρθρ. 56, παρ. 1). Ο πίνακας Α' είναι αυτός των Εκπαιδευτικών Γενικής Εκπαίδευσης, ο πίνακας Β' είναι αυτός των Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης - Ε.Α.Ε. και ο πίνακας Γ' (Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.) που αναλύεται περαιτέρω σε: αα) Πίνακα Γ1' (Ε.Ε.Π.), ββ) Πίνακα Γ2' (Ε.Β.Π.). Από αυτούς τους πίνακες, επομένως, θα υλοποιείται η πρόσληψη τόσο των μόνιμων διορισμών όσο και των προσλήψεων αναπληρωτών.

2.3.6.1. Πίνακας Β – Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής

Ο αξιολογικός πίνακας Β' καταρτίζεται, κατά φθίνουσα σειρά συνολικής βαθμολογίας, όπως αυτή προκύπτει από την αθροιστική βαθμολόγηση των παρακάτω κριτηρίων. Προτού υλοποιηθεί αναφορά σε αυτά, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι η κατάταξη των υποψήφιων Νηπιαγωγών Ε.Α.Ε. πραγματοποιείται ενιαία για τους υποψηφίους των κλάδων: αα) ΠΕ61 και ββ) ΠΕ60 όπως και η κατάταξη των υποψήφιων Δασκάλων Ε.Α.Ε. για τους υποψηφίους των κλάδων: αα) ΠΕ71 και ββ) ΠΕ70 (αρθρ. 56, παρ. 2), όπως συνέβη και με την υπουργική απόφαση 61048/Ε2/10.04.2017. Τα μοριοδοτούμενα κριτήρια χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες (αρθρ. 57, παρ. 1): τα ακαδημαϊκά που το άθροισμά τους δεν δύναται να υπερβεί τις 120 μονάδες, την προϋπηρεσία, η οποία μοριοδοτείται με 1 μόριο το μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας (όπως προβλέπεται και για τους εκπαιδευτικούς Γενικής Εκπαίδευσης) και το σύνολο αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 120 μονάδες και τα κοινωνικά στα οποία δεν υπάρχει όριο και μοριοδοτείται ο αριθμός τέκνων, η αναπηρία πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω του υποψηφίου ή του/της συζύγου, εφόσον ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερα έτη, ή τέκνου (αρκεί η αναπηρία να μην οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές παθήσεις)⁴². Αυτή είναι και η μοριοδότηση του πίνακα Α' για τους εκπαιδευτικούς Γενικής αγωγής.

Σε αυτό το σημείο επιβάλλεται να σημειωθεί ότι γίνεται αναφορά ξανά για διαχωρισμό σε κύριους και επικουρικούς πίνακες, όπου στους δεύτερους εντάσσονται οι εκπαιδευτικοί με: αα) Κατοχή πιστοποιητικού παρακολούθησης σεμιναρίου επιμόρφωσης – εξειδίκευσης στην Ε.Α.Ε. από Α.Ε.Ι. ή άλλον φορέα του δημόσιου τομέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών που πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά (7) μηνών ή ββ) Προϋπηρεσία τουλάχιστον ενός διδακτικού έτους (10 μήνες) στην Ε.Α.Ε. ή γγ) Εκπαιδευτικοί γονείς παιδιών με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω (αρθρ. 58, παρ. 4). Βέβαια, αυτή η παράγραφος δίνει τη δυνατότητα στους υποψηφίους του επικουρικού για

⁴² Αναλυτικά η μοριοδότηση των κριτηρίων του ν.4589 στο Παράρτημα.

κάλυψη μόνο λειτουργικών θέσεων και όχι οργανικών ενώ η δ' περίπτωση σημειώνει ότι σε περίπτωση εξάντλησης και του επικουρικού πίνακα, οι προσλήψεις προσωρινών αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε. πραγματοποιούνται από τον αξιολογικό πίνακα εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης.

2.3.6.2. Πίνακας Γ – Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό

Ο πίνακας Γ'1 αφορά το Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και καταρτίζεται κατά φθίνουσα σειρά συνολικής βαθμολογίας, σύμφωνα με τα αντικειμενικά κριτήρια και τη μοριοδότηση που προβλέπονται για τους εκπαιδευτικούς Γενικής Εκπαίδευσης (αρθρ. 59, παρ. 1). Επομένως ισχύει ότι τα μοριοδοτούμενα κριτήρια χωρίζονται στις τρεις προαναφερόμενες κατηγορίες, όπου τα ακαδημαϊκά και η προϋπηρεσία δεν υπερβαίνουν τις 120 μονάδες ενώ τα κοινωνικά προστίθενται στο γενικό σύνολο. Υπάρχει ωστόσο πρόβλεψη για πρόταξη στον αντίστοιχο αξιολογικό πίνακα, για τον κλάδο ΠΕ23 Ψυχολόγων, οι υποψήφιοι οι οποίοι διαθέτουν εξειδίκευση στη σχολική ψυχολογία, η οποία πιστοποιείται είτε με την κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Σχολική Ψυχολογία είτε με εμπειρία τουλάχιστον πενήντα (50) μηνών προϋπηρεσίας στην πρωτοβάθμια ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ψυχολόγοι (παρ. 2).

Ο πίνακας Γ'2 αφορά το ειδικό βοηθητικό προσωπικό και καταρτίζεται με βάση τα ακόλουθα προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια, κατά φθίνουσα σειρά συνολικής βαθμολογίας (αρθρ. 60, παρ. 1). Ωστόσο ενώ η προϋπηρεσία (μέγιστο τις 120 μονάδες) και τα κοινωνικά κριτήρια, ως προς τη μοριοδότηση, ακολουθούν τις διατάξεις των εκπαιδευτικών Γενικής εκπαίδευσης, το όριο στα ακαδημαϊκά είναι είτε 64 μονάδες είτε 96 ανάλογα με την περίπτωση.

Ανακεφαλαιώνοντας, δύο επιλογικές παρατηρήσεις είναι: 1) για τον πίνακα Γ' πλέον καταργείται η ρύθμιση όπου οι υποψήφιοι Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. κατέθεταν τις αιτήσεις τους σε μία μόνο περιφέρεια για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών αλλά είναι διαθέσιμοι και δηλώνουν περιοχές πανελλαδικά. 2) Για πρώτη φορά θεσπίζονται κοινά κριτήρια μοριοδότησης για τους εκπαιδευτικούς Γενικής, Ειδικής αλλά και το ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό.

2.3.6.3. Υπόλοιπα άρθρα και μεταβατικές διατάξεις

Στο άρθρο 61, υπογραμμίζεται ότι το Α.Σ.Ε.Π. καταρτίζει κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην οικεία προκήρυξη τους προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες κατάταξης Α', Β' και Γ' (Γ1' και Γ2') οι οποίοι αναρτώνται στις ιστοσελίδες του Α.Σ.Ε.Π. και του Υπουργείου Παιδείας,

Έρευνας και Θρησκευμάτων (παρ. 1). Για την προϋπηρεσία, λαμβάνεται υπόψη η συνολική διάρκεια της πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας προσωρινού αναπληρωτή, καταργώντας προηγούμενη απόφαση που υπολόγιζε στο διπλάσιο ανά μήνα για τα δυσπρόσιτα σχολεία (αρθρ.61, παρ. 4, περ. στ). Βαρύνουσας σημασίας είναι και η περίπτωση όπου οι υποψήφιοι ισοβαθμούν κατά την έκδοση των προσωρινών πινάκων οπότε προηγείται κατά σειρά ο υποψήφιος ο οποίος έχει περισσότερες μονάδες: αα) στα κοινωνικά κριτήρια και αν και αυτές συμπίπτουν, ο υποψήφιος που έχει περισσότερες μονάδες στο κριτήριο της υποπερίπτωσης ββ' της περίπτωσης γ' του άρθρου 57, ββ) στα ακαδημαϊκά κριτήρια και αν και αυτές συμπίπτουν, ο υποψήφιος με το μεγαλύτερο βαθμό πτυχίου, γγ) στο κριτήριο της εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας. Εφόσον δεν καταστεί δυνατή η επιλογή με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, διενεργείται από το Α.Σ.Ε.Π. κλήρωση μεταξύ των ισοβαθμισμένων (περ. η).

Το άρθρο 63 ορίζει ότι υποψήφιος εκπαιδευτικός ή μέλος Ε.Ε.Π. ή Ε.Β.Π. που προσλαμβάνεται ως αναπληρωτής παραμένει εγγεγραμμένος στους οικείους τελικούς αξιολογικούς πίνακες και δύναται να διοριστεί καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος των πινάκων. Σε περίπτωση που κληθεί να διορισθεί ως μόνιμος σε κενή οργανική θέση κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, υποχρεούται να παραμείνει στη θέση που είναι τοποθετημένος ως αναπληρωτής έως τη λήξη του διδακτικού έτους (παρ. 4). Σε περίπτωση διορισμού, βέβαια, στην Ε.Α.Ε., ο νεοδιοριζόμενος υποχρεούται να υπηρετήσει στην Ε.Α.Ε. για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών (αρθρ. 62, παρ. 5). Ταυτόχρονα, μετατάξεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) σε κενές οργανικές θέσεις άλλου κλάδου, είτε εκπαιδευτικών είτε μελών Ε.Ε.Π., για τις οποίες έχουν αποκτήσει τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού, είναι επιτρεπτές, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι έχουν συμπληρώσει πέντε (5) έτη εκπαιδευτικής υπηρεσίας στον κλάδο που υπηρετούν (αρθρ. 64).

Κλείνοντας, ανατρέχοντας στις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 66, διαπιστώνεται ότι αν έως τις 15.07.2019 δεν έχουν εκδοθεί τελικοί αξιολογικοί πίνακες κατάταξης υποψήφιων αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών της γενικής εκπαίδευσης και της Ε.Α.Ε., μελών Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. σύμφωνα με τον ν.4589/2019, παρατείνεται με διαπιστωτική απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων η ισχύς των πινάκων κατάταξης υποψήφιων αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών της γενικής εκπαίδευσης και της Ε.Α.Ε., μελών Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου (παρ. 1). Στην ίδια παράγραφο, σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι οι τελικοί αξιολογικοί πίνακες κατάταξης ισχύουν για τα τρία (3) σχολικά έτη, που έπονται της λήξης του σχολικού έτους κατά το οποίο έλαβε χώρα η δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (περ. γ).

3. Αξιολογικές παρατηρήσεις

Η κάλυψη των οργανικών και λειτουργικών θέσεων σε δομές Ειδικής Αγωγής και εκπαίδευσης αποτελεί μια διαδικασία πολλών ετών η οποία φαίνεται να λαμβάνει τέλος με τον ν.4589/2019 και τους επικείμενους διορισμούς. Από την πρώτη στιγμή, εντοπίζεται ότι δεν υπήρχε ξεχωριστή νομοθεσία για πλήρωση κενών θέσεων στην Ειδική Αγωγή αλλά αποτελούσε μέρος της αντίστοιχης γενικής νομοθεσίας.

Το γεγονός αυτό ενισχύεται και από το ότι οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί Γενικής Αγωγής είχαν προτεραιότητα ως προς τη στελέχωση των θέσεων καθώς ασκούσαν τα δικαιώματά τους από τις αντίστοιχες υπηρεσιακές μεταβολές. Στον ν. 1143/1981, χαρακτηριστικά επισημαίνονται, η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του: «Αι συνιστώμενοι θέσεις μόνιμου προσωπικού πληρούνται δια διορισμού ή δια μετατάξεως κατά τας κείμενας διατάξεις»⁴³, η παράγραφος 2 του άρθρου 35 του ν.1566/1985: «Για τη στελέχωση των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης χρησιμοποιείται εκπαιδευτικό προσωπικό της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά περίπτωση»⁴⁴, η παράγραφος 1 της περίπτωσης Α' για το εκπαιδευτικό προσωπικό στο τέταρτο άρθρο του ν.2817/2000:

Στις θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού των Σ.Μ.Ε.Α. και των τμημάτων ένταξης τοποθετούνται με μετάθεση εκπαιδευτικοί που έχουν τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών στην ειδική αγωγή ή μετεκπαίδευση στην ειδική αγωγή ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη σχολική ψυχολογία, και σε περίπτωση έλλειψης, εκπαιδευτικοί που έχουν πενταετή εκπαιδευτική εμπειρία σε Σ.Μ.Ε.Α.

και η παράγραφος 1 του άρθρου 21 στον ν.3699/2008: «Σε κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών ΕΑΕ μπορεί να μετατίθενται κατά σειρά εκπαιδευτικοί που ανήκουν οργανικά σε σχολικές μονάδες της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης».

Βέβαια, το γεγονός αυτό σήμαινε και την επιμόρφωση μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών Γενικής Αγωγής σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία της Ε.Α.Ε. η οποία μάλιστα λάμβανε και υποχρεωτικό χαρακτήρα. Στον ν.1143/1981, άρθρο 23 και παράγραφος 4α υπογραμμίζεται ότι:

Το εκ νηπιαγωγών και διδασκάλων δημόσιον εκπαιδευτικόν προσωπικόν, το υπηρετούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου εις δημόσια ειδικά εκπαιδευτήρια και μη έχουν πτυχίον μετεκπαιδύσεως στην Ειδική Αγωγή, τίθεται εις τη διάθεσιν... προς τοποθέτησίν του εις κανονικόν σχολείον... ή παραμένει εις την θέση... εφ' όσον επιθυμεί τούτο και έχει τουλάχιστον πενταετή πραγματικήν υπηρεσίαν εις ειδικά σχολεία

⁴³ Βλ. Παράρτημα. Με τον ν.1143/1981, συνιστώνται θέσεις μόνιμου προσωπικού αλλά πρόκειται για απόφοιτους πανεπιστημιακών τμημάτων Γενικής Αγωγής. Εξαιρέση αποτελεί το ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό.

⁴⁴ Βλ. παρ.1 του άρθρου 35: «Οι θέσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού των δημόσιων μονάδων ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης περιλαμβάνονται στο σύνολο των οργανικών θέσεων εκπαιδευτικού προσωπικού». Νοούνται οι της Γενικής Αγωγής.

με την παράγραφο 4β να τονίζει ότι όταν δεν συντρέχει η πενταετή πραγματική προϋπηρεσία και ο ίδιος επιθυμεί να συνεχίσει στα ειδικά εκπαιδευτήρια, καλείται να μετεκπαιδευτεί στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Μαρασλείου Διδασκαλείου και για τον λόγο αυτό παρέχεται προθεσμία τριών ετών από την έκδοση της απόφασης. Στον ν.1566/1985, η παράγραφος 9 του άρθρου 35 τονίζει ότι για την τοποθέτηση νηπιαγωγών και δασκάλων στις μονάδες ειδικής αγωγής απαιτείται και πτυχίο διετούς μετεκπαίδευσης στο τμήμα ειδικής αγωγής του Μαρασλείου Διδασκαλείου Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.) ή μετεκπαίδευση σε Α.Ε.Ι. ημεδαπής ή αλλοδαπής ή πενταετής διδακτική υπηρεσία σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής. Στο ίδιο πλαίσιο και ο ν.2817/2000 όπου για το εκπαιδευτικό προσωπικό, κατά τη πλήρωση των οργανικών θέσεων, απαιτείται μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στην ειδική αγωγή ή στη σχολική ψυχολογία (άρθρο 4, παρ. 1) ενώ οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στα σχολεία ειδικής αγωγής και τα τμήματα ένταξης παρακολουθούν επιμορφωτικά προγράμματα που καταρτίζονται και πραγματοποιούνται στα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα. Για το ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό, μπορεί να οργανώνονται προγράμματα επιμόρφωσης με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Παρόμοια και στον ν.3699/2008, στο άρθρο 25, όπου στην πρώτη παράγραφο θίγεται η παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων που οργανώνονται στα Περιφερειακά επιμορφωτικά κέντρα για τους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής που διδάσκουν σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε., στα Τ.Ε. και στα προγράμματα παράλληλης στήριξης και διδασκαλίας στο σπίτι ενώ για την επιμόρφωση του έργου του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. καταρτίζονται προγράμματα ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Ακόμα μία παρατήρηση έγκειται στην πρόνοια του νομοθέτη για τα άτομα με αναπηρία ως προς την κάλυψη οργανικών ή λειτουργικών αναγκών. Η παράγραφος 7 του ν.1143/1981 κάνει λόγο για τυφλούς και κωφούς οι οποίοι δύνανται να διορίζονται σε αντίστοιχα σχολεία ενώ η παράγραφος 4 του ν.1566/1985 αναφέρει ότι τυφλοί, κωφοί και άτομα που έχουν κινητικές διαταραχές μπορούν να διορίζονται, εφόσον έχουν τα υπόλοιπα προσόντα που προβλέπονται από το νόμο και δεν έχουν συμπληρώσει το 50ό έτος της ηλικίας τους. Στην παράγραφο 2 του τέταρτου άρθρου του ν.2817/2000, επισημαίνεται ότι διορίζονται μέχρι ποσοστού 20% του συνόλου των κενών, οι επιτυχόντες στο διαγωνισμό πρόσληψης εκπαιδευτικών του ν. 2525/1997, εφόσον είναι τυφλοί κωφοί και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες. Στον ν.3699/2008, στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 21, προηγούνται εκπαιδευτικοί που είναι άτομα με μόνιμη αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) σε αντίστοιχες σχολικές μονάδες κατά την προσωρινή ή οριστική τοποθέτηση σε κενές

οργανικές θέσεις μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ενώ κατά τους διορισμούς Ε.Ε.Π. προηγούνται άτομα με μόνιμη αναπηρία τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) η οποία δεν οφείλεται σε θέματα ψυχικής υγείας, και σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) των υπηρετούντων εκπαιδευτικών σε αυτές⁴⁵.

Επιπλέον, μέριμα αποδίδεται και στην κάλυψη των θέσεων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου καθώς από τον ν.2817/2000 και μετέπειτα εντοπίζονται αποφάσεις που είτε τους τοποθετούν σε διακριτό πίνακα και παρέχουν προτεραιότητα κατά την πρόσληψή τους⁴⁶ είτε προσλαμβάνονται υποχρεωτικά σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) επί του συνόλου των προσλήψεων από κάθε κλάδο⁴⁷ είτε δινόταν επιπλέον μονάδες κατά τις εγκυκλίους πρόσληψης αναπληρωτών του Ε.Ε.Π.⁴⁸. Από το 2014 και μετέπειτα, εξειδικεύθηκαν περισσότερο οι κατηγορίες των ατόμων με αναπηρία που λαμβάνουν επιπρόσθετη μοριοδότηση ενώ αυξήθηκαν και οι αντίστοιχες μονάδες⁴⁹ για τους εκπαιδευτικούς ειδικής Αγωγής και για το Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό⁵⁰. Τέλος, ο ν.4589/2019 (που είναι και ο τελευταίος που ισχύει για θέματα διορισμού και αναπλήρωσης) είναι ο μοναδικός που προμοδοτεί σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό (σε σχέση με τις προηγούμενες νομοθετικές προσπάθειες) και με τον ίδιο τρόπο καθώς πλέον συντάσσονται ενιαίοι πίνακες διορισμών/προσλήψεων αναπληρωτών⁵¹.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ειδική Αγωγή προσπάθησε να χαράξει τον δικό της δρόμο ως προς την πλήρωση των κενών θέσεων ανεξάρτητα από τη Γενική Αγωγή, ίσως με οδυνηρές συνέπειες. Κατά τη δεύτερη εποχή και ενώ η συμβολή του Α.Σ.Ε.Π. με αλληπάλληλες προκηρύξεις οδηγεί σε διορισμούς των εκπαιδευτικών Γενικής Αγωγής (1998, 2000, 2001, 2002, 2004, 2006, 2008), δεν συμβαίνει το ίδιο και με αυτούς της Ειδικής Αγωγής και εκπαίδευσης. Η κοινή νομοθεσία ως προς την κάλυψη των οργανικών θέσεων και η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς Γενικής να λάβουν υπηρεσιακή μεταβολή, οδήγησε σε ορισμένη κάλυψη των θέσεων Ειδικής Αγωγής. Μάλιστα, στο δεύτερο μέρος του έργου «Τα Βασικά Μεγέθη της Εκπαίδευσης - Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια ειδική αγωγή & εκπαίδευση» του Κέντρου Ανάπτυξης της Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γ.Σ.Ε.Ε. (σε

⁴⁵ Δεν γίνεται αναφορά σε άτομα με ειδικές ανάγκες για τον κλάδο των Ε.Β.Π. και ίσως σχετίζεται με τον ρόλο τους (ν.3699/2008) αφού διορίζονται ή προσλαμβάνονται για θέματα αυτοεξυπηρέτησης, καθημερινής διαβίωσης και λειτουργικών διευκολύνσεων των μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν στα γενικά σχολεία προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αρθρ, 18)

⁴⁶ Βλ. ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005 στο Παράρτημα

⁴⁷ Βλ. παρ. 2 του άρθρου 22 του ν.3699/2008

⁴⁸ Βλ. 71103/Γ6/18.06.2010

⁴⁹ Βλ. ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014 στο Παράρτημα

⁵⁰ Βλ. ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014

⁵¹ Βλ. ν.4589/2019 στο Παράρτημα

συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική αρχή) αποτυπώνεται το πλήθος του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί σε θέση διδάσκοντας στις σχολικές μονάδες του δημόσιου τομέα της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Ε.Α.Ε. κατά το σχολικό έτος 2015 – 2016 ως εξής. Από τους 2910 εκπαιδευτικούς, οι 1.628 είναι αναπληρωτές, οι 860 είναι μόνιμοι και οι 422 είναι αποσπασμένοι.

Η κατάσταση δεν είναι καλύτερη και για το Ειδικό Εκπαιδευτικό και Βοηθητικό Προσωπικό. Εκτός από τη σύσταση θέσεων με τους ν.1143/1981 και ν.1566/1985, οι διορισμοί που πραγματοποιούνται σε Σ.Μ.Α.Ε. και Κ.Ε.Σ.Υ. (όπως ονομάστηκαν τα ΚΕ.Δ.Δ.Υ.) είναι ελάχιστοι με τους τελευταίους να ανακοινώνονται το 2010 (ΦΕΚ 1208/Γ/21.12.2010)⁵². Έτσι, σε απάντηση αιτήματος του Πανελληνίου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής, το Υπουργείο Παιδείας, προχώρησε στην κοινοποίηση πίνακα όπου κατά το έτος 2019-2020, υπηρετούν ως μόνιμοι σε σχολεία 117 Ε.Β.Π. και 591 Ε.Ε.Π. την ίδια ώρα που οι ενεργοί αναπληρωτές ήταν 4.811⁵³.

Το γεγονός της παρατεταμένης αδιοριστίας συνεχίζεται και στην τρίτη εποχή από την ψήφιση του ν.3848/2010 και μετέπειτα. Ενώ οι πίνακες των αναπληρωτών εκπαιδευτικών Γενικής Αγωγής «κλειδώνουν», αυτοί της Ειδικής Αγωγής συνεχίζουν να τροφοδοτούνται με νέα στοιχεία και μολονότι πλησιάζει ο πρώτος διαγωνισμός, μέσω Α.Σ.Ε.Π. για θέσεις δασκάλων και νηπιαγωγών Ειδικής Αγωγής ΦΕΚ που δημοσιεύεται το 2012⁵⁴, εκείνος δεν υλοποιείται ποτέ. Εν τω μεταξύ, το ΣτΕ στην 527/2015 απόφαση σημειώνεται ότι η απόκτηση προϋπηρεσίας η οποία δεν είχε υπαχθεί στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής και, ενόψει και των σχετικών διάσπαρτων στη νομοθεσία διατάξεων (όπως αυτές που αφορούν τις μνημονευθείσες στις δέκατη και ενδέκατη σκέψεις περιπτώσεις των άρθρων 6 παρ. 34 του ν. 3027/2002 και 41 παρ. 4 του ν. 3762/2009), δεν προκύπτει ότι έχει γίνει με αξιοκρατικές εγγυήσεις. Αναδεικνύεται ξανά ο σημαντικός ρόλος του Α.Σ.Ε.Π. και του διενεργούμενου από αυτόν γραπτού διορισμού ως του μόνου κριτηρίου για την πρόσληψη μόνιμων εκπαιδευτικών, με μόνη εναλλακτική τη θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων πάλι όμως υπό τον έλεγχό του, αποκλειόμενου άλλου κριτηρίου, όπως είναι η προϋπηρεσία, την οποία να μην την δέχεται ως κριτήριο διαγωνισμού όχι όμως ως μοναδικό κριτήριο μόνιμου διορισμού

⁵² αφορούν είκοσι (20) άτομα κλάδου ΔΕ1 Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού, είκοσι (20) Ψυχολόγοι κλάδου ΠΕ 23, δέκα (10) Σχολικοί Νοσηλευτές κλάδου ΠΕ 25, είκοσι (20) Λογοθεραπευτές κλάδου ΠΕ 21–26, δέκα (10) Φυσικοθεραπευτές κλάδου ΠΕ 28, είκοσι (20) Εργοθεραπευτές κλάδου ΠΕ 29, είκοσι (20) Κοινωνικοί Λειτουργοί κλάδου ΠΕ 30 σε θέσεις μόνιμου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης και σε Κέντρα Διάγνωσης Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης

⁵³ Βλ. <https://www.especial.gr/monimoi-kai-anaplhrwtes-eep-evp-2019-20-pinakes-statistika-stoixeia-sunolikos-arithmos-uphretountwn/>

⁵⁴ Βλ. ΦΕΚ 1819/Β/19.11.2010

(Τζαμτζής, 2015)⁵⁵. Ταυτόχρονα, η 1277/2018 δεύτερη απόφαση του ΣτΕ την 1277/2018 επαναπροσδιορίζει την Ε.Α.Ε. ως αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος και όχι ως ένα αυτόνομο παράλληλο σύστημα δομών. Προβαίνει σε κατάργηση διατάξεων που διαχώριζαν τους εκπαιδευτικούς (μία από αυτές ήταν το ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014 για πρόταξη στους πίνακες αναπληρωτών των αποφοίτων δασκάλων και νηπιαγωγών των Τμημάτων Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής καθώς και αυτούς του πανεπιστημίου Θεσσαλίας) με τη δημιουργία διαφορετικών κλάδων ΠΕ61 και ΠΕ71 και αποκαθίσταται έτσι η νομιμότητα κατοχής οργανικών θέσεων στην ΕΑΕ των κλάδων ΠΕ60 και ΠΕ70 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. ενώ επανέρχεται η κανονικότητα στις υπηρεσιακές μεταβολές (καταργούνται και διατάξεις του ν. 3966/2011 που χαρακτήριζαν τις οργανικές ως ΠΕ61 και ΠΕ71).

Οι δύο αυτές αποφάσεις συντέλεσαν αναπόσπαστο ρόλο κατά τη σύνθεση του ν.4589/2019 από τον νομοθέτη. Όπως σημειώνεται και στην αιτιολογική έκθεση του νόμου (1900/197 7.1.2019):

Πρόκειται για ένα σύστημα επιλογής προσωπικού το οποίο θα διέπει εφεξής κατά πάγιο τρόπο τη διαδικασία διορισμού ή πρόσληψης εκπαιδευτικών, θέτοντας τέλος στη μακρά περίοδο εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του Ν. 3848/2010, σύμφωνα με την αρχή του κράτους δικαίου και τη σχετική νομολογία του ΣτΕ που έκρινε ανεπίτρεπτη την εξακολούθηση της εφαρμογής των μεταβατικών αυτών διατάξεων πέραν του σχολικού έτους 2018-2019 (σελ. 1).

Ο νόμος αυτός έρχεται αφενός να συμβαδίσει με τις δικαστικές αποφάσεις αφετέρου να προβεί στον διορισμό νέου προσωπικού που θα στελεχώσει τις θέσεις Ειδικής Αγωγής, Ειδικού Εκπαιδευτικού και Βοηθητικού Προσωπικού. Πράγματι, τον Ιούνιο του 2019 υπεγράφη και ανακοινώνεται η εγκριτική απόφαση τον Ιούνιο του 2019 για τον μόνιμο διορισμό 10.500 εκπαιδευτικών, εκ των οποίων οι 4.500 θέσεις ανήκουν στο φάσμα της Ειδικής Αγωγής (συμπεριλαμβανομένων του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.)⁵⁶

⁵⁵ Βλ. <http://www.tzamtzis-law.gr/2015/03/20/%CE%B1%CF%83%CE%B5%CF%80-%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%8B%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1-3/>

⁵⁶ Βλ. <https://www.especial.gr/diorismos-10500-ekpaideftikwn-upegraphh-h-pus/>

Συζήτηση

1. Περιορισμοί της έρευνας

Κατά τη συλλογή του νομοθετικού υλικού, διαπιστώθηκε πληθώρα νομοθετικών παρεμβάσεων, διοικητικών ρυθμίσεων και διευκρινιστικών εγκυκλίων οι οποίες τροποποιούσαν, συμπλήρωναν ή καταργούσαν ορισμένες διατάξεις των βασικών νομοθετημάτων της Ειδικής Αγωγής. Το γεγονός αυτό οφείλεται ότι πράξεις όπως είναι θέματα εγγραφής μαθητών, διάγνωσης των δυσκολιών τους, κάλυψης θέσεων από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς σε δομές Ε.Α.Ε. (είτε από άτομα με αναπηρία είτε από πολύτεκνους κ.α.) καθώς και λοιπά, ρυθμίζονται με υπουργικές αποφάσεις. Επομένως, δεν υλοποιήθηκε λεπτομερής καταγραφή και αντιπαραβολή αυτών με τα υπό μελέτη νομοθετήματα αλλά επιλέχθηκαν όσα ήταν αναγκαία για την απάντηση των ερωτημάτων που τέθηκαν στην αρχή της έρευνας.

Μία τέτοια δυσκολία, αποτέλεσε και ο εντοπισμός των εγκυκλίων που ρύθμιζαν θέματα μόνιμου προσωπικού ή αναπληρωτών ορισμένου χρόνου για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. Το τελευταίο μέρος της εργασίας επικεντρώνεται κυρίως στο προσωπικό Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ε.Α.Ε. καθώς η κατάρτιση των πινάκων, ο καθορισμός των αναγκών και η επιλογή του προσωπικού, λάμβανε χώρα για πολλά χρόνια σε επίπεδο Περιφέρειας για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. Συνεπώς, παρατηρείται αρχαιακό υλικό σε έντυπη μορφή (ειδικά την περίοδο πριν το 2005), για το οποίο σημειώθηκαν δυσκολίες ως προς την πρόσβαση ενώ θα παρείχαν χρήσιμες πληροφορίες στο πλαίσιο της σύγκρισής τους με τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής. Το ίδιο σημείο, αναφορικά με την πρόσβαση σε πολύτιμη πηγή πληροφοριών, όπως είναι τα έγγραφα, κατά τη διεξαγωγή ποιοτικών ερευνών θίγεται και από τον Creswell (2015, σελ. 223): «Η αρνητική πλευρά είναι ότι τα έγγραφα μερικές φορές εντοπίζονται και αποκτώνται δύσκολα. Οι πληροφορίες μπορεί να μην είναι διαθέσιμες στο κοινό».

Κλείνοντας, υπό το παραπάνω πλαίσιο, ένας ακόμα περιορισμός έγκειται στο ότι κατά την περίοδο συγγραφής της διπλωματικής, συνέβη και η έξαρση της πανδημίας Covid19. Η φυσική πρόσβαση σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, στις Διευθύνσεις εκπαίδευσης καθώς και άλλες πηγές πληροφοριών (Εθνική βιβλιοθήκη, Υπουργείο Παιδείας) για μεγάλο διάστημα δεν επιτρεπόταν ή ήταν αρκετά περιορισμένη. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην εύρεση των απαραίτητων δεδομένων κυρίως από ηλεκτρονικές πηγές (ιστοσελίδες, ψηφιακές βιβλιοθήκες, ερευνητικές βάσεις δεδομένων) και λιγότερο από έντυπες πηγές (βιβλία,

| Χρούτας Α. (2020)

επιστημονικά περιοδικά) με συνέπεια να εντοπίζεται χρήσιμο υλικό (ειδικά κατά την περίοδο πριν τη σύσταση του Α.Σ.Ε.Π.) που θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνεται στο παρόν πόνημα.

2. Συμπεράσματα

Ένα από τα πρώτα συμπεράσματα κατά την απάντηση του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος στο οποίο αξίζει να γίνει αναφορά είναι ότι η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα προσπαθεί να κάνει άλματα αναφορικά με τους σκοπούς και τους στόχους που έχει θέσει κατά την εκπαίδευση των παιδιών με Ε.Ε.Α. Αρχής γενομένης από τον ν.1143/1981 και 1566/1985, χρειάζονται αρκετά χρόνια για να απαγκιστρωθεί από την εστίαση στις ιατρικές παθήσεις των παιδιών και με τον ν.3699/2008 να θέσει την αρχή του Σχεδιασμού για όλους στον άξονα της κεντρικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Λίγους μήνες πριν την ψήφισή του και συγκεκριμένα στις 3 Μαΐου του 2008, είχε τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία⁵⁷. Το άρθρο 9 (παρ.1) όριζε ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα ΑμεΑ πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην ενημέρωση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό. Επομένως, η παράγραφος 5 του δεύτερου άρθρου του ν.3699/2008 που τονίζει ότι (σελ. 3500): «η ΕΑΕ επιδιώκει την... διασφάλιση της πλήρους προσβασιμότητας των μαθητών με αναπηρία... καθώς και των εκπαιδευτικών ή/και γονέων και κηδεμόνων με αναπηρία, σε όλες τις υποδομές... τις υπηρεσίες και τα αγαθά», φαίνεται να υπακούει στους όρους της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών μολονότι αυτή δεν έχει κυρωθεί νομικά στην Ελλάδα.

Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί η μελέτη του δικηγόρου Πάνου Κυπριανού (2009) και συγκεκριμένα το σημείο όπου τυχόν αγωγή αποζημίωσης από άτομο με αναπηρία λόγω του αποκλεισμού του από την εκπαίδευση και η οποία βασίζεται σε συνταγματικές διατάξεις, δύσκολα θα γινόταν δεκτή μέχρι το 2008. Με τις ενεργές διατάξεις του ν.3699/2008 όμως, στις οποίες θεσπίζεται ο υποχρεωτικός και δωρεάν χαρακτήρας της Ειδικής Αγωγής ενώ προβλέπεται και η δέσμευση του Κράτους να διασφαλίσει ίσες ευκαιρίες για συμμετοχή στην κοινωνία, με πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους για μόρφωση και επαγγελματική ένταξη, τυχόν άρνηση της Διοίκησης θα ήταν δυνατό να στοιχειοθετήσει παράβαση των άρθρων 1 και 2 του νόμου.

Στην ίδια μελέτη, αναδεικνύεται, ωστόσο, ως μείζον πρόβλημα η πρακτική εφαρμογή των ρυθμίσεων που θεσπίζονται με τον ν.3699 καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται η έλλειψη των υλικοτεχνικών υποδομών ως απόρροια της ανεπάρκειας

⁵⁷ Βλ. <https://unric.org/el/%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CF%84%CF%8C%CE%BC%CF%89%CE%BD-%CE%BC-2/>

χρηματικών κονδυλίων για έναν εκπαιδευτικό τομέα που απαιτεί αυξημένα χρηματικά ποσά. (Ευσταθίου, 2010; Πάνου, 2009). Στο ίδιο πλαίσιο, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), η οποία είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας, το 2009⁵⁸ διατυπώνει, επίσης, την ένσταση ότι (σελ. 7): «η εφαρμογή του ν. 3699/2008... θα εξαρτηθεί από την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων που θα ανταποκρίνονται στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και από τη διάθεση των ανάλογων πόρων». Πράγματι, ενώ γίνεται προσπάθεια από τον νομοθέτη για μια πιο συμπεριληπτική εκπαίδευση, εκείνη ουσιαστικά δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται. Το 2014, κατά τη δημοσιοποίηση μελέτης με τίτλο: «Διακρίσεις και εμπόδια για τα άτομα με αναπηρία στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και μεταλυκειακή εκπαίδευση»⁵⁹ από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου του Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημητρίου Τσάτσου, αναφέρεται εν τέλει το εξής για τον ν.3699/2008:

Η εικόνα που αποκομίζει κανείς αντιπαραβάλλοντας την πρόνοια του νόμου προς τις αφηγήσεις των πληροφορητών της έρευνας συνίσταται σε μια πραγματικότητα δημιουργίας εμποδίων στην κατεύθυνση της ουσιαστικής εκπαιδευτικής ένταξης... η ίδια η υποδομή των σχολείων δε συμβάλει αποτελεσματικά στη δίχως εμπόδια ένταξη των παιδιών με αναπηρία στη σχολική καθημερινότητα. Μια σειρά από ελλείψεις μεγεθύνουν τη δυσκολία προσβασιμότητας... (σελ.162)

Όσον αφορά τις υποστηρικτικές δομές Ε.Α.Ε. και το δεύτερο ερώτημα, όπως προαναφέρθηκε, σημειώνεται μια προσπάθεια απεμπλοκής των αρμοδιοτήτων από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας στις περιφερειακές διευθύνσεις. Ενώ όμως τέτοιες αποκεντρωμένες δομές, όπως είναι τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης, νομοθετούνται για να «λύσουν» τα χέρια της κεντρικής διοίκησης, υπογραμμίζονται δυσκολίες κατά τη λειτουργία τους. Το παράδειγμα των ΚΕ.Δ.Δ.Υ. (τα οποία, με τον ν.4547/2018 μετονομάστηκαν σε Κ.Ε.Σ.Υ.) είναι χαρακτηριστικό καθώς όπως τονίζεται σε νέα έκθεση της Ε.Ε.Δ.Α. το 2014⁶⁰ είναι ανάγκη να περιοριστεί ο νομοθέτης ως προς (σελ. 19): «την παραπομπή σε προεδρικά διατάγματα ή υπουργικές αποφάσεις για τη ρύθμιση απλών ή σύνθετων θεμάτων που σχετίζονται με την οργάνωση, τη δομή και τη λειτουργία του υποσυστήματος της ειδικής αγωγής, των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και των ΚΕΔΔΥ». Πιο πριν, στο ίδιο κείμενο γίνεται λόγος για πανσπερμία διατάξεων και καλεί την Πολιτεία (σελ.19): «σε συστηματοποίηση των ρυθμίσεων που αφορούν στην Ειδική Αγωγή

⁵⁸Βλ. http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/amea/eeda_eidikiAgogh.pdf

⁵⁹Βλ. http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/1850/12/1850_01_%ce%9c%ce%95%ce%9b%ce%95%ce%a4%ce%97_%ce%94%ce%a1%ce%91%ce%a3%ce%97%203.pdf

⁶⁰ Βλ. <http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/amea/SxN%20Eidiki%20ekpaideysi%202014.pdf>

κατά τρόπο που να εγγυάται την πραγματική της σύνδεση με τις οργανωτικές δομές του ενιαίου, δημόσιου και δωρεάν εκπαιδευτικού συστήματος».

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι δεν σημειώνονται τα παραπάνω προσκόμματα κατά τη στελέχωση των κενών θέσεων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π (τρίτο ερώτημα). Από τον ν.1143/1981 έως και τον τελευταίο, ήτοι τον ν.4589/2019, τα συστήματα πρόσβασης για την κάλυψη των οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών Ε.Α.Ε. συμπεριλαμβάνονταν στα νομοθετήματα της Γενικής Αγωγής. Με άλλα λόγια, το αίτημα για ενιαία αντιμετώπιση των δύο ειδών νομοθεσίας (Γενικής και Ειδικής Αγωγής) βρίσκει εφαρμογή όταν οι εκπαιδευτικοί καλούνται να εργαστούν στις αντίστοιχες θέσεις. Ο ν.4589/2019, κινούμενος σε αυτή τη ρότα, είναι ο πρώτος που ενσωματώνει με κοινή μοριοδότηση συγκεκριμένων κριτηρίων εκπαιδευτικούς Γενικής και Ειδικής Αγωγής με το Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και το Ε.Β.Π. Μολονότι έχει καταδικαστεί από τη Δ.Ο.Ε. και έχει ζητηθεί η απόσυρσή του⁶¹, πρόσφατα έλαβε και έγκριση από το ΣτΕ καθώς με την απόφαση 1866/2020 απέρριψε την αίτηση ακυρώσεως που είχαν καταθέσει υποψήφιοι για την πλήρωση κενών οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης κατά προκήρυξης του Α.Σ.Ε.Π., που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του ν. 4589/2019.

Ωστόσο, δεν πρέπει να παραλειφθεί ότι μελανό σημείο αποτελεί η αδιοριστία πολλών ετών των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. οι οποίοι κατέληξαν μάλιστα να υπερβαίνουν σε αριθμό τον αντίστοιχο των μόνιμων εκπαιδευτικών. Την περίοδο από το 1995 έως και το 2009 (και τις προκηρύξεις γραπτών διαγωνισμών του Α.Σ.Ε.Π.) υλοποιήθηκε σημαντικός αριθμός διορισμών εκπαιδευτικών Γενικής Αγωγής εν αντιθέσει με αυτούς της Ε.Α.Ε. στους οποίους δόθηκαν ελάχιστες πιστώσεις για πλήρωση οργανικών θέσεων.

Επιστεγασματικά, θα μπορούσε να διατυπωθεί η άποψη ότι ενώ έχουν περατωθεί σημαντικές, νομοθετικές τροποποιήσεις στο χώρο της Ειδικής Αγωγής τα τελευταία χρόνια, η συμπερίληψη ως εκπαιδευτική έννοια φαντάζει ως ένας στόχος ιδιαίτερα μακρινός στην υλοποίησή του για τα ελληνικά δεδομένα (Τόγια και Κορέτση, 2018). Στον χώρο της Ε.Α.Ε. βρίσκεται ένας εκπαιδευτικός με σύνθετο επαγγελματικό προφίλ και αυξημένα τυπικά προσόντα ο οποίος διαθέτει την κατάρτιση να την φέρει εις πέρας. Από τα στοιχεία την Ελληνικής Στατιστικής Αρχής στο έργο: «Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2017-2018. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια ειδική αγωγή & εκπαίδευση» (Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής, 2018), καταγράφεται ότι το 2016 σε σχολικές μονάδες Ε.Α.Ε. της

⁶¹ Βλ. <http://doe.gr/wp-content/uploads/2020/08/%E2%95%AC%CE%BD.-1171.pdf>

χώρας υπηρετούν συνολικά 2.067 εκπαιδευτικοί με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα, πλήθος που αντιστοιχεί στο 58,4% του συνολικού εκπαιδευτικού προσωπικού, ενώ στους καθηγητές Ε.Α.Ε. αυτό το ποσοστό αυξάνεται στο 62,9%. Το ποσοστό αγγίζει το 76,2% για το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό καθώς 894 εκπαιδευτικοί κατέχουν πρόσθετα ακαδημαϊκά στο σύνολο των 1.173 εκπαιδευτικών. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν το γνωστικό φορτίο που απαιτείται για να απλοποιήσουν τις διαδικασίες και να αναπτύξουν συμπεριληπτικές δραστηριότητες στον σχολικό χώρο. Όμως, η συνεχής εναλλαγή στις νομοθετικές παρεμβάσεις, όχι τόσο στο πλαίσιο των σκοπών και στόχων της Ε.Α.Ε. (γεγονός που είναι αναγκαίο) αλλά στο επίπεδο των δομών που υποστηρίζουν τη σχολική κοινότητα έχουν τις συνέπειες τους. Σε έρευνα των Πατσάλη και Παπουτσάκη (2010), διαπιστώθηκε ότι οι δάσκαλοι των ειδικών σχολείων σημείωσαν υψηλού βαθμού συναισθηματική εξάντληση και αποπροσωποποίηση ενώ σε νεότερη έρευνα, εντοπίστηκε ότι οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί Ειδικής Αγωγής των Τμημάτων Ένταξης και της Παράλληλης Στήριξης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρουσιάζουν αυξημένα επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης σε σχέση με τους μόνιμους συναδέλφους τους είτε αυτοί εργάζονται στη Γενική είτε στην Ειδική Αγωγή (Σκαρλάτος, 2019).

Κλείνοντας, σε μελλοντική μελέτη, θα μπορούσε ένας ερευνητής να αντιπαραβάλλει το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Α.Ε. στην Ελλάδα με αυτό της Ευρώπης. Σε μία ποσοτική έρευνα, θα ήταν ενδιαφέρον να θιχτεί επίσης αν στο επίπεδο των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα, οι προσοντούχοι δάσκαλοι, καθηγητές Ε.Α.Ε. καθώς και το Ε.Ε.Π. υλοποιούν προγράμματα συμπερίληψης των παιδιών με αναπηρία κατά την εφαρμογή της αρχής του Σχεδιασμού για όλους (ν.3699/2008). Με αυτό τον τρόπο θα σχηματιζόταν μια πληρέστερη εικόνα για τον τρόπο λειτουργίας (και υποστήριξης αυτών) των εμπλεκόμενων μερών στον χώρο της Ε.Α.Ε. και ταυτόχρονα θα αναδεικνυόταν και η εφαρμογή (αν καθίσταται εύκολη κατά την πρακτική) της αντίστοιχης νομοθεσίας. Αυτή η εργασία προσπάθησε να απαντήσει στα καίρια ερωτήματα όσων είτε εργάζονται ήδη σε δομές Ε.Α.Ε. είτε θέλουν να αποκτήσουν μία πρότερη γνώση. Αλλά, αποτελεί ένα ακόμα βήμα ως προς την κατανόηση ενός (σχετικά) νέου επιστημονικού πεδίου στο οποίο ακόμα και σήμερα, η ύπαρξη στερεότυπων και αρνητικών προκαταλήψεων του κοινωνικού περιβάλλοντος θέτει εμπόδια και προκύπτει ως βασική αιτία του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία (Κουρτέση, 2013).

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Βόμβα, Κ. (2012). *Η νομοθεσία της Ειδικής Αγωγής από τον νόμο 1143/1981 έως τον 3699/2008. Νομοθετικές αλλαγές και θέσεις των κομμάτων για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες* (διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <http://ikee.lib.auth.gr/record/129786/files/GRI-2012-9163.pdf>
- Γκαβρέση, Λ. (2018). *Η Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση στην Ελλάδα και στη Φινλανδία: Μια συγκριτική μελέτη* (διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων). Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020 από: <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/bitstream/123456789/29004/1/%ce%9c.%ce%95.%20%ce%93%ce%9a%ce%91%ce%92%ce%a1%ce%95%ce%a3%ce%97%20%ce%9b%ce%91%ce%9c%ce%a0%ce%a1%ce%99%ce%9d%ce%97%202018.pdf>
- Ε.Ε.Δ.Α. (2009). *Προτάσεις σχετικά με την εφαρμογή του Ν 3699/2008 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»*. Ανακτήθηκε 8 Ιουλίου, 2020, από: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/amea/eeda_eidikiAgogh.pdf
- Ε.Ε.Δ.Α. (2014). *Συστάσεις της ΕΕΔΑ με αφορμή το Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: <http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/amea/SxN%20Eidiki%20ekpaideysi%202014.pdf>
- Ευσταθίου, Μ. (2010): *Εκπαιδευτικές Πολιτικές και Αναλυτικά Προγράμματα για τα ΑμΕΕΑ*. Ιωάννινα: Γεώργιος Μυλωνάς & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Ζαγκότας, Β. (2010). *Η Ιστορία της Ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 8 Ιουλίου, 2020, από: https://www.academia.edu/6085425/%CE%97_%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1

Χρούτας Α. (2020)

Ζώνιου – Σιδέρη, Α. (1998). *Οι ανάπηροι και οι εκπαίδευσή τους. Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Ζώνιου - Σιδέρη, Α. (2000). *Άτομα με ειδικές ανάγκες και η ένταξη τους*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ζώνιου – Σιδέρη, Α. (2008). Η αναγκαιότητα της ένταξης: προβληματισμοί και προοπτικές. Στο Σ. Έργο, *Σύγχρονες Ενταξιακές Προσεγγίσεις. Θεωρία και Πράξη* (σσ. 143-186). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ζώνιου - Σιδέρη, Α. & Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. (2012). Αναζητώντας την εκπαιδευτική πολιτική της ένταξης. Στο Ζώνιου-Σιδέρη Α., Ντεροπούλου-Ντέρου Ε., Βλάχου Α. (επιμ.) *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πεδίο

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*. Αθήνα: ΣΕΑΒ

Καϊμαρά, Π. & Οικονόμου, Α. (2018). Συνεκπαίδευση και ίδρυση νέων σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής. Γιατί;. Στα *Πρακτικά του 1^{ου} διεθνούς συνεδρίου Εκπαιδευτική Ηγεσία, Αποτελεσματική Διοίκηση και Ηθικές Αξίες, 24-26 Νοεμβρίου 2017* (σσ. 84-98). Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: http://www.leadership2017.uom.gr/wp-content/uploads/2018/09/Volume_1.pdf

ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. (2010). *Σύστημα διορισμού στη δημόσια εκπαίδευση-Διαγωνισμός ΑΣΕΠ*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2020, από:

<https://abatriss.wordpress.com/2010/06/24/%CF%83%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81/>

ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. (2018). Το εκπαιδευτικό έργο στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, σε συνάρτηση με τις συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών. Στα *Πρακτικά του 12^{ου} εκπαιδευτικού συνεδρίου της Ο.Λ.Μ.Ε., 18-20 Μαΐου 2018* (σσ. 1-12). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:<http://kemetete.sch.gr/wp-content/uploads/2018/05/%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%9F%CE%9C%CE%91%CE>

[E%94%CE%91-%CE%95%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3.pdf](#)

Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής πολιτικής της Γ.Σ.Ε.Ε. (2018). *Τα Βασικά Μεγέθη της Εκπαίδευσης 2017-2018. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια ειδική αγωγή & εκπαίδευση*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/Γ.Σ.Ε.Ε.

Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (2014). *Διακρίσεις και εμπόδια για τα άτομα με αναπηρία στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και μεταλυκειακή εκπαίδευση*. Αθήνα.

Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020,

από: http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/1850/12/1850_01_%ce%9c%ce%95%ce%9b%ce%95%ce%a4%ce%97_%ce%94%ce%a1%ce%91%ce%a3%ce%97%203.pdf

Κοκκινάκη, Α. & Κοκκινάκη, Δ. (2016). Η νομοθεσία της ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα και την Αγγλία: μια συγκριτική προσέγγιση. Στο Παπαδάτος Γ., Πολυχρονοπούλου Σ. και Μπαστέα Α. (επιμ.) *Πρακτικά 4^ο Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης, 20-22 Ιουνίου 2014*, Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Κουρτέση, Θ. Σπ. (2013). *Κοινωνικός αποκλεισμός και άτομα με ειδικές ανάγκες – Κοινωνιολογική θεώρηση* (διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <http://ikee.lib.auth.gr/record/134331/files/GRI-2014-12356.pdf>

Κυπριωτάκης, Α. (επιμ.) (2000). *Πρακτικά συνεδρίου Ειδικής Αγωγής: Τάσεις και προοπτικές ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην ενωμένη Ευρώπη σήμερα, 12-14 Μαΐου 2000* (σσ. 279-295), Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Λαϊνάς, Θ. (1990). Η επιλογή των καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Προβλήματα και προοπτικές. *Νέα Παιδεία*, (56), σσ.110-125. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/lainas_epilogi_kathigiton_de.pdf

Λαμπροπούλου, Β. & Παντελιάδου, Σ. (2000). Η ειδική αγωγή στην Ελλάδα – Κριτική θεώρηση. Στο Α. Κυπριωτάκης (επιμ.). *Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, 12-14 Μαΐου 2000* (σσ. 156-169), Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Λαμπροπούλου, Β., & Παντελιάδου, Σ. (2011). Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα. Ιστορία μεταρρυθμιστικών προσπαθειών. Στο Σ. έργο, *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης* (Τόμ. Τόμος Β, σσ. 1821-2010). Αθήνα: Gutenberg.

- Μάρκου, Θ. Σ. (2018). *Προαγωγή και Αγωγή Υγείας στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ): απόψεις των Επισκεπτών/τριών Υγείας για το ρόλο τους ως Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) σε Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης* (διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας). Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020 από: http://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1065/MARKOU_STAMATINA%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. (2012). Αποτίμηση της πορείας των νομοθετικών αλλαγών τριάντα χρόνια μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου για την ειδική αγωγή στην Ελλάδα. Στο Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου Ε. και Βλάχου Α. (επιμ.) *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πεδίο.
- Πάνου, Χ. Κ. (2009). *Το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία στην εκπαίδευση. Σκέψεις με αφορμή την πρόσφατη απόφαση της 8ης Απριλίου 2009 του γαλλικού Conseil d'Etat*. Αθήνα: ΕΔΚΑ.
- Παντελιάδου, Σ. & Πατσιοδήμου, Α. (2000, Μάρτιος). *Απόψεις και κίνητρα των εκπαιδευτικών σχετικά με την επιμόρφωσή τους στην Ειδική Αγωγή*. Ανακοίνωση στη Σύγχρονη Έρευνα στις Επιστήμες της Αγωγής. Ανακτήθηκε 17 Απριλίου, 2020, από: https://www.researchgate.net/publication/326840454_Aropseis_kai_kinetra_ton_ekpaidutikon_schetika_me_ten_epimorphose_tous_sten_eidike_agoge
- Παπαναστασίου, Κ. & Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2020, από: <https://eportfoliogr.weebly.com/uploads/2/1/0/4/21044446/methodologia-1-100.pdf>
- Παπάνης, Ε. & Γιαβρίμης, Π. (επιμ.) (2011). *Έρευνα, εκπαιδευτική πολιτική και πράξη στην Ειδική Αγωγή (8-10 Οκτωβρίου 2010)*. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Παπάνης, Ε., Γιαβρίμης, Π. & Βίκη, Α. (2011). *Έρευνα και εκπαιδευτική πράξη στην Ειδική Αγωγή*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Παπάνης, Ε., Γιαβρίμης, Π. & Βίκη, Α. (2011). *Έρευνα και εκπαιδευτική πράξη στην Ειδική Αγωγή II*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Πατσαλής, Χ & Παπουτσάκη, Κ.(2010). Η επαγγελματική εξουθένωση εκπαιδευτικών

της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. *Επιστημονικό Βήμα*, 14.

Πολυχρονοπούλου, Στ. (2003). *Παιδιά και Έφηβοι με Ειδικές Ανάγκες και Δυνατότητες. Τόμος Α': Σύγχρονες Τάσεις Εκπαίδευσης και Ειδικής Υποστήριξης*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

Σκαρλάτος, Κ. (2019). *Επαγγελματική εξουθένωση, εργασιακό άγχος και διδακτική αποτελεσματικότητα αναπληρωτών καθηγητών ειδικής αγωγής Τμημάτων Ένταξης και Παράλληλης Στήριξης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας)*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/23272/4/SkarlatosKonstantinosMsc2019.pdf>

Σούλης, Σ. Γ. (2013). *Εκπαίδευση και Αναπηρία*. Αθήνα: ΕΣΑμεΑ.

Στασινός, Δ. (1991). *Η Ειδική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Αντιλήψεις, θεσμοί και πρακτικές. Κράτος και ιδιωτική πρωτοβουλία (1906-1989)*. Αθήνα: Gutenberg

Στασινός, Δ. (2013). *Η Ειδική εκπαίδευση 2020. Για μια Συμπεριληπτική ή Ολική εκπαίδευση στο νέο-ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές*. Αθήνα: Παπαζήση

Στρογγυλός, Β. & Ξανθάκου, Γ. (2007). Σε ένα σχολείο ίσο για παιδιά άνισα: ένταξη και διεπιστημονική συνεργασία. *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο*, (σσ. 31-42). Αθήνα

Τόγια, Α. Σ. & Κορέτση, Ε. (2018). Εθνική και Ευρωπαϊκή πολιτική για την εκπαίδευση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών–Επιστημονικών Θεμάτων*, (14), σσ. 119-127. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://erkyna.gr/e_docs/periodiko/dimosieyseis/ekpaideytika/t14-09.pdf

Τζουριάδου, Μ. (1995). *Παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Μια ψυχο-παιδαγωγική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς.

Φουντά, Χ. (2020). *Συνεκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Η ενταξιακή προοπτική των Αναλυτικών Προγραμμάτων* (διπλωματική εργασία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών). Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2896146/theFile/2896148>

| Χρούτας Α. (2020)

Χαραλάμπους, Κ. (2016). Η εφαρμογή των μοντέλων εκπαιδευτικής ηγεσίας για την προώθηση της συμπερίληψης στις Ειδικές Μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Έρκυνα. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών– Επιστημονικών Θεμάτων*, (11), σσ. 172-186.

Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

https://erkyna.gr/e_docs/periodiko/dimosieyseis/ekpaideytika/t11-11.pdf

Χρηστάκης, Κ. (2011). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες (Α' τόμος). Εισαγωγή στην ειδική αγωγή*. Αθήνα: Διάδραση

Ξενόγλωσση

Bouzakis, S., & Berdousi, E. (2008, March). The educational argumentation of the Hellenic political forces on special education in the 1913, 1929, 1964, and 1985 reforms. *Educational Research and Review*, 3(2), σσ. 94-100.

Creswell, J. (2015). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας* (μτφρ. Ν. Κουβαράκου). Αθήνα: Ίων.

Mamas, C. (2013). Understanding Inclusion in Cyprus. *European Journal of Special Needs Education* 28 (4). <http://doi.org/10.1080/08856257.2013.820461>

UNESCO (1994). *The Salamanca statement and framework for action on special needs education*. Ισπανία: UNESCO. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/Salamanca_Statement_1994.pdf

Verma, G. & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική έρευνα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και τεχνικές* (μτφρ. Ε. Γρίβα). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Νομοθεσία

Νόμοι

Νόμος 309/1976 (ΦΕΚ Α 100/30.04.1976): *Περί οργάνωσης και διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδύσεως*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1976/a/fek_a_100_1976.pdf&t=361c84ea35518ec62c036d2b430710c0

Νόμος 963/1979 (ΦΕΚ Α 202/01.09.1979): *Περί επαγγελματικής αποκαταστάσεως αναπήρων και εν γένει ατόμων μειωμένων ικανοτήτων*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1979/a/fek_a_202_1979.pdf&t=102a1d1949f69c40ed9e8fe75870563f

Νόμος 1143/1981 (ΦΕΚ Β 80/31.03.1981): *Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαιδύσεως, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-1143-1981.html>

Νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ Α 167/30.09.1985): *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/EPAL_N_1566_1985.pdf

Νόμος 2190/1994 (ΦΕΚ Α 28/03.03.1994): *Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1994/a/fek_a_28_1994.pdf&t=a6ef53dc934de58eda4ad8d867fbfb19

Νόμος 2430/1996 (ΦΕΚ Α 156/10.07.1996): Καθιέρωση της 3ης Δεκεμβρίου ως ημέρα ατόμων με ειδικές ανάγκες - θέσπιση του θεσμού της Κάρτας αναπηρίας και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από: http://www.et.gr/idos-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wGW8w3YEhDyt3dtvSoClrL8oegNIWStPL95MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuSEgkszz8YJTWL3F34t4BHkNBt35N_IL4qcwteeFhD4M

Νόμος 2525/1997 (ΦΕΚ Α 188/23.09.1997): *Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1997/a/fek_a_188_1997.pdf&t=d465c5279e145e0db6072cb00822ee07

Νόμος 2646/1998 (ΦΕΚ Α 236/20.10.1998): *Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1998/a/fek_a_236_1998.pdf&t=6ae887007d327a15fc52fc1faa756886

Νόμος 2725/1999 (ΦΕΚ Α 121/17.06.1999): *Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/1999/a/fek_a_121_1999.pdf&t=d14d621df970dadf1a633129b499a9c9

Νόμος 2817/2000 (ΦΕΚ Α 78/14.03.2000): *Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2000/a/fek_a_78_2000.pdf&t=25b5f7d1c96e7eeb9ed6e52144a758e6

Χρούτας Α. (2020)

Νόμος 2834/2000 (ΦΕΚ Α 160/07.07.2000): Ρύθμιση θεμάτων διορισμού εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy-files/n2834-2000.pdf>

Νόμος 3027/2002 (ΦΕΚ Α 152/28.06.2002): Ρύθμιση θεμάτων οργανισμού Σχολικών Κτιρίων, ανώτατης εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: http://www.elke.uoa.gr/Files/02_N_3027_2002.pdf

Νόμος 3194/2003 (ΦΕΚ Α 267/20.11.2003): Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2003/a/fek_a_267_2003.pdf&t=9e982b7fe615eff6b3dcf1ef6273884c

Νόμος 3255/2004 (ΦΕΚ Α 138/22.07.2004): Ρυθμίσεις θεμάτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Axiologisi_AMEA/N.%203255%20-2004-%20FEK.%20138%20-A-%2022-7-2004.pdf

Νόμος 3391/2005 (ΦΕΚ Α 240/04.10.2005): Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2005/a/fek_a_240_2005.pdf&t=03d3fdfb0a06b4dfbb66407cc517b7d3

Νόμος 3454/2006 (ΦΕΚ Α 75/07.04.2006): Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/n-3454-2006.html>

Νόμος 3699/2008 (ΦΕΚ Α 199/2.10.2008): Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Nomoi-E-A/N.%203699%20-%202008%20-%20FEK.%20199%20-A-%202-10-2008.pdf

Νόμος 3848/2010 (ΦΕΚ Α 71/19.05.2010): Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και Λοιπές διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2010/a/fek_a_71_2010.pdf&t=892

[0d47182b3247d5c30226272fbd3c4](https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2013/a/fek_a_24_2013.pdf&t=c2297760496b37a887a3a7120016b5a1)

Νόμος 4115/2013 (ΦΕΚ Α 24/30.01.2013): Οργάνωση και λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020,

από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2013/a/fek_a_24_2013.pdf&t=c2297760496b37a887a3a7120016b5a1

Νόμος 4186/2013 (ΦΕΚ Α 193/17.9.2013): Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από:

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/N_4186_2013_fek193.pdf

Νόμος 4368/2016 (ΦΕΚ Α 21/21.02.2016): Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από:

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/nomos-4368-2016.html>

Νόμος 4547/2018 (ΦΕΚ Α 102/12.06.2018): Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2020, από:

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/EPAL_N_4547_FEK_102A_12-06-2018.pdf

Νόμος 4589/2019 (ΦΕΚ Α 13/29.01.2019): Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2020,

από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2019/a/fek_a_13_2019.pdf&t=1df012f78fbb91269e655e75c2fce445

Διατάγματα

Προεδρικό Διάταγμα 177/28.04.1993. *Μετονομασία Σχολών – Ίδρυση – οργάνωση και λειτουργία Σχολών και Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: http://www.civ.uth.gr/files/PD_177-1993.pdf

Προεδρικό Διάταγμα 391/25.10.1995. *Καθορισμός κατευθύνσεων του ενιαίου πτυχίου του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών*. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: http://www.et.gr/idoes-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEqajsMsZeph3dtvSoClrL8EegH9xtRd-R5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIIdQ163nV9K--td6SIuVlJjO2Tg-SQHcsu0cDTxxapCqxsUvRZseK7U-gc8mF4

Προεδρικό Διάταγμα 1/03.01.2003. *Σύνθεση, συγκρότηση και λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής, αρμοδιότητες αυτών, όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία εκλογής των αιρετών τακτικών και αναπληρωματικών μελών των συμβουλίων αυτών*. Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από: http://dide.flo.sch.gr/site/wp-content/uploads/2014/12/DIDEFlorinas_PD1_03_Me_Oles_Tis_Allages.pdf

ΦΕΚ και λοιπά έγγραφα

Αιτιολογική έκθεση του νόμου στο σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Παιδείας με τίτλο: «Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις» (1900/197 7.1.2019). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=d56f0c5a-1735-48f7-b549-a9c400fa63d7

Απόφαση 2122/2011 ΣΤΕ Τμήμα Γ': Αίτηση ακυρώσεως του Πανελληνίου Ψυχολογικού Συλλόγου των υπ' αριθμ. 28915/Γ6/12.3.2007 απόφαση της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2) η υπ' αριθμ. 28911/Γ6/12.3.2007 απόφαση της ίδιας πιο πάνω Υπουργού και 3) η υπ' αριθμ. 27922/Γ6/8.3.2007 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <https://www.psy.gr/first.php?mid=14&subid=15&ssid=5&id=14344>

Απόφαση 537/2015 ΣΤΕ Ολομέλεια: Επί προδικαστικών ερωτημάτων που υποβλήθηκαν με την 2223/2012 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (άρθρο 1 παρ. 2 ν.

3900/2010). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

<https://www.esos.gr/arthra/37061/i-apofasi-toy-ste-5272015-gia-tin-antisyntagmatikotita-ton-rythmiseon-toy-n-38482010>

Απόφαση 1277/2018 ΣΤΕ Τμήμα Γ': Αίτηση ακύρωσης της υ.α. 61048/Ε2/2017, με την οποία ρυθμίζονται οι προσλήψεις αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:<https://www.ddikastes.gr/node/3177>

Απόφαση 1866/2020 ΣΤΕ Τμήμα Γ': Αίτηση ακυρώσεως εκπαιδευτικών κατά της προκήρυξης του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης βάσει του ν. 4589/2019. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

http://www.adjustice.gr/webcenter/portal/ste/pageste/epikairota/apofaseis?contentID=DECISION-TEMPLATE1601036294193&_afLoop=19007724035835980#!%40%40%3F_afLoop%3D19007724035835980%26centerWidth%3D65%2525%26contentID%3DDECISION-TEMPLATE1601036294193%26leftWidth%3D0%2525%26rightWidth%3D35%2525%26showFooter%3Dfalse%26showHeader%3Dtrue%26_adf.ctrl-state%3Ds5u347oq9_119

Πρόσκληση υποψηφίων για πρόσληψη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και ΔΕ1 Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) για Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και ΚΕ.Δ.Δ.Υ. 2010 – 2011 (71103/Γ6/18.06.2010). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:http://1kesyp-v.thess.sch.gr/prokyrixeis/100618_anaplirotes_eep_smea.pdf

Πρόσκληση υποψηφίων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για ένταξη στους Ενιαίους Πίνακες αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών ΕΑΕ διδακτικού έτους 2010-2011 (82529/Γ6/12-7-2010). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

<https://diorismos67.wordpress.com/2010/07/12/%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%88%CE%B7%CF%86%CE%AF%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CE%B5/>

Πρόσκληση υποψηφίων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για ένταξη στους Ενιαίους Πίνακες

αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών ΕΑΕ διδακτικού έτους 2011-2012 (81086/Γ6/18-07-2011). Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

http://dide.pre.sch.gr/portal/images/stories/eggrafa/prokirijeis/anaplirotes_wrom_2012/egk_yklios%202011%204%CE%91%CE%A319-94%CE%A0-signed.pdf?phpMyAdmin=3vU1fQWawxprV%2ChOXUCIv%2C6eVQc&phpMyAdmin=xxAbFrYyqjZ3r7OL6Kb7B8i4qe5

ΦΕΚ Β 1340/16.10.2002: Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <http://dipe.ait.sch.gr/nomothesia/leitoyrgia%20sxoleion/fek-1340-2002-kathikonta-armodiotites-stelexwn-ekpaideysis-klimaka.pdf>

ΦΕΚ Β 1030/21.07.2005: Ρύθμιση θεμάτων πρόσληψης προσωρινών αναπληρωτών και ωρομισθίων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού Ε.Ε.Π. και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού Ε.Β.Π. για τις ΣΜΕΑ και τα ΚΔΑΥ. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

http://www.et.gr/idoscs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wHrZvzjsKBkq3dtvSoClrL85SHhfC--biLNZ8op6Z_wSuJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRJqZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtdwKTPAfbHaJ11K_Ui6HtsaMYSJ_PQmIxQydwXKCnEHZ

ΦΕΚ Β 1819/19.11.2010: Καθορισμός εξεταστέας ύλης για τις εξετάσεις κατάρτισης πινάκων επιτυχίας δασκάλων και νηπιαγωγών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) και των Τμημάτων Ένταξης (ΤΕ) της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2020, από:

http://www.et.gr/idoscs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wGYK2xFpSwMnXdtvSoClrL8RZsdmVE36E9p6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRJqZnsIAdk8Lv_e6czmhEmbNmZCMxLMtawKB6Z49qeuSG-KiEqja05o4Zlu_6AxBgYZGeAtCNEp

ΦΕΚ Β 362/20.12.2013: Σύσταση Σχολικών Δικτύων Εκπαίδευσης και Υποστηρίξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αττικής. Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από: http://www.et.gr/idoscs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEaosRGzKxO6XdtvSoClrL8-mNBWOUtMbTnMRVjyfnPUeJInJ48_97uHrMts-

[zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMta4jVCuzZqDaA7uj4qhfFVnVoGLgkiA_K-ouZUQu9toe](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8BW_SxBgEw3dF5MXD0LzQTLf7MGgcO23N88knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIue0ziuKthaJl-R8XpJYcilPTWpoydYWIDWvrcCHjnEB7)

ΦΕΚ Β 315/12.02.2014: *Νόμιμη Σύσταση των ΕΔΕΑΥ και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και μελών και συντονιστών αυτών.* Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από: [http://www.et.gr/docs-](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8BW_SxBgEw3dF5MXD0LzQTLf7MGgcO23N88knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIue0ziuKthaJl-R8XpJYcilPTWpoydYWIDWvrcCHjnEB7)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8BW_SxBgEw3dF5MXD0LzQTLf7MGgcO23N88knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIue0ziuKthaJl-R8XpJYcilPTWpoydYWIDWvrcCHjnEB7](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8BW_SxBgEw3dF5MXD0LzQTLf7MGgcO23N88knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIue0ziuKthaJl-R8XpJYcilPTWpoydYWIDWvrcCHjnEB7)

ΦΕΚ Β 2217/13.08.2014: *Ρύθμιση θεμάτων πρόσληψης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.* Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από: [http://www.et.gr/docs-](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8k3lj_SXX_plf3U4LPcASlceJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXros5GySII7TI8Dk_qfYc9HAcz4qN8v9XsysR4CGtx0)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8k3lj_SXX_plf3U4LPcASlceJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXros5GySII7TI8Dk_qfYc9HAcz4qN8v9XsysR4CGtx0](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEc63YDhn5AeXdtvSoClrL8k3lj_SXX_plf3U4LPcASlceJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXros5GySII7TI8Dk_qfYc9HAcz4qN8v9XsysR4CGtx0)

ΦΕΚ Β 1239/10.04.2017: *Ρύθμιση θεμάτων πρόσληψης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.* Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου, 2020, από: [http://www.et.gr/docs-](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEsrjP0JA1xBXdtvSoClrL8PD8wzczkG7Np6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXyj4hPpUvrpSSVfds_wvqZxiAHJfELcyXKksNuxeygu)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEsrjP0JA1xBXdtvSoClrL8PD8wzczkG7Np6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXyj4hPpUvrpSSVfds_wvqZxiAHJfELcyXKksNuxeygu](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEsrjP0JA1xBXdtvSoClrL8PD8wzczkG7Np6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtXyj4hPpUvrpSSVfds_wvqZxiAHJfELcyXKksNuxeygu)

ΦΕΚ Β 4299/27.09.2018: *Ενιαίος Κανονισμός Λειτουργίας των Περιφερειακών Κέντρων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) και ειδικότερα καθήκοντα και αρμοδιότητες των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου.* Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: [http://www.et.gr/docs-](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wG3UHK-ZeQumndtvSoClrL8CXEEjRXO2rdp6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtSZ3ZPCUEmX_4xN75VW-dn2Xj1eFax3OAjBtKU9NiZfp)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wG3UHK-ZeQumndtvSoClrL8CXEEjRXO2rdp6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtSZ3ZPCUEmX_4xN75VW-dn2Xj1eFax3OAjBtKU9NiZfp](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wG3UHK-ZeQumndtvSoClrL8CXEEjRXO2rdp6k5uE6xNduJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtSZ3ZPCUEmX_4xN75VW-dn2Xj1eFax3OAjBtKU9NiZfp)

ΦΕΚ Γ 813/20.05.2019: *Διορισμός εκπαιδευτικών.* Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <http://www.et.gr/docs->

Χρούτας Α. (2020)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFqnM3eAbJzrXdtvSoClrL8vQ7eMRILGAp5MXD0LzQTLaM8BZk1sbae8knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuUA_yh71Q2qL3yDbwIp5jAbUqfaImp2w8ae31SiGdmQv](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFqnM3eAbJzrXdtvSoClrL8vQ7eMRILGAp5MXD0LzQTLaM8BZk1sbae8knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuUA_yh71Q2qL3yDbwIp5jAbUqfaImp2w8ae31SiGdmQv)

ΦΕΚ Γ 814/20.05.2019: *Διορισμός εκπαιδευτικών*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: [http://www.et.gr/docs-](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFqnM3eAbJzrXdtvSoClrL8r9t5e0KeCDZ5MXD0LzQTLaM8BZk1sbae8knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuUhWTPdXKT0VFjcn7-5bz62zMcYepmkasgj2CNUGWmP7)

[nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFqnM3eAbJzrXdtvSoClrL8r9t5e0KeCDZ5MXD0LzQTLaM8BZk1sbae8knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuUhWTPdXKT0VFjcn7-5bz62zMcYepmkasgj2CNUGWmP7](http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFqnM3eAbJzrXdtvSoClrL8r9t5e0KeCDZ5MXD0LzQTLaM8BZk1sbae8knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuUhWTPdXKT0VFjcn7-5bz62zMcYepmkasgj2CNUGWmP7)

Υπουργείο Υγείας Α4α/Γ.Π.81866/16-01-2018. Αξιολόγηση και πιστοποίηση ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2020, από: http://seepea-stella.blogspot.com/2018/01/blog-post_358.html

Υπουργείο Υγείας Γ3α/Γ.Π.οικ.58496/09-08-2019. Αξιολόγηση και πιστοποίηση ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες. Όπως ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2020, από: <https://www.kesyflorinas.mysch.gr/wp-content/uploads/2019/09/%CE%99%CE%91%CE%A4%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%91-%CE%A5%CE%A0.%CE%A5%CE%93%CE%95%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf>

Σύνταγμα της Ελλάδας (ΦΕΚ Α 111/09.06.1975): Σύνταγμα της Ελλάδος εις το όνομα της αγίας και ομοούσιου και αδιαιρέτου Τριάδος. Ανακτήθηκε την 16 Ιουνίου 2020, από:

http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wGlc9CeQB02P3dtvSoClrL8cQSZ2LcahYN5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LIdQ163nV9K--td6SIuQglcp8gb_mtoLy52DjVcsZX8Wwa-d_fGCTlif9n3WCH

Προκηρύξεις ΑΣΕΠ

Προκήρυξη 2/1998 (ΦΕΚ 14/τ.Α.Σ.Ε.Π./02-04-1998): Διεξαγωγή γραπτού διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Προκήρυξη 7/1Π/2000 (ΦΕΚ 122/5637/02.03.2000): Διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα επιτυχίας της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Προκήρυξη 12/2Π/2000 (ΦΕΚ 362/τ.ΑΣΕΠ./17.07.2000): συμπληρώνεται και κωδικοποιείται σε ενιαίο κείμενο η 7/1Π/2000 (ΦΕΚ Τεύχος προκηρύξεων ΑΣΕΠ 122/22.3.2000) προκήρυξη διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Προκήρυξη 9/1Π/2001 (ΦΕΚ 103/ τ.ΑΣΕΠ /12.04.2001): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17 και ΠΕ18

Προκήρυξη 10/2Π/2001 (ΦΕΚ 102/ τ.ΑΣΕΠ /17.07.2000): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του κλάδου ΠΕ16 Μουσικής

Προκήρυξη 25/1Π/2002 (ΦΕΚ 262/ τ.ΑΣΕΠ /12.08.2002): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας των κλάδων ΠΕ 60 Νηπιαγωγών, ΠΕ 70 Δασκάλων και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 06 Αγγλικής Γλώσσας και ΠΕ 11 Φυσικής Αγωγής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ 06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ 07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ 08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΕ 11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ 19 Πληροφορικής ΑΕΙ και ΠΕ 20 Πληροφορικής

Προκήρυξη 26/2Π/2002 (ΦΕΚ 265/ τ.ΑΣΕΠ /12.08.2002): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 01 Θεολόγων, ΠΕ 02 Φιλολόγων, ΠΕ 03 Μαθηματικών, ΠΕ 04 Φυσικών, ΠΕ 09 Οικονομολόγων, ΠΕ 10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ 13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών, ΠΕ 15 Οικιακής Οικονομίας

Προκήρυξη 27/3Π/2002 (ΦΕΚ 270/ τ.ΑΣΕΠ /14.08.2002): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών των κλάδων ΠΕ 12 Μηχανικών, ΠΕ 14 Πτυχιούχων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Γεωπονίας, Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος και Νοσηλευτικής, ΠΕ 17 Τεχνολόγων, ΠΕ 18 Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων ΤΕΙ

Προκήρυξη 25/1Π/2004 (ΦΕΚ 475/τ.ΑΣΕΠ/25.11.2004): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Προκήρυξη 1Π/2005 (ΦΕΚ 6/ τ.ΑΣΕΠ /08.02.2005): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 12, ΠΕ 14, ΠΕ 17, ΠΕ18, ΠΕ19 και ΠΕ20

Προκήρυξη 10Π/2006 (ΦΕΚ 500/τ.ΑΣΕΠ/24.08.2006): διεξαγωγής διαγωνισμού για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Προκήρυξη 2Π/2008 (ΦΕΚ 515/τ.ΑΣΕΠ/08.10.2008): διεξαγωγής γραπτού διαγωνισμού για την κατάρτιση πινάκων διοριστέων τριών χιλιάδων διακοσίων εξήντα (3260) θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ70 Δασκάλων, ΠΕ02 Φιλολόγων, ΠΕ03 Μαθηματικών, ΠΕ04 Φυσικών, ΠΕ08 Καλλιτεχνικών Μαθημάτων και ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας

Προκήρυξη 3Π/2008 (ΦΕΚ 516/τ.ΑΣΕΠ/08.10.2008): διεξαγωγής γραπτού διαγωνισμού για την κατάρτιση πινάκων διοριστέων χιλίων τετρακοσίων εξήντα μίας (1461) θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ60 Νηπιαγωγών, ΠΕ01 Θεολόγων, ΠΕ05 Γαλλικής Γλώσσας, ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας, ΠΕ07 Γερμανικής Γλώσσας, ΠΕ 09 Οικονομολόγων, ΠΕ10 Κοινωνιολόγων, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, ΠΕ13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών, ΠΕ19 Πληροφορικής ΑΕΙ, ΠΕ20 Πληροφορικής ΤΕΙ, ΠΕ32 Θεατρικών Σπουδών, ΠΕ33 Μεθοδολογίας Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης και ΠΕ34 Ιταλικής Γλώσσας

Ιστοσελίδες

Δ.Ο.Ε. (2019). Διορισμός των 4.500 μόνιμων εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή: <http://doe.gr/wp-content/uploads/2020/08/%E2%95%AC%CE%BD.-1171.pdf>

Ο Κόσμος της Ειδικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας (2019). Διορισμός 10.500 εκπαιδευτικών: Υπεγράφη η εγκριτική απόφαση (ΠΥΣ): <https://www.especial.gr/diorismos-10500-ekpaideftikwn-uegraphh-h-pus/>

Ο Κόσμος της Ειδικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας (2020). Μόνιμοι και αναπληρωτές ΕΕΠ-ΕΒΠ 2019-20: Πίνακες-Στατιστικά στοιχεία-Συνολικός αριθμός υπηρετούντων: <https://www.especial.gr/monimoi-kai-anaplhrowtes-eeep-evp-2019-20-pinakes-statistika-stoixeia-sunolikos-arithmos-uphretountwn/>

Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: <http://www.sed.uth.gr/index.php/gr/>

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και Προαιρετικό Πρωτόκολλο: <https://unric.org/el/%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CF%84%CF%8C%CE%BC%CF%89%CE%BD-%CE%BC-2/>

Σύμβαση κατά των Διακρίσεων στην εκπαίδευση (1960): http://6dim-diap-elfth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/DiethneisSymvaseis_Diakirixeis/Unesco1960.htm

Τζαμτζής, Π. Ν. (2015). ΑΣΕΠ ή προϋπηρεσία; <http://www.tzamtzis-law.gr/2015/03/20/%CE%B1%CF%83%CE%B5%CF%80-%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%8B%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1-3/>

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας: <https://www.uom.gr/esp>

Χατζηφώτης, Φ. (2019). Διορισμός επιτυχόντων εκπαιδευτικών ΑΣΕΠ 2008 από το γραφείο μας: <https://www.hatzifotis.gr/diorismos-epityxonton-asep-2008/>

Παράρτημα

N.1143/1981

ΜΟΝΙΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Α. Εκπαιδευτικό προσωπικό:

Κλάδος	Θέσεις
Νηπιαγωγών	6
Δασκάλων	60
Α1 Θεολόγων	2
Α2 Φιλολόγων	8
Α3 Μαθηματικών	4
Α4 Φυσικών	4
Α8 Τεχνικών	10
Α9 Φυσικής Αγωγής	10
Α11 Μουσικής	10

Β. Λοιπόν Προσωπικών:

ΑΤ Παιδοψυχιάτρων	2
ΑΤ Ψυχολόγων	4
ΑΡ Επισκεπτριών αδελφών	5
ΑΡ Κοινωνικών Λειτουργών	5
ΜΕ Διοικητικών Υπαλλήλων	5
ΣΕ Κλητήρων	10

Συνιστώνται ωσαυτός αι κάτωθι θέσεις νέων κλάδων:

ΑΤ Θεραπευτών του Λόγου	2
ΑΤ Επαγγελματικών Συμβούλων	2
ΑΡ Βοηθών Παιδαγωγών	20
ΑΡ Θεραπευτών του Λόγου	2
ΑΡ Επαγγελματικών Συμβούλων	2
ΑΡ Φυσικοθεραπευτών	3
ΑΡ Εργασιοθεραπευτών	10
ΑΡ Τεχνολόγων εκπαιδευτικών	2
ΜΕ Βοηθών Τεχνικών Εκπαιδευτών	10

N.1566/1985

ΜΟΝΙΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Α. Εκπαιδευτικό προσωπικό:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Συνολικές οργανικές θέσεις
Νηπιαγωγών	7.123
Δασκάλων	36.159
ΠΕ1 Θεολόγων	2.810
ΠΕ2 Φιλολόγων	16.637
ΠΕ3 Μαθηματικών	6.714
ΠΕ4 Φυσικών	6.532

ΠΕ5 Γαλλικής γλώσσας	1.376
ΠΕ6 Αγγλικής γλώσσας	4.270
ΠΕ7 Γερμανικής γλώσσας	14
ΠΕ8 Καλλιτεχνικών μαθημάτων	764
ΠΕ9 Οικονομολόγων	677
ΠΕ10 Κοινωνιολόγων	130
ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής	3.858
ΠΕ12 Μηχανικών	524
ΠΕ13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών	129
ΠΕ14 Πτυχιούχων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής και Γεωπονίας	368
ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας	843
ΠΕ16 Μουσικής	1.074
ΠΕ17 Τεχνολόγων	1.286
ΠΕ18 Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων ΑΕΙ	280

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Συνολικές οργανικές θέσεις
ΤΕ1 Πτυχιούχων ΠΑΤΕΣ της ΣΕΛΕΤΕ (τμήματος τεχνικών και επαγγελματικών λυκείων).	1.790

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κλάδος	Συνολικές οργανικές θέσεις
ΔΕ1 Πτυχιούχων κατώτερων τεχνικών και επαγγελματικών ή τεχνικών και επαγγελματικών σχολών.	300

Συνιστώνται επιπλέον κατά κλάδους οι εξής θέσεις προσωπικού για σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης :

Β. Ειδικό Προσωπικό

Κλάδος	Συνιστώμενες θέσεις
Κλάδος ΑΤ19 Θεραπευτών του λόγου	10
Κλάδος ΑΤ20 Επαγγελματικών συμβούλων	1
Κλάδος ΑΤ21 Ψυχολόγων	50
Κλάδος ΑΡ2 Επιμελητών	40
Κλάδος ΑΡ3 Θεραπευτών του λόγου	10
Κλάδος ΑΡ4 Επαγγελματικών συμβούλων	1
Κλάδος ΑΡ5 Φυσικοθεραπευτών	15
Κλάδος ΑΡ6 Εργασιοθεραπευτών	15
Κλάδος ΑΡ7 Κοινωνικών λειτουργών	60

Γ. Διοικητικό προσωπικό

Κλάδος	Συνιστώμενες θέσεις
ΜΕ1 Διοικητικών υπαλλήλων	10

ΣΕΙ κλητήρων, επιστατών, φυλάκων - νυκτοφυλάκων	30

N.2817/2000
ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

N.1566/1985	N.2817/2000
Κλάδος ΑΤ19 Θεραπευτών του λόγου	ΠΕ21 Θεραπευτών του λόγου
Κλάδος ΑΤ20 Επαγγελματικών συμβούλων	ΠΕ22 Επαγγελματικών Συμβούλων
Κλάδος ΑΤ21 Ψυχολόγων	ΠΕ23 Ψυχολόγων
Κλάδος ΑΡ2 Επιμελητών	ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών
Κλάδος ΑΡ3 Θεραπευτών του λόγου	ΠΕ26 Θεραπευτών του λόγου
Κλάδος ΑΡ4 Επαγγελματικών συμβούλων	ΠΕ27 Επαγγελματικών Συμβούλων
Κλάδος ΑΡ5 Φυσικοθεραπευτών	ΠΕ28 Φυσιοθεραπευτών
Κλάδος ΑΡ6 Εργασιοθεραπευτών	Ε29 Εργασιοθεραπευτών
Κλάδος ΑΡ7 Κοινωνικών λειτουργών	ΠΕ30 Κοινωνικών Λειτουργών

N.2834/2000
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΤΥΠΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΩΣ
ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ ΣΕ ΓΡΑΠΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

ΤΥΠΙΚΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ	Σε πτυχία με άριστα το δέκα (10), οι πάνω από το βαθμό πέντε (5) μονάδες και κλάσματα αυτών, με αναγωγή στο πρώτο δεκαδικό ψηφίο
	Δύο (2) μονάδες για κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών βάσει φοιτήσεως ενός (1) τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους στην ειδικότητα του κλάδου για την οποία διαγωνίζεται ο υποψήφιος
	Τρεις (3) μονάδες για κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών βάσει φοιτήσεως ενός (1) τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους στη διδακτική της ειδικότητας του κλάδου για την οποία διαγωνίζεται ο υποψήφιος ή στα παιδαγωγικά
	Τέσσερις (4) μονάδες για κατοχή διδακτορικού τίτλου στην ειδικότητα του κλάδου για την

	οποία διαγωνίζεται ο υποψήφιος Πέντε (5) μονάδες για κατοχή διδακτορικού στη διδακτική της ειδικότητας του κλάδου για την οποία διαγωνίζεται ο υποψήφιος ή στα παιδαγωγικά
ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ	Μισή (0,5) μονάδα για προϋπηρεσία ενός (1) τουλάχιστον εξαμήνου
	Μία και μισή (1,5) μονάδες για προϋπηρεσία τριών (3) τουλάχιστον εξαμήνων
	Δύο (2) μονάδες για προϋπηρεσία τεσσάρων (4) τουλάχιστον εξαμήνων
	Δύο και μισή (2,5) μονάδες για προϋπηρεσία τριών (3) τουλάχιστον ετών
	Τρεις (3) μονάδες για προϋπηρεσία τεσσάρων (4) τουλάχιστον ετών
	Τρεις και μισή (3,5) μονάδες για προϋπηρεσία πέντε (5) τουλάχιστον ετών
	Τέσσερις (4) μονάδες για προϋπηρεσία έξι (6) τουλάχιστον ετών
	Τέσσερις και μισή (4,5) μονάδες για προϋπηρεσία οκτώ (8) τουλάχιστον ετών
	Πέντε (5) μονάδες για προϋπηρεσία δέκα (10) ετών και άνω

ΦΕΚ 1030/Β/21.07.2005	
ΜΟΡΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΥΠΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	
Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό	
	Κατοχή Διδακτορικού τίτλου σπουδών στην ειδικότητα του κλάδου της προς πλήρωση θέσης για την οποία είναι υποψήφιος, μονάδες έξι (6).
	Κατοχή Διδακτορικού Τίτλου Σπουδών στις ανθρωπιστικές επιστήμες, μονάδες τέσσερις (4).

ΤΥΠΙΚΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ	Κατοχή Διδακτορικού τίτλου φοιτήσεως ενός τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους στην ειδικότητα του κλάδου της προς πλήρωση θέσης για την οποία είναι υποψήφιος, μονάδες τέσσερις (4).
	Κατοχή Διδακτορικού Τίτλου Σπουδών στις ανθρωπιστικές επιστήμες, δύο (2) μονάδες.
	Μετεκπαίδευση ενός τουλάχιστον έτους στις Παιδαγωγικές Επιστήμες σε ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μία (1) μονάδα.
	Άλλα πτυχία, μία (1) μονάδα.
	Ξένη γλώσσα σε επίπεδο Proficiency ή αντίστοιχος τίτλος άλλων ξένων γλωσσών, μία (1) μονάδα.
	Ξένη γλώσσα σε επίπεδο Lower ή αντίστοιχος τίτλος άλλων ξένων γλωσσών μισή (0,5) μονάδα.
	Δεύτερη ξένη γλώσσα σε επίπεδο Επάρκεια ή Proficiency ή αντίστοιχος τίτλος άλλων ξένων γλωσσών, μία (1) μονάδα.
	Δεύτερη ξένη γλώσσα σε επίπεδο Lower ή αντίστοιχος τίτλος άλλων ξένων γλωσσών μισή (0,5) μονάδα.
	Πιστοποιημένη γνώση Η/Υ από δημόσιο φορέα μία (1) μονάδα.
	Χρόνος κτήσης πτυχίου 0,3 για κάθε έτος και μέχρι τρεις (3) μονάδες.
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	Η προϋπηρεσία στο Δημόσιο ή Ιδιωτικό τομέα σε αντικείμενο που έχει σχέση με άτομα με ειδικές ανάγκες μετά την κτήση του βασικού τίτλου σπουδών, μισή (0,5) μονάδα για κάθε ένα τουλάχιστον εξάμηνο και μέχρι τρεις (3) μονάδες.
ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ	Επιστημονικά βιβλία, άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, ή δημοσιευμένες εισηγήσεις σε πρακτικά συνεδρίων, μονάδες (0 έως 5). Για την αξιολόγηση του συγγραφικού έργου αρμόδια είναι τα ΠΥΣΕΕΠ
ΆΛΛΑ	Γονείς ή αδέρφια ατόμων με αναπηρία 67% δύο (2) μονάδες.
*Στις περιπτώσεις ισοβαθμίας υπολογίζεται η οικογενειακή κατάσταση του υποψηφίου.	

Ειδικό βοηθητικό προσωπικό	
ΤΥΠΙΚΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ	Ο βαθμός Απολυτηρίου – Πτυχίου μισή (0,5) μονάδα για κάθε βαθμό άνω του δεκαπέντε (15).
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Οι υποψήφιοι που είναι γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες μονάδες τέσσερις (4).
	Οι υποψήφιοι που είναι πολύτεκνοι μονάδες τρεις (3).
	Όσοι έχουν αδέρφια με ειδικές ανάγκες μονάδες τρεις (3).
ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ	Για κάθε έτος προϋπηρεσίας που έχει προσφερθεί σε άτομα με ειδικές ανάγκες στο Δημόσιο ή τον Ιδιωτικό τομέα μία (1) μονάδα για κάθε έτος και μέχρι πέντε (5).
ΕΝΤΟΠΙΟΤΗΤΑ	Εντοπιότητα στους Δήμους της Διεύθυνσης 1ης προτίμησης, που αποδεικνύεται με πιστοποιητικό Δήμου, μονάδες δύο (2).
ΑΝΕΡΓΙΑ	Για κάθε έτος ανεργίας δύο (2) μονάδες μέχρι έξι (6).

N.3848/2010

ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	<u>Μονάδες από διαγωνισμό:</u> Η συνολική βαθμολογία ως ο τελικός μ.ο. των βαθμών της γραπτής εξέτασης της τελευταίας εξέτασης ή τον καλύτερο εκ των δύο προηγούμενων.
	<u>Ο βαθμός του πτυχίου:</u> για πτυχία με βαθμολογική κλίμακα από ένα (1) έως δέκα (10) υπολογίζεται μία (1) μονάδα για κάθε βαθμό του πτυχίου πάνω από το βαθμό πέντε (5), καθώς και κλάσματα αυτής με αναγωγή στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Σε περίπτωση που η κλίμακα είναι διαφορετική, ο βαθμός υπολογίζεται με αναγωγή στην κλίμακα αυτή.
	<u>Η γλωσσομάθεια:</u> δύο (2) μονάδες για την άριστη, μιάμιση (1,50) για την πολύ καλή και μία (1) μονάδα για την καλή γνώση ξένης γλώσσας, η οποία αποδεικνύεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το προσοντολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων. Δεν παρέχονται μονάδες για τη γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας ή ξένης γλώσσας που αποτελεί ειδικό προσόν διορισμού.
	<u>Η πιστοποιημένη γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή,</u> όπως αποδεικνύεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το

	προσοντολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων, ή οι πιστοποιημένες δεξιότητες στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) επιπέδου 1: μία (1) μονάδα. Δεν παρέχονται μονάδες για τη γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή που πιστοποιείται από τίτλο σπουδών που αποτελεί ειδικό προσόν διορισμού. <u>Η κατοχή δεύτερου πτυχίου</u> στις επιστήμες της αγωγής ή σε γνωστικό αντικείμενο σχετικό με τα μαθήματα που διδάσκονται στην ίδια βαθμίδα εκπαίδευσης: <u>δυόμιση (2,50) μονάδες.</u> <u>Η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών</u> ενός τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους στο γνωστικό αντικείμενο του κλάδου ή της ειδικότητας για την οποία διαγωνίσθηκε ο υποψήφιος: <u>τρεις (3) μονάδες.</u> <u>Η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών</u> ενός τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους στη διδακτική του γνωστικού αντικειμένου του κλάδου ή της ειδικότητας για την οποία διαγωνίσθηκε ο υποψήφιος ή στις επιστήμες της αγωγής: <u>τρεις (3) μονάδες.</u> <u>Η κατοχή διδακτορικού διπλώματος</u> στο γνωστικό αντικείμενο του κλάδου ή της ειδικότητας για την οποία διαγωνίσθηκε ο υποψήφιος: <u>πέντε (5) μονάδες.</u> <u>Η κατοχή διδακτορικού διπλώματος</u> στη διδακτική του γνωστικού αντικειμένου του κλάδου ή της ειδικότητας για την οποία διαγωνίσθηκε ο υποψήφιος ή στις επιστήμες της αγωγής: <u>πέντε (5) μονάδες</u>
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	Η προϋπηρεσία από 0 έως και 8 μήνες: 0,10 μονάδες για κάθε μήνα. Η προϋπηρεσία από 8 έως και 16 μήνες: 0,15 μονάδες για κάθε μήνα. Η προϋπηρεσία από 16 έως και 24 μήνες: 0,20 μονάδες για κάθε μήνα. Η προϋπηρεσία από 24 έως και 32 μήνες: 0,30 μονάδες για κάθε μήνα. Η προϋπηρεσία από 32 έως και 40 μήνες: 0,35 μονάδες για κάθε μήνα. Η προϋπηρεσία από 40 έως και 60 μήνες: 0,40 μονάδες για κάθε μήνα. Το ανώτατο συνολικό όριο μονάδων από προϋπηρεσία είναι 16,80 μονάδες
	Η μόνιμη αναπηρία 67% και άνω ή η πάθηση από ομόζυγη μεσογειακή αναιμία ή η σκλήρυνση κατά πλάκας ή η μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία: <u>επτά (7) μονάδες</u>

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Η μόνιμη αναπηρία 67% και άνω τέκνου: πέντε (5) μονάδες
	Η ύπαρξη περισσότερων των τριών τέκνων που είναι ανήλικα ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία ή σπουδάζουν: δέκα (10) μονάδες
	Η ύπαρξη περισσότερων των δύο τέκνων που είναι ανήλικα ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία ή σπουδάζουν: πέντε (5) μονάδες.

ΦΕΚ 2217/Β/13.08.2014	
ΜΟΡΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη σχολική ψυχολογία, έξι (6) μονάδες.
	Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στην ΕΑΕ ή στη σχολική ψυχολογία, τέσσερις (4) μονάδες.
	Τίτλος διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ στα Διδασκαλεία της ημεδαπής ή ισότιμου της αλλοδαπής, τρεις (3) μονάδες.
	Κύρια ειδικότητα πτυχιούχων ΤΕΦΑΑ της παρ. 1.3 περ. γ του άρθρου 20 του ν. 3699/2008, δύο (2) μονάδες.
	Σεμινάρια αποδεδειγμένης ετήσιας διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών στην ΕΑΕ, που έχουν υλοποιηθεί μέχρι τις 30/08/2010, από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, μισή (0,5) μονάδα.
	Βαθμός του πτυχίου: για πτυχία με βαθμολογική κλίμακα από ένα (1) έως δέκα (10) υπολογίζεται μισή μονάδα (0,5) για κάθε βαθμό του πτυχίου πάνω από το βαθμό πέντε (5), καθώς και κλάσματα αυτής με αναγωγή στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Σε περίπτωση που η κλίμακα είναι διαφορετική, ο βαθμός υπολογίζεται με αναγωγή στην κλίμακα αυτή.
ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ	Μεγαλύτερη του ενός (1) διδακτικού έτους [δέκα (10) διδακτικών μηνών], η οποία αποκτήθηκε κατόπιν προσλήψεως στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.
	Πραγματική εκπαιδευτική προϋπηρεσία σε δομές ΕΑΕ και ΚΕΔΔΥ.
	Ποσοστό αναπηρίας 67% και μέχρι 80% με

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (ν. 3863/2010) εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές, τρεις (3) μονάδες. Απαραίτητη προϋπόθεση οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα. (α)
	Ποσοστό αναπηρίας άνω του 80%, με σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (ν. 3863/2010) εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές, τέσσερις (4) μονάδες. Απαραίτητη προϋπόθεση οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα. (β)
	Η επ' αόριστον αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω τέκνων, με σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (ν.3863/2010), δύο (2) μονάδες για το πρώτο, τρεις (3) μονάδες για το δεύτερο και πέντε (5) μονάδες για το τρίτο τέκνο. (γ)
	Οι πολύτεκνοι υπό την έννοια του άρθρου 6 του ν. 3454/2006 (ΦΕΚ 75/07.04.2006 τ.Α'), δύο (2) μονάδες. Στις διατάξεις του άρθρου 52 του ν.4115/2013 (ΦΕΚ 24/30.01.2013 τ.Α') ορίζεται ότι «Εξομοιώνονται με τους πολύτεκνους εκπαιδευτικούς, οι εκπαιδευτικοί, που τυγχάνουν γονείς δύο (2) αναπήρων τέκνων, με ποσοστό αναπηρίας 67% και, κατά συνέπεια, θα έχουν την ίδια αντιμετώπιση που ο ν.3848/2010 επιφυλάσσει στους πολύτεκνους.»
	Ύπαρξη τριών τέκνων υπό την έννοια του άρθρου 3, παρ. 1 του ν. 3454/2006, μία (1) μονάδα.

ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014	
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	
Ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό	
	Ο βαθμός του πτυχίου: για πτυχία με βαθμολογική

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	κλίμακα από ένα (1) έως δέκα (10) υπολογίζεται μισή (0,5) μονάδα για κάθε βαθμό του πτυχίου πάνω από το βαθμό πέντε (5), καθώς και κλάσματα αυτής με αναγωγή στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Σε περίπτωση που η κλίμακα είναι διαφορετική, ο βαθμός υπολογίζεται με αναγωγή στην κλίμακα αυτή.
	Είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στον κλάδο τους, με συνάφεια στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία (μόνο για τον κλάδο ΠΕ23) έξι (6) μονάδες.
	Είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος με συνάφεια στην ΕΑΕ τρεις (3) μονάδες.
	Είναι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών στον κλάδο τους με συνάφεια στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία (μόνο για τον κλάδο ΠΕ23) τέσσερις (4) μονάδες.
	Είναι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών με συνάφεια στην ΕΑΕ δύο (2) μονάδες.
	Σεμινάρια αποδεδειγμένης ετήσιας διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών στην ΕΕ, που θα έχουν υλοποιηθεί μέχρι τις 30/08/2014, από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων μοριοδοτούνται με μισή (0,5) μονάδα.
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	Προϋπηρεσία στον Δημόσιο (εκτός από αυτήν που έχει αποκτηθεί σε θέση αναπληρωτή ή ωρομισθίου σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε., Κ.Δ.Α.Υ. ή ΚΕ.Δ.Δ.Υ.) ή στον Ιδιωτικό Τομέα με σχέση εξαρτημένης εργασίας και με αντικείμενο τα άτομα με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η οποία έχει αποκτηθεί μετά την κτήση του βασικού τίτλου σπουδών και κατά τις περιπτώσεις για τις οποίες απαιτείται άδεια άσκησης επαγγέλματος, μετά τη λήψη της άδειας, μισή (0,50) μονάδα για κάθε εξάμηνο και μέχρι τρεις (3) μονάδες. Η προϋπηρεσία στον Ιδιωτικό Τομέα αποδεικνύεται με βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα και βεβαίωση του φορέα που πραγματοποιήθηκε.
	Προϋπηρεσία που αποκτήθηκε σε θέση αναπληρωτή ή ωρομισθίου σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.,

	Κ.Δ.Α.Υ. ή ΚΕ.Δ.Δ.Υ. στον ίδιο κλάδο της προς πλήρωση θέσης, υπολογίζεται στο σύνολό της και μοριοδοτείται με 0,20 για κάθε μήνα.
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Ποσοστό αναπηρίας 67% και μέχρι 80% με σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (Ν. 3863/2010) ή όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του παρόντος, εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές, τρεις (3) μονάδες. Απαραίτητη προϋπόθεση οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
	Ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, με σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (Ν. 3863/2010) ή όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του παρόντος, εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές, τέσσερις (4) μονάδες. Απαραίτητη προϋπόθεση οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
	Η επ' αόριστον αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω τέκνων, με σχετική πιστοποίηση από το ΚΕΠΑ (Ν. 3863/2010) ή όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του παρόντος, δύο (2) μονάδες για το πρώτο, τρεις (3) μονάδες για το δεύτερο και πέντε (5) μονάδες για το τρίτο τέκνο.
	Οι υποψήφιοι που είναι πολύτεκνοι υπό την έννοια του άρθρου 6 του Ν. 3454/2006 (ΦΕΚ 75/07.04.2006) δύο (2) μονάδες. Μετά από το άρθρο 52 του Ν. 4115/2013 «Εξομοιώνονται με τους πολύτεκνους εκπαιδευτικούς οι εκπαιδευτικοί, που τυγχάνουν γονείς δύο (2) αναπήρων τέκνων, με ποσοστό αναπηρίας 67% και, κατά συνέπεια, θα έχουν την ίδια αντιμετώπιση που ο Ν. 3848/2010 (Α' 71) επιφυλάσσει στους πολύτεκνους.»
	Η ύπαρξη τριών τέκνων υπό την έννοια του άρθρου 3, παρ. 1 του Ν. 3454/2006, μία (1) μονάδα.

Διευκρινίζεται ότι:

1. Στις περιπτώσεις που υποψήφιος είναι κάτοχος διδακτορικού και μεταπτυχιακού τίτλου στο ίδιο αντικείμενο, μοριοδοτείται μόνον ο διδακτορικός τίτλος.
2. Οι μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών της αλλοδαπής γίνονται δεκτοί εφόσον έχουν αναγνωρισθεί από το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. ή τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.
3. Σύμφωνα με το Π.Δ. 1/2003 αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο για να κρίνει τη συνάφεια των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών είναι το Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.
4. Ο μεταπτυχιακός τίτλος στην Ψυχολογία και στη μουσικοθεραπεία ως τυπικό προσόν διορισμού για τους υποψηφίους, οι οποίοι περιλαμβάνονται στον πίνακα του κλάδου ΠΕ23 Ψυχολόγων και ΠΕ36 αντίστοιχα δεν μοριοδοτείται.
5. Δεν μοριοδοτείται ο μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών όταν μαζί με τον βασικό τίτλο σπουδών αποτελούν τυπικό προσόν διορισμού.
6. Στη βεβαίωση του φορέα απασχόλησης, η οποία πρέπει να συμφωνεί με το βιβλιάριο απασχόλησης ή τα μηχανογραφικά δελτία ασφάλισης που υποχρεωτικά υποβάλλει ο υποψήφιος, πρέπει να αναγράφεται υποχρεωτικά το χρονικό διάστημα απασχόλησης καθώς και οι ώρες απασχόλησης, στοιχεία τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τη μοριοδότηση του υποψηφίου.
7. Προϋπηρεσία των υποψηφίων, η οποία αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια συμμετοχής σε εταιρείες ή με εμπορική ιδιότητα, κατά την έννοια των άρθρων 32 και 31 παράγραφος 3 του Ν. 3528/2007, δεν μοριοδοτείται.
8. Προϋπηρεσία μεγαλύτερη ή ίση των δεκαπέντε(15) ημερών στρογγυλοποιείται σε μήνα. Προϋπηρεσία μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών δεν υπολογίζεται.
9. Η συμμετοχή σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων κατ' αναλογία με τον Α.Σ.Ε.Π., και η πρακτική άσκηση, δεν προσμετράται σαν προϋπηρεσία και δεν μοριοδοτείται.
10. Για την απόδειξη των παραπάνω κοινωνικών κριτηρίων πρέπει να υποβληθούν όλα τα κατά περίπτωση πρόσφατα δικαιολογητικά, πρέπει να έχουν εκδοθεί εντός του τελευταίου εξαμήνου.
11. Σε περίπτωση ισοβαθμίας των υποψηφίων η κατάταξη γίνεται σύμφωνα με τον χρόνο κτήσης του πτυχίου.
12. Ως χρόνος κτήσης πτυχίου θεωρείται:
 - i) για τους Παιδοψυχιάτρους ο χρόνος κτήσης της ειδικότητας,
 - ii) για τους ΠΕ 23 αποφοίτους Φ.Π.Ψ. πριν το 1993 και για τους ΠΕ 21 με πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος και μεταπτυχιακό στη λογοθεραπεία ο χρόνος κτήσης του μεταπτυχιακού. Για τους ΠΕ 31, ο χρόνος κτήσης του μεταπτυχιακού ή της επιμόρφωσης,

iii) για τα πτυχία που έχουν αποκτηθεί στην αλλοδαπή και έχουν αναγνωρισθεί ως ισότιμα και αντίστοιχα, ως ημερομηνία κτήσης θεωρείται η ημερομηνία αρχικής κτήσης του πτυχίου της αλλοδαπής εάν η αναγνώριση έγινε χωρίς εξέταση μαθημάτων σε ιδρύματα της ημεδαπής, άλλως η ημερομηνία χορήγησης της ισοτιμίας και αντιστοιχίας του πτυχίου από τα αντίστοιχα αρμόδια όργανα, εάν για την αναγνώριση προηγήθηκε εξέταση σε ιδρύματα της ημεδαπής.

13. Ειδικά για τους υποψηφίους του κλάδου ΠΕ 23 Ψυχολόγων, βάσει των τυπικών προσόντων του κλάδου τους και σε εφαρμογή της με αριθμ. 458/2011 Γνωμοδότησεως του Ν.Σ.Κ., Τμήμα Γ', συντάσσονται ξεχωριστοί πίνακες κατάταξης Α και Β. «Κύριος πίνακας Α» στον οποίο περιλαμβάνονται οι υποψήφιοι με μεταπτυχιακό τίτλο (ειδίκευση) στην Σχολική ή Παιδαγωγική Ψυχολογία και «Επικουρικός πίνακας Β» στον οποίο περιλαμβάνονται οι υποψήφιοι χωρίς μεταπτυχιακό στην Σχολική ή Παιδαγωγική Ψυχολογία.

14. Απαραίτητη προϋπόθεση πρόσληψης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Κωφών και Βαρήκοων για όλους τους κλάδους Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., είναι η γνώση της Νοηματικής Γλώσσας και σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. τυφλών και αμβλυώπων για όλους τους κλάδους Ε.Ε.Π. η γνώση της Γραφής Braille, που πρέπει να αποδεικνύονται από σχετικά πιστοποιητικά.

ΦΕΚ 2311/Β/28.08.2014	
ΜΟΡΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	
Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό	
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Ο βαθμός πτυχίου Τ.Ε.Ε., Τ.Ε.Λ. ή Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων μισή (0,5) μονάδα για κάθε βαθμό άνω του δεκαπέντε(15), ενώ για το πτυχίο ή δίπλωμα Ι.Ε.Κ. μισή (0,5) μονάδα για κάθε βαθμό άνω του δώδεκα(12). Ο βαθμός πτυχίου ή διπλώματος των Ι.Ε.Κ. αναγράφεται στη βεβαίωση του Ο.Ε.Ε.Κ.
ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ	Προϋπηρεσία στον Δημόσιο (εκτός από αυτήν που έχει αποκτηθεί σε θέση αναπληρωτή σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) ή στον Ιδιωτικό Τομέα με σχέση εξαρτημένης εργασίας και με αντικείμενο τα άτομα με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η οποία έχει αποκτηθεί μετά την κτήση του βασικού τίτλου σπουδών μισή (0,50) μονάδα για κάθε εξάμηνο και μέχρι τρεις (3) μονάδες. Η προϋπηρεσία στον Ιδιωτικό Τομέα αποδεικνύεται με βεβαίωση του οικείου

	ασφαλιστικού φορέα και βεβαίωση του φορέα που πραγματοποιήθηκε.
	Προϋπηρεσία που αποκτήθηκε σε θέση αναπληρωτή σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. στον ίδιο κλάδο της προς πλήρωση θέσης, υπολογίζεται στο σύνολό της και μοριοδοτείται με 0,20 για κάθε μήνα.
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Τα ισχύοντα για το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π) στο παρόν άρθρο, ισχύουν και για το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ:

1. Στη βεβαίωση του φορέα απασχόλησης, η οποία πρέπει να συμφωνεί με το βιβλιário απασχόλησης ή τα μηχανογραφικά δελτία ασφάλισης που υποχρεωτικά υποβάλλει ο υποψήφιος, πρέπει να αναγράφεται υποχρεωτικά το χρονικό διάστημα απασχόλησης καθώς και οι ώρες απασχόλησης, στοιχεία τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τη μοριοδότηση του υποψηφίου.
2. Προϋπηρεσία των υποψηφίων, η οποία αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια συμμετοχής σε εταιρείες ή με εμπορική ιδιότητα, κατά την έννοια των άρθρων 32 και 31 παράγραφος 3 του Ν. 3528/2007, δεν μοριοδοτείται.
3. Προϋπηρεσία μεγαλύτερη ή ίση των δεκαπέντε(15) ημερών στρογγυλοποιείται σε μήνα. Προϋπηρεσία μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών δεν υπολογίζεται. Η συμμετοχή σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων κατ' αναλογία με τον Α.Σ.Ε.Π., και η πρακτική άσκηση, δεν προσμετράται σαν προϋπηρεσία και δεν μοριοδοτείται.
4. Σε περίπτωση ισοβαθμίας προηγούνται οι κάτοχοι πτυχίου ή διπλώματος ΙΕΚ, οι οποίοι κατατάσσονται μεταξύ τους σύμφωνα με την ημεροχρονολογία κτήσης του πτυχίου και εφόσον ο χρόνος αυτός συμπίπτει, σύμφωνα με το βαθμό πτυχίου. Ακολουθούν οι κάτοχοι πτυχίου Τ.Ε.Ε., Τ.Ε.Λ. ή Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων, οι οποίοι κατατάσσονται μεταξύ τους με την ίδια ως ανωτέρω διαδικασία.
5. Απαραίτητη προϋπόθεση πρόσληψης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Κωφών και Βαρήκων για όλους τους κλάδους Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., είναι η γνώση της Νοηματικής Γλώσσας και σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. τυφλών και αμβλυώπων για όλους τους κλάδους Ε.Ε.Π. η γνώση της Γραφής Braille, που πρέπει να αποδεικνύονται από σχετικά πιστοποιητικά.

ΦΕΚ 1239/Β/10.04.2017		
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ		
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Για ένταξη στους Κύριους Πίνακες:	Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής, έξι (6) μονάδες. (α)
		Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής, τέσσερις (4) μονάδες. (β)
		Για τους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71, πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες, πέντε (5) μονάδες. (γ)
		Τίτλος διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ στα Διδασκαλεία της ημεδαπής ή ισότιμου της αλλοδαπής, τέσσερις (4) μονάδες. (δ)
		Για τον κλάδο ΠΕ11, κύρια ειδικότητα «ΕΑΕ» ή «Ειδική Φυσική Αγωγή» ή «Ειδική Φυσική Αγωγή-Θεραπευτική Γυμναστική» ή «Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή» ή «Προσαρμοσμένη Κινητική Αγωγή» ή «Άσκηση σε χρόνιες παθήσεις και Αναπηρία», δύο (2) μονάδες. (ε)
		Ειδικά για τους καταταγέντες με πενταετή προϋπηρεσία (50 μήνες) στην ΕΑΕ, χωρίς την κατοχή κάποιου εκ των αναφερομένων στις ανωτέρω περιπτώσεις α έως ε προσόντων, πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, πέντε δέκατα (0,5) της

		μονάδας.
	Για ένταξη στους επικουρικούς πίνακες:	Πιστοποιητικό παρακολούθησης σεμιναρίων ετήσιας επιμόρφωσης - εξειδίκευσης στην ΕΑΕ από Πανεπιστήμια ή από αναγνωρισμένους κρατικούς φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποδεδειγμένης διάρκειας τουλάχιστον τετρακοσίων (400) ωρών, πέντε δέκατα (0,5) της μονάδας.
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	Για κύριους και επικουρικούς πίνακες	Για κάθε μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας στον οικείο κλάδο, η οποία αποκτήθηκε κατόπιν πρόσληψης στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, είκοσι πέντε εκατοστά (0,25) της μονάδας.
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Για κύριους και επικουρικούς πίνακες	Η αναπηρία 67% και άνω εφόσον η αναπηρία δεν οφείλεται σε κανένα ποσοστό σε ψυχικές διαταραχές ή η πάθηση από ομόζυγη μεσογειακή αναιμία ή σκλήρυνση κατά πλάκας ή δρεπανοκυτταρική - μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, επτά (7) μονάδες.
		Η αναπηρία 67% και άνω ενός ή περισσότερων τέκνων, επτά (7) μονάδες. Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη σχετικής πιστοποίησης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και οι υποψήφιοι να είναι ικανοί για εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
		Οι πολύτεκνοι υπό την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 και 2 του ν. 3454/2006 (ΦΕΚ 75 Α'), επτά (7) μονάδες.
		Η ύπαρξη τριών τέκνων υπό την έννοια του άρθρου 3, παρ. 1 του ν. 3454/2006, τρεις (3) μονάδες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Στις περιπτώσεις που υποψήφιος είναι κάτοχος περισσότερων του ενός προσόντων των ανωτέρω περιπτώσεων μοριοδοτείται μόνο ο τίτλος που προσδίδει τη μεγαλύτερη μοριοδότηση.

2. Οι προϋπηρεσίες που θα πραγματοποιούνται από το σχολικό έτος 2017-18 και εφεξής σε σχολικές μονάδες χαρακτηρισμένες ως δυσπρόσιτες, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, θα προσμετρούνται στο διπλάσιο.
3. Σε περίπτωση που στον ίδιο υποψήφιο συντρέχουν περισσότερα του ενός εκ των ανωτέρω κοινωνικών κριτηρίων μοριοδοτείται μόνο το κριτήριο που προσδίδει τη μεγαλύτερη μοριοδότηση.

N.4589/2019	
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ, ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	
Εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε.	
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ’ ανώτατο όριο, οι οποίες αναλύονται:	<u>Διδακτορικό δίπλωμα:</u> σαράντα (40) μονάδες.
	<u>Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών</u> ενός (1) τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους ή ειδικά για τους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71, πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής ή Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής με κατεύθυνση την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες: είκοσι (20) μονάδες. <u>Σε περίπτωση κατοχής περισσότερων του ενός τίτλων σπουδών του προηγούμενου εδαφίου,</u> ο υποψήφιος λαμβάνει είκοσι οκτώ (28) μονάδες για το σύνολο των τίτλων αυτών.
	<u>Για τον κλάδο ΠΕ11,</u> πτυχίο με κύρια ειδικότητα «Ε.Α.Ε.» ή «Ειδική Φυσική Αγωγή» ή «Ειδική Φυσική Αγωγή-Θεραπευτική Γυμναστική» ή «Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή» ή «Προσαρμοσμένη Κινητική Αγωγή» ή «Άσκηση σε χρόνιες παθήσεις και Αναπηρία»: οκτώ (8) μονάδες
	<u>Δεύτερο πτυχίο Α.Ε.Ι.:</u> επτά (7) μονάδες.
	<u>Ο βαθμός του πτυχίου:</u> για πτυχία με βαθμολογική κλίμακα από ένα (1) έως δέκα (10), το γινόμενο των μονάδων που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του βαθμού του πτυχίου, με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, με συντελεστή δύο μονάδων και πέντε δεκάτων της μονάδας (2,5) και με ανώτατο όριο τις είκοσι πέντε (25) μονάδες. Σε περίπτωση που η κλίμακα είναι διαφορετική, ο βαθμός υπολογίζεται με αναγωγή στην κλίμακα αυτή.

	<u>Άριστη γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών: επτά (7) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.</u> <u>Πολύ καλή γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών: πέντε (5) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.</u> <u>Καλή γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών: τρεις (3) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.</u> <u>Πιστοποιημένη γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή Α' επιπέδου (ενότητες Επεξεργασία Κειμένου, Υπολογιστικά Φύλλα και Υπηρεσίες Διαδικτύου): τέσσερις (4) μονάδες.</u> <u>Επιμόρφωση Α.Ε.Ι. ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, διάρκειας τουλάχιστον τριακοσίων (300) ωρών που πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά (7) μηνών: δύο (2) μονάδες.</u>
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ' ανώτατο όριο	<u>μία (1) μονάδα ανά μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας έως κατ' ανώτατο όριο εκατόν είκοσι (120) μήνες.</u>
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	<u>Αριθμός τέκνων: τρεις (3) μονάδες για κάθε τέκνο ανήλικο για το οποίο ο υποψήφιος έχει τη γονική μέριμνα και επιμέλεια ή άγαμο και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας ή σπουδάζει σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγές ίδρυμα της αλλοδαπής ή εκπληρώνει τη στρατιωτική του υποχρέωση και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας του.</u> <u>Αναπηρία πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω του υποψηφίου ή του/της συζύγου, εφόσον ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερα (4) έτη, ή τέκνου: το γινόμενο των μονάδων το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ποσοστού αναπηρίας με συντελεστή τεσσάρων δεκάτων (0,4) της μονάδας. Σε περίπτωση αναπηρίας περισσότερων προσώπων του προηγούμενου εδαφίου, λαμβάνεται υπόψη μόνο το ανώτερο ποσοστό αναπηρίας του ενός εξ αυτών. Η αναπηρία του υποψηφίου μοριοδοτείται εφόσον δεν οφείλεται κατά κανένα ποσοστό σε ψυχικές παθήσεις</u>

Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό	
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ' ανώτατο όριο, οι οποίες αναλύονται:	<u>Διδακτορικό δίπλωμα:</u> σαράντα (40) μονάδες.
	<u>Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών</u> διάρκειας ενός (1) τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους: είκοσι (20) μονάδες.
	<u>Δεύτερος μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών</u> διάρκειας ενός (1) τουλάχιστον ακαδημαϊκού έτους: οκτώ (8) μονάδες.
	<u>Δεύτερο πτυχίο Α.Ε.Ι.:</u> επτά (7) μονάδες.
	<u>Ο βαθμός του πτυχίου:</u> για πτυχία με βαθμολογική κλίμακα από ένα (1) έως δέκα (10), το γινόμενο των μονάδων που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του βαθμού του πτυχίου, με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, με συντελεστή δύο μονάδων και πέντε δεκάτων της μονάδας (2,5) και με ανώτατο όριο τις είκοσι πέντε (25) μονάδες. Σε περίπτωση που η κλίμακα είναι διαφορετική, ο βαθμός υπολογίζεται με αναγωγή στην κλίμακα αυτή.
	<u>Άριστη γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών:</u> επτά (7) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.
	<u>Πολύ καλή γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών:</u> πέντε (5) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.
	<u>Καλή γνώση έως δύο (2) ξένων γλωσσών:</u> τρεις (3) μονάδες για καθεμία (1) εξ αυτών.
	<u>Πιστοποιημένη γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή Α' επιπέδου</u> (ενότητες Επεξεργασία Κειμένου, Υπολογιστικά Φύλλα και Υπηρεσίες Διαδικτύου): τέσσερις (4) μονάδες.
	<u>Επιμόρφωση Α.Ε.Ι.</u> ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, διάρκειας τουλάχιστον τριακοσίων (300) ωρών που πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά (7) μηνών: δύο (2) μονάδες.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ' ανώτατο όριο	<u>μία (1) μονάδα ανά μήνα</u> πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας έως κατ' ανώτατο όριο εκατόν είκοσι (120) μήνες.
	<u>Αριθμός τέκνων:</u> τρεις (3) μονάδες για κάθε τέκνο ανήλικο για το οποίο ο υποψήφιος έχει τη γονική μέριμνα και επιμέλεια ή άγαμο και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας ή σπουδάζει σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγές ίδρυμα της αλλοδαπής ή εκπληρώνει τη στρατιωτική του υποχρέωση και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας του.
	<u>Αναπηρία πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω του υποψηφίου ή του/της συζύγου, εφόσον ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερα (4) έτη, ή τέκνου: το γινόμενο των μονάδων το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ποσοστού αναπηρίας με συντελεστή τεσσάρων δεκάτων (0,4) της μονάδας. Σε περίπτωση αναπηρίας περισσότερων προσώπων του προηγούμενου εδαφίου, λαμβάνεται υπόψη μόνο το ανώτερο ποσοστό αναπηρίας του ενός εξ αυτών. Η αναπηρία του υποψηφίου μοριοδοτείται εφόσον δεν οφείλεται κατά κανένα ποσοστό σε ψυχικές παθήσεις</u>

Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό	
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ εξήντα τέσσερις (64) μονάδες κατ' ανώτατο όριο για τους κατόχους τίτλου σπουδών της υποπερίπτωσης ααα' και ενενήντα έξι (96) μονάδες κατ' ανώτατο όριο για τους κατόχους τίτλου σπουδών της υποπερίπτωσης βββ':	ΤΙΤΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
	ααα) <u>Ο βαθμός πτυχίου</u> Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) ή Πτυχίου Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου (Τ.Ε.Ε.), Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου (Τ.Ε.Λ.) ή Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου: τέσσερις (4) μονάδες για κάθε βαθμό άνω του δέκα (10), καθώς και κλάσμα-τα αυτών με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, ή
	βββ) <u>Ο βαθμός πτυχίου</u> ή διπλώματος Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ή «Τάξης μαθητείας» ΕΠΑ.Λ.: επτά μονάδες και δύο δέκατα (7,2) της μονάδας για κάθε βαθμό άνω του δέκα (10), καθώς και κλάσματα αυτών με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Ο βαθμός πτυχίου ή διπλώματος των Ι.Ε.Κ. και της «Τάξης Μαθητείας» ΕΠΑ.Λ. αναγράφεται στη βεβαίωση του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) ή του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.).
	<u>Δεύτερος τίτλος σπουδών</u> των υποπεριπτώσεων ααα' και βββ': δέκα (10) μονάδες.

	<u>Άριστη γνώση μίας (1) ξένης γλώσσας:</u> οκτώ (8) μονάδες <u>Πολύ καλή γνώση μίας (1) ξένης γλώσσας:</u> έξι (6) μονάδες. <u>Καλή γνώση μίας (1) ξένης γλώσσας:</u> τέσσερις (4) μονάδες <u>Πιστοποιημένη γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή Α΄ επιπέδου (ενότητες Επεξεργασία Κειμένου, Υπολογιστικά Φύλλα και Υπηρεσίες Διαδικτύου):</u> τέσσερις (4) μονάδες. <u>Επιμόρφωση Α.Ε.Ι. ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, διάρκειας τουλάχιστον τριακοσίων (300) ωρών που πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά (7) μηνών:</u> δύο (2) μονάδες.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ' ανώτατο όριο	μία (1) μονάδα ανά <u>μήνα πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας</u> έως κατ' ανώτατο όριο εκατόν είκοσι (120) μήνες.
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	<u>Αριθμός τέκνων:</u> τρεις (3) μονάδες για κάθε τέκνο ανήλικο για το οποίο ο υποψήφιος έχει τη γονική μέριμνα και επιμέλεια ή άγαμο και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας ή σπουδάζει σε Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγές ίδρυμα της αλλοδαπής ή εκπληρώνει τη στρατιωτική του υποχρέωση και δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας του. <u>Αναπηρία πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω του υποψηφίου ή του/της συζύγου, εφόσον ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερα (4) έτη, ή τέκνου:</u> το γινόμενο των μονάδων το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ποσοστού αναπηρίας με συντελεστή τεσσάρων δεκάτων (0,4) της μονάδας. Σε περίπτωση αναπηρίας περισσότερων προσώπων του προηγούμενου εδαφίου, λαμβάνεται υπόψη μόνο το ανώτερο ποσοστό αναπηρίας του ενός εξ αυτών. Η αναπηρία του υποψηφίου μοριοδοτείται εφόσον δεν οφείλεται κατά κανένα ποσοστό σε ψυχικές παθήσεις